

TILINPÄÄTÖS 2021

Hankasalmen
kunta

Sisällys

Hankasalmen tilinpäätös 2021 tiivistettynä.....	1
1 Toimintakertomus.....	2
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset	2
1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	2
1.2.1 Kunnanjohtajan katsaus.....	2
1.2.2 Hankasalmen kunnan strategia 2018–2021.....	4
1.2.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	4
1.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	7
1.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa 2021.....	11
1.2.6 Kunnan henkilöstö	13
1.2.7 Ympäristöasiat.....	13
1.2.8 Muut ei taloudelliset asiat	14
1.2.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	14
1.2.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	15
1.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	16
1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	18
1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	18
1.4.2 Toiminnan rahoitus	20
1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	22
1.6 Kokonaistulot ja –menot	26
1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous	27
1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällytävistä yhteisöistä	27
1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	27
1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	27
1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	27
1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	28
1.7.6 Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	29
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	33
1.8.1 Asiaa koskeva sääntely.....	33
1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely.....	33
2 Talousarvion toteutuminen	34
2.1 Seuranta koskeva sääntely.....	34
2.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	34
2.2.1 Keskusvaalilautakunta.....	34
2.2.2 Tarkastuslautakunta.....	35
2.2.3 Kunnanhallitus	36
2.2.4 Perusturvalautakunta.....	44
2.2.5 Sivistyslautakunta	59
2.2.6 Ympäristölautakunta.....	81
2.3 Määrärahojen ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	94
2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen	94
2.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	95
2.3.3 Investointien toteutuminen	98
2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen	99
2.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	100
3 Tilinpäätöslaskelmat.....	102
3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet.....	102

3.2	Kunnan tuloslaskelma	103
3.3	Kunnan rahoituslaskelma	104
3.4	Kunnan tase	105
3.5	Konsernin tuloslaskelma.....	107
3.6	Konsernin rahoituslaskelma	108
3.7	Konsernin tase	109
4	<i>Tilinpäätöksen liitetiedot</i>	<i>111</i>
4.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	111
4.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	112
4.3	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	114
4.4	Tasetta koskevat liitetiedot	117
4.5	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	121
4.6	Henkilöstöä koskevat liitetiedot	123
5	<i>Eriytetyt tilinpäätökset.....</i>	<i>124</i>
5.1	Vesihuoltolaitos-taseyksikön tilinpäätös	124
5.2	Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot	127
6	<i>Konsernin tytäryhtiöiden tilinpäätöstiedot</i>	<i>130</i>
6.1	Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka	130
6.2	Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma	131
6.3	Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo	132
6.4	Kiinteistö Oy Vuokrahanka	133
7	<i>Tilinpäätöksen allekirjoitus</i>	<i>134</i>
8	<i>Kuvaus kirjanpitojärjestelmästä ja kirjanpidossa käytetyistä kirjoista.....</i>	<i>135</i>

Hankasalmen tilinpäätös 2021 tiivistettynä

TALOUS

Alun perin talousarvio vuodelle 2021 laadittiin 396 000 euroa ylijäämäiseksi. Vuoden aikana valtuusto päätti talousarviomuutoksista 27.5.2021 ja 13.12.2021, millä oli vaikutusta vuositulokseen. Perusturvalle haettiin lisämäärärahaa kuluille yhteensä 2 091 000 euroa (mm. vuokramenot, asiakaspalvelujen ostot, pakollinen varaus sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen) ja tuloille 748 000 euroa (vuokratulot, koronakorvaukset). Nettovaikutus talousarviomuutoksilla oli 1 343 000 euroa. Ympäristötoimelle määrärahaa lisättiin toimintakuluihin 149 400 euroa (mm. lämmityskulut, lumityöt) ja satunnaisiin kuluihin 119 600 euroa (kiinteistön tuhoutumisen korvaus). Lisäksi verotuloennustetta kasvatettiin 500 000 euroa ja valtionosuuksien määrää 106 000 eurolla.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä jäsenkuntien tulee kattaa sairaanhoitopiirien kertyneet alijäämät vuoden 2022 loppuun mennessä. Tämän vuoksi kunta kirjasi pakollisia varauksia 819 060 euroa. Tästä kirjattiin vuodelle 2021 tulosvaikutteisesti 527 240 euroa ja edellisten tilikausien yli- / alijäämään 291 820 euroa.

Vuoden 2021 lopullinen tulos oli 1 133 374,38 euroa ja taseeseen kertynyt ylijäämä yhteensä 927 732,15 euroa.

TOIMINTATUOTOT

Vuoden 2021 ulkoiset toimintatuotot olivat 5 870 741 euroa, kun ne 2020 olivat noin 5 573 000 euroa. Toimintatuotot kasvoivat edellisestä vuodesta noin 300 000 eurolla, eli 5,3 %:lla. Eroa edelliseen vuoteen selittää muun muassa reilun 500 000 euron koronakorvaukset. Vuoden 2021 talousarvioon verrattuna toimintatuotot olivat 274 841 euroa suuremmat.

TOIMINTAKULUT

Vuoden 2021 ulkoiset toimintakulut olivat 39 158 898 euroa, kun ne vuonna 2020 olivat noin 37 548 000 euroa. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta noin

1 611 000 eurolla, eli 4,3 %:lla. Vuoden 2021 muutettuun talousarvioon nähden toimintakulut alittuivat 723 200 eurolla. Kasvua edelliseen vuoteen selittää perusturvan K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattaminen ja vanhuspalveluiden palvelutarpeen ylitys, lisäksi ympäristötoimen kuluihin vaikuttivat alkuvuoden runsas lumimäärä ja kovat pakkaset.

VEROTULOT

Verotulot olivat 16,7 miljoonaa, kasvua vuoteen 2020 verrattuna on reilu 1,3 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen talousarvioon nähden verotulot kasvoivat yli 1 miljoona euroa. Verotulojen suurempi toteutuminen aiheutui työllisyyden hyvästä kasvusta sekä yritysten hyvistä tuloksista. Lisäksi vuonna 2021 yhteisöverossa oli vielä koronan vuoksi korotettu maksuosuus.

VALTIONOSUUDET

Valtionosuudet olivat 19,3 miljoonaa euroa ja ylittivät talousarvion 100 000 eurolla. Valtionosuudet pieneni-
vät vuodesta 2020 1,3 miljoonaa euroa. Valtionosuudet budjetoitiin joulukuussa 2020 sen hetkisen tiedon pohjalta ja arviota kasvatettiin 106 000 eurolla joulukuussa 2021.

INVESTOINNIT

Investoinnit olivat yhteensä 916 000 euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 1 000 700 euron nettoinvestointeihin. Vuonna 2021 suurimmat investoinnit olivat monitoimitalon pihan saneeraus sekä sosiaali-
huollon tietojärjestelmän hankinta. Lisäksi investointiohjelmassa vietiin eteenpäin kunnan liikennealueiden ja vesihuollon suunniteltuja korjaushankkeita.

LAINAKANTA

Kunnan lainakanta pieneni 6,258 miljoonasta eurosta 5,502 miljoonaan vuoden 2021 aikana. Vuokravastuut olivat vuoden lopussa 15,722 miljoonaa euroa. Asukasta kohti lainaa oli 1 174 euroa ja vuokravastuita 3 354 euroa.

1 Toimintakertomus

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tulokellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista. (KPL 3:1a §)

Kuntalain 115 § mukaisesti kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa annetaan myös tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä.

Toimintakertomuksessa kunnanhallitus tekee esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä. Mahdollisen kattamattoman alijäämän osalta kuvataan talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä talouden tasapainottamiseksi.

Toimintakertomuksessa annetaan tiedot siitä, miten kunta huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan millaisia toimintaperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa. Lisäksi annetaan selostus siitä, miten kunta hallitsee näitä riskejä. (KPL 3a:2 §)

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kunnanjohtajan katsaus

Hankasalmen kunnan tilinpäätös on vahvasti ylijäämäinen vuonna 2021, kuten se oli vuonna 2020 - ja taseessa ei enää ole kattamatonta alijäämää.

1 133 374 euron ylijäämä aiheutuu monesta eri syystä. Huomattavaa on, että tuo ylijäämä syntyy, vaikka hyvinvointialueuudistus aiheuttaa sen, että kuntien tulee tilinpäätöksissään kattaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin taseessa oleva alijäämä. Tällä on noin 520 000 euroa tulosta heikentävä vaikutus vuoteen 2021 ja aiempien vuosien tuloksia se heikentää lähes 300 000 euroa, minkä vuoksi vuoden lopussa taseeseen kertynyttä ylijäämää on tilikauden tulosta vähemmän, eli noin 928 000 euroa.

Vuosi 2021 elettiin kunnassa koronan aikaa, mikä teki vuodesta hyvin poikkeuksellisen. Kevään ja kesän ajan palvelut ja toiminnot sujuivat melko normaalisti maskisuosituksen turvin, ja koronarokotukset alkoivat edetä. Syksy oli sitten haastavaa aikaa, mutta Hankasalmella ei silloinkaan jouduttu kunnan toimintojen osalta kovin suuria rajoituksia tekemään. Koronatauksista ja -rokotteista aiheutuneet kustannukset valtio vuoden 2021 osalta korvasi melko kattavasti.

Vuoden 2020 alussa loppuun viedyt YT-neuvottelut ja muu osa kunnan talouden tasapainotusohjelmaa otettiin vuodelle 2021 huomioon talousarviossa. Kaikki vastuualueet toimivat tehtyjen tasapainotusratkaisujen mukaisesti, mikä näkyy kunnan talouden toteutuksessa. Perusturvan ylitys tilinpäätöksessä aiheutuu siis valtaosin sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisesta. Lisäksi vanhuspalveluissa palvelutarve kasvoi vuoden kuluessa. Ympäristötoimeen vaikutti alkutalven edellisiä talvia voimakkaammat pakkaset ja lumimäärä, mikä johtaa pieneen ylitykseen talousarvioon nähden. Lisäksi satunnaisissa menoissa näkyy yksi suuri vesivahinkokorvaus. Kunnanhallitus ja sivistystoimi taas alittivat määräraharauksensa. Talouden tasapainotustoimenpiteiden onnistuminen siis näkyi käytännössä vuonna 2021.

Talouden tasapainotusohjelmassa päätavoite oli saada ohjelman toimenpiteillä käyttötalous tasapainoon ja siinä on nyt onnistuttu. Itse asiassa toimenpiteillä ja vuoden 2020 harkinnanvaraisella valtionosuudella on saatu katetuksi taseessa ollut alijäämäkin, vaikka alun perin siihen arvioitiin tarpeelliseksi sähköomaisuuden osittainen myynti. Kunnanjohtajalla oli vuonna 2021 valtuuston valtuutus kuitenkin selvittää mahdollisuutta Suur-Savon Sähkön osakkeiden myynnin suhteen, mutta prosessi ei muiden omistajakuntien toimesta edennyt. Kuntastrategiaan syksyllä kir-

jattiin, että kunta seuraa mahdollisuuksia myyntiin jatkossakin, muttei ole nyt itse aktiivinen osakkeiden suhteen.

Vuoden 2021 tilinpäätöksen kohdalla on huomioitava se, että tilinpäätösvuoden kaltainen verotulojen kasvu ei ole kumulatiivista. Verotulojen toteutuminen yli miljoona euroa talousarviota suurempina aiheutui työllisyyden hyvästä kasvusta ja yritysten hyvistä tuloksista. Yhteisöverossa oli vielä koronan vuoksi vuonna 2021 kunnille korotettu maksuosuus, joka jatkossa poistuu. Nyt elämme vuonna 2022 toisenlaisen kehityksen pelossa Ukrainan sotatilanteen vuoksi. Talouden seurannan on edelleen oltava huolellista. Lisäksi hyvinvointialueuudistus luo vuoteen 2023 ja 2024 paljon vaikeasti ennakoitavia seikkoja. Kyseisten vuosien taloussuunnitelmaa ei ole voitu vielä konkreettisesti täydellä tarkkuudella edes laatia.

Kunnan lainakanta puolittui vuonna 2020, kun Päiväranta-terveyskeskuskauppa Attendon kanssa toteutui, investointien kokonaismäärä oli aiempia vuosia maltillisempi ja ylijäämäinen tulos saavutettiin. Kuntakenttään nähden erittäin maltillinen vieraan pääoman tosiasiallinen määrä jatkoi pienenemistään vuonna 2021, kun uutta lainaa ei nostettu ja vanhoja lyhennettiin suunnitelmien mukaisesti. Kunnan lainakanta on nyt 5,5 miljoonaa. On kuitenkin muistettava, että uuden koulukeskuksen leasingrahoitus ei näy lainakanassa, ja se tulee koko ajan ottaa huomioon jatkossa osana vieraan pääoman määrää sekä korkoriskiä. Vieraan pääoman määrä on kuitenkin sekin kunnassa hallinnassa.

Konsernitasolla Keski-Suomen uusi keskussairaala on luonut suuria haasteita kaikkien Keski-Suomen kuntien taloudelle, mutta hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan konsernilainakannasta katoaa yli 10 miljoonaa euroa, kun erikoissairaanhoido siirtyy uuden hyvinvointialueen vastuulle 2023 alusta. Siksi asiakokonaisuuteen ei ole nyt syytä kiinnittää suurempaa huomiota.

Tulevaisuutta on edellisten vuosien kuluessa luotu hienoilla rakennushankkeilla kuntaan – talouden kannalta kestäväällä tavalla. Kunnan hankkeita ovat tukeneet kolmannen sektorimme upeat projektit, kuten esimerkiksi Hallan tuvan peruskorjaus, Häähninmäen näkötorni, Kovalanmäen moottoriradan toimitilarakennus ja raviradan valjastusrakennus.

Suurin huoli kunnassa – Euroopan alkuvuoden 2022 kiristyneen turvallisuustilanteen ohella - tulevaisuuden kannalta on laskeva väestön määrä, jonka lasku johtuu ennen kaikkea syntyneiden matalasta tasosta. Kaupungistuminen ja syntyvyyden lasku ovat koko Suomessa ja jopa koko Euroopassa vaikuttavia trendejä, joita on vaikea kokonaisuudessaan kääntää toiseen suuntaan – ainakaan nopeasti – mutta niihin on pyrittävä omilla toimilla vaikuttamaan kunnan kannalta positiivisesti.

Toisaalta kunnassa on sitten sopeutettava palveluja ja toimintoja kuntalaisten määrään ja seurattava menokehitystä entistä enemmän euroa/kuntalainen vertailulla kuin vertailuilla edellisiin vuosiin. Rahoitusohjamme muodostuu käytännössä euroista kuntalaista kohden, koska olemme verotulotasauskunta – näin ollen myös käyttötaloussuunnitelmamme on huomioitava nimena kuntalaisten määrä.

Työllisyyden kehittyminen kunnassa koronapandemian keskellä herätti ensin huolta, mutta positiivinen kehitys on ollut jopa yllättävän hyvä. Uhkakuvia tulevaisuuteen työllisyyden kohdallakin aiheuttaa Venäjän käynnistämä sota Ukrainassa ja sen vaikutukset koko Eurooppaan mm. talousspakotteiden kautta.

Yrittäjämme kunnassa taistelivat koronavuoden 2021 läpi hienosti. Toiminnan lopettamisia ei juurikaan nähty. Ja monet ovat jopa kehittäneet ja laajentaneet toimintaansa.

Koronasta huolimatta Hankasalmi on vuoden 2021 tilinpäätöksessä elinvoimainen kunta. Kunta, jonka talous on laitettu tasapainoon – samalla kuitenkin kunnan elinympäristöä kohentaen ja tulevaisuutta vahvasti luoden. Toivotaan, että Euroopassa palataan rauhan aikaan, ja kunnassakin päästään kehittämään palveluja edelleen.

Hyvinvointialueuudistus johtaa joka tapauksessa muutoksiin tulevina vuosina – Hankasalmella ei sen vuoksi kuitenkaan tarvitse olla huolissaan – kunta on kaikin tavoin pyrkinyt toimimaan niin, että palveluverkostomme on hyvin samankaltainen myös jatkossa.

1.2.2 Hankasalmen kunnan strategia 2018–2021

Hankasalmen kunnan strategia 2018–2021

Hankasalmen kunnan tehtävä (missio)

Hankasalmi tarjoaa hyvän ympäristön asua, kasvaa, kasvattaa, ikääntyä, tehdä työtä, yrittää ja harrastaa.

Visiomme

Hankasalmi on hyvän arjen kunta

Arvomme:

Vastuullinen, osallistava ja turvallinen

Päämäärät, joiden kautta arvomme ja tavoitteemme toteutuvat:

1. Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi

Viihtyisä asuinympäristö, avoin vuorovaikutus ja hyvät harrastusmahdollisuudet – niistä tunnetaan Jyväskylän kaupunkiseudun ainoa aito maaseutukunta.

2. Laadukkaiden palvelujen Hankasalmi

Henkilöstömme on koulutettua ja motivoitunutta ja palvelujen järjestämiseen on toimivat tilat.

3. Hankasalmi vastuullisena omistajana

Luovumme turhasta sekä tasapainotamme taloutta harmitulla omaisuuden myynnillä – jäljelle jäävän omaisuuden kohdalla keskitymme sen vastuulliseen hoitoon

4. Voimaannuttava Hankasalmi

Elinvoimaisuuden saavutamme yhteistyöllä yrittäjiemme ja yhteisöjemme kanssa

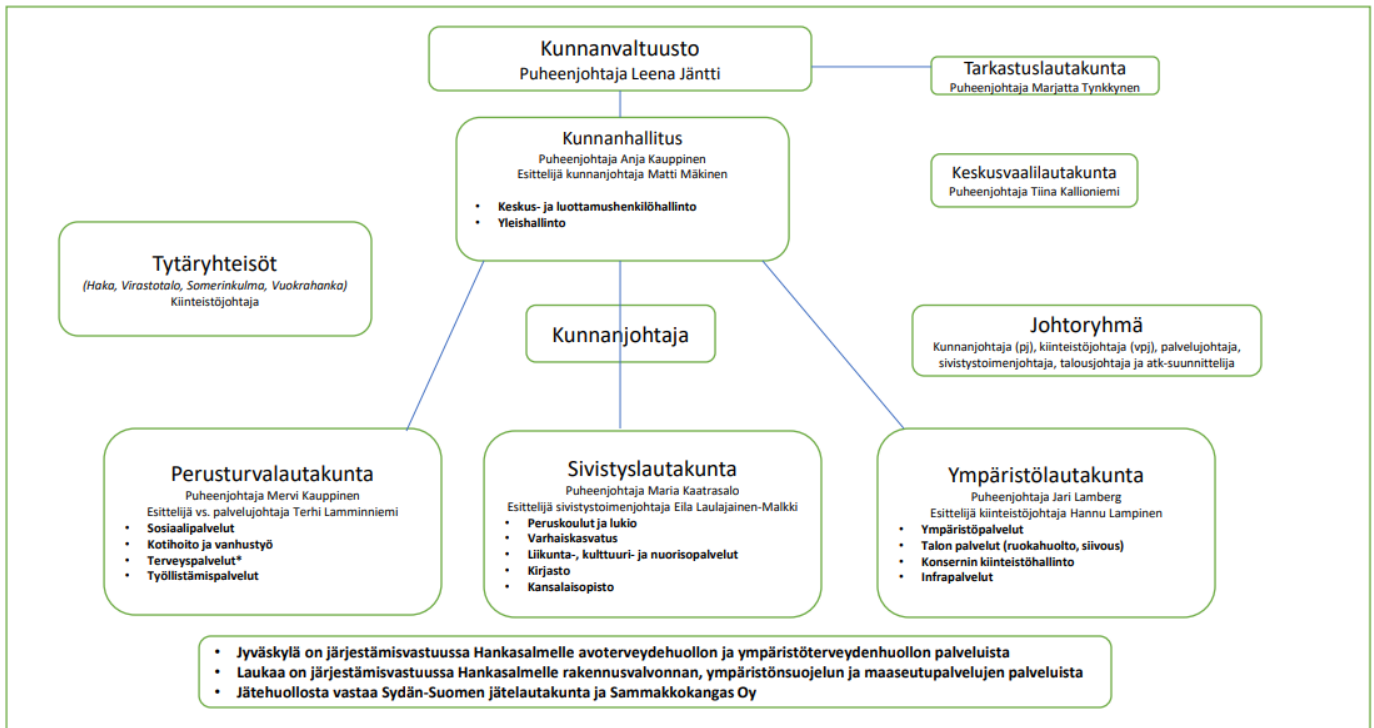
Strategia mukautuu koko ajan muuttuvaan toimintaympäristöön. Strategian visio, missio, arvot ja päämäärät ohjaavat talousarvion tavoiteasetantaa koko strategiakauden ajan. Tilinpäätöksissä seurataan vuosittain kyseisten tavoitteiden toteutumista. Seuraavalle valtuustokaudelle strategia päivitetään kokonaisuudessaan.

Vuoden 2021 aikana kunnan strategiaa päivitettiin. Strategian muoto säilyi entisen kaltaisena. Vuoden 2022 alusta kunnan arvot ovat elävä, lempeä ja turvallinen. Myös päämääriin tehtiin tiettyjä muutoksia ja tarkennuksia. Missio ja visio säilyivät ennallaan.

1.2.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kuntavaalit pidettiin kesällä 2021. Seuraavassa koonnissa esitellään elokuussa 2021 toimikautensa aloittanut kunnanvaltuusto ja sen valitsevat toimielimet. Alkuvuoden ajan luottamustoimissa toimineet luottamushenkilöt ovat nähtävissä vuoden 2020 tilinpäätöksessä.

Kunnan hallinto-organisaatio

Luottamushenkilöt

Puheenjohtaja	Leena Jäntti	KESK
1. varapuheenjohtaja	Mervi Hyvönen	KESK
2. varapuheenjohtaja	Esko Repo	SDP
jäsenet	Harri Hämäläinen	PS
	Jukka Hänninen	PS
	Sanna Hänninen	KESK
	Maria Kaatrasalo	KD
	Anja Kauppinen	KESK
	Mervi Kauppinen	KESK
	Mika Kiuru	PS
	Marja-Leena Kytölä	VAS
	Jari Lamberg	KESK
	Ari Leinonen	PS
	Markku Manninen	PS
	Lena Paju	VAS
	Marjo Pihlaja	VIHR
	Esko Pöyhönen	KESK
	Henna Pöyhönen	KESK
	Varpu Pöyhönen	SDP
	Arto Rämö	KESK
	Katariina Siikki	KESK
	Marjatta Tynkkynen	KESK
	Lasse Vilenius	SDP

Kunnanhallitus

Puheenjohtaja	Anja Kauppinen	KESK
1. varapuheenjohtaja	Marja-Leena Kytölä	VAS
2. varapuheenjohtaja	Esko Pöyhönen	KESK
jäsenet	Arto Rämö	KESK
	Sanna Hänninen	KESK
	Katariina Siikki	KESK
	Lasse Vilenius	SDP
	Ari Leinonen	PS
	Markku Manninen	PS

Keskusvaalilautakunta

Puheenjohtaja	Tiina Kallioniemi
varapuheenjohtaja	Pekka Petrilä
jäsenet	Mira Heinonen
	Pasi Roiko-Jokela
	Seija Makkonen

Tarkastuslautakunta

Puheenjohtaja	Marjatta Tynkkynen
varapuheenjohtaja	Jukka Hänninen
jäsenet	Erkki Flink
	Arto Gustafsson
	Seija Makkonen
	Suvi Jalkanen

Perusturvalautakunta

Puheenjohtaja	Mervi Kauppinen
varapuheenjohtaja	Kari Häkkinen
jäsenet	Ari Korhonen
	Sirkka Makkonen
	Kimmo Jäppinen
	Piia Isännäinen
	Varpu Pöyhönen

Sivistyslautakunta

Puheenjohtaja	Maria Kaatrasalo
varapuheenjohtaja	Henna Pöyhönen
jäsenet	Reino Ylönen
	Kirsi Laitinen
	Mika Kiuru
	Jarno Haapanen
	Lena Paju

Ympäristölautakunta

Puheenjohtaja	Jari Lamberg
varapuheenjohtaja	Markku Häkkinen
jäsenet	Markku Venäläinen
	Mervi Kauppinen
	Harri Hämäläinen
	Hannele Viinikainen
	Johanna Mykkänen

1.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kansantalouden kehitys

Valtiovarainministeriön joulukuun taloudellisessa katsauksessa BKT:n arvioidaan kasvavan 3,4 % v. 2021. Covid-19-pandemian pahentuminen vuoden 2021 lopulla lisää taloudenpitäjien epävarmuutta ja hidastaa talouskasvua tilapäisesti vuodenvaihteen ympärillä. VM arvioi joulukuussa, että BKT:n kasvu pysyy 3,0 prosentissa v. 2022, sillä usealla toimialalla tuotanto on edelleen pandemiaa edeltävän tason alapuolella. Talouden kasvu kuitenkin hidastuu ja BKT:n arvioidaan kasvavan 1,5 % v. 2023 ja 1,4 % v. 2024.

Ennusteessa oletetaan, että tautitilanteen heikentyminen hidastaa talouden toipumista vain hetkellisesti. Taudinkehitykseen, virusmuunnoksiin sekä rokotekattavuuteen liittyvä epävarmuus oli ennustetta laadittaessa uudelleen lisääntynyt. Kunnan tilinpäätöstä laadittaessa voidaan kuitenkin todeta noiden uhkakuvien olevan väistymässä.

Joulukuussa ennustettiin, että energian hinta pitää inflaatiota yllä vuodenvaihteen ympärillä ja kääntyy vähitellen alenevaksi vuoden 2022 aikana. Julkisen talouden alijäämän uskottiin pienenevän voimakkaasti vuosina 2021-2023. Ja myös velan suhteessa bruttokansantuotteeseen laskevan väliaikaisesti talouden elpymässä ja alijäämän pienentyessä. Talouskasvun hidastuessa velkasuhde kääntyi uudelleen kasvuun.

Nyt jo voidaan maaliskuussa 2022 todeta, että kansantalouden kehitys menee Venäjän käynnistämän Ukrainan sodan vuoksi kokonaan uuteen arvioon. Paitsi turvallisuuteen niin myös talouteen liittyvät uhkakuvat ovat hyvin moninaiset. Tulevaisuutta on tässä vaiheessa kovin vaikea ennustaa.

Kuntatalouden kehitys

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelma syksyllä 2021 arvioi, että vuosi 2022 näyttää kuntataloudessa jälleen vaikealta, kun menot kasvavat tuloja nopeammin. Koronavirustilanteesta aiheutuvien talousvaikutusten arvioidaan vähitellen poistuvan, mutta myös valtion tukitoimet, kuten yhteisöveron korotettu jako-osuus ja valtionosuuslisäykset, loppuvat. Koronatilanteesta saattaa aiheutua terveydenhuollossa jonkin verran lisäkustannuksia myös ensi vuonna.

Kuntatalouden suurin ongelma on ollut jo pitkään tulo- ja menokehityksen rakenteellinen epäsuhta. Sote-uudistuksen myötä kuntien menopaineet helpottuvat, kun väestön ikääntymisestä aiheutuvat menot siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Toisaalta väestön ikärakenteen muutos ja keskipitkän aikavälin ennustettu hidas talouskasvu näkyvät jatkossakin myös kunnissa verotulojen verkkaisena kasvuna.

Sote-uudistuksen jälkeen vuonna 2023 kuntatalouden arvioidaan vahvistuvan kertaluonteisesti verokertymien ajoituksellisten tekijöiden takia. Vuosina 2024–2025 kuntatalouden kehitysnäkymät heikkenevät jälleen, ja toiminnan ja investointien rahavirta on noin 750 miljoonaa euroa negatiivinen. On kuitenkin syytä huomata, että sote-uudistukseen liittyvät laskelmat ovat vielä alustavia, ja ne päivitetään julkisen talouden suunnitelman 2023–2026 valmistelun yhteydessä keväällä 2022.

Myös näihin kuntatalouden ennusteisiin nyt helmikuussa käynnistynyt Venäjän hyökkäys Ukrainaan tuo suuria muutoksia. Vaikka itse sotatilanne rauhoittuisi, nyt käynnistetyt taloudelliset pakotteet Venäjää kohtaan ja Venäjän vastapakotteet eivät voi olla heijastumatta kuntatalouteenkin ja esimerkiksi työllisyyteen Suomessa.

Toimintaympäristön kehitys

Väestö

Vuosina 2011-2021 Keski-Suomen väestömäärä lisääntyi 808 henkilöllä (0,3 %). Väestön määrä on kuitenkin kasvanut erityisesti vain Jyväskylän seudulla. Jyväskylän lisäksi väestö on kasvanut Laukaassa, Muuramessa ja Uuraisilla. Vuonna 2021 väestö kasvoi Jyväskylän ja Muuramen ohella vain Luhangassa muutamalla henkilöllä.

Viimeisten vuosien aikana Jyväskylän kaupunkiseudun ulkopuolella mm. Keuruun, Saarijärven ja Jämsän kaupunkialueet ovat sen sijaan menettäneet väestöään. Ennusteiden mukaan väestön kasvu keskittyy jatkossakin Jyväskylän seudulle ja vielä entistä voimakkaammin ja selvemmin.

Kolmen edeltävän vuoden tapaan Keski-Suomen väestömäärä ei kuitenkaan vähentynyt vuonna 2021. Vuonna 2021 väestömäärä kasvoi 65 henkilöllä.

Väestömäärässä keskeistä on väestökasvun hiipuminen syntyvyyden alenemisen myötä, 2010-luvulla syntyvyys Keski-Suomessa on pienentynyt noin 30 %.

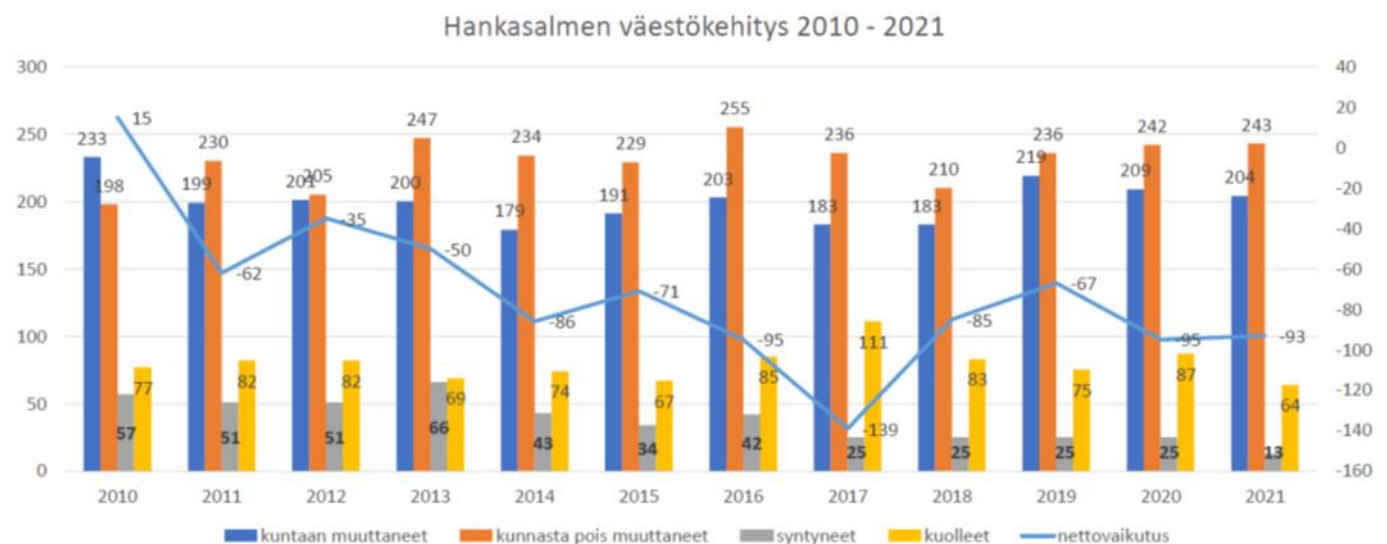
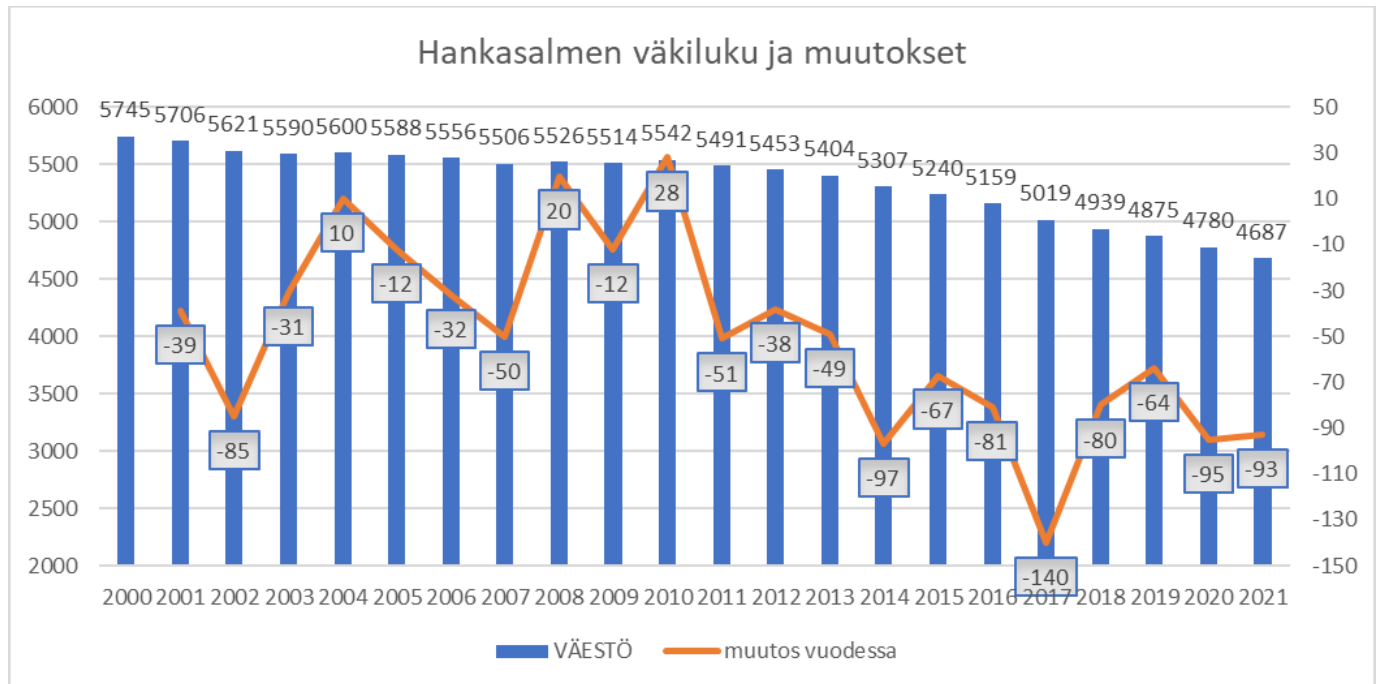
Syntyvyyden lasku on kuitenkin kääntynyt loivaan nousuun vuosina 2020–2021.

Lähde: Keski-Suomen Liitto

Hankasalmen osalta vuosi 2010 on ollut viimeisin vuosi, jolloin väkiluku on kasvanut. Kuntien välinen muuttoliike on ollut koko 2010-luvun Hankasalmen osalta tappiollista. Positiivista on kuitenkin ollut vuosien 2018–2021 vuosien osalta se, että muuttotappio on hieman pienentynyt heikoimmista vuosista.

Syntyvyys on muutamaa vuotta lukuun ottamatta laskenut koko 2010-luvun ajan. Vuosina 2017–2021 syntyvyyden taso on ollut todella matala ja 2021 jäätin kaikkien aikojen pienimpään: 13 syntyneen määrään. Onneksi tilanne vuonna 2022 tulee olemaan parempi. *(Alla olevissa taulukoissa vuonna 2020 otettu myös maahanmuutto muuttoliikkeessä huomioon.)*

Työllisyys

Työllisyysasteella on merkittäviä vaikutuksia niin verotulojen kertymään kuin kuntalaisten hyvinvointiin. Työllisyyden näkymät koko Keski-Suomessa olivat pitkään erittäin huolestuttavat. Vuoden 2016 kuluessa tilanne maakunnassa koheni ja vuonna 2017 niin Hankasalmella kuin Keski-Suomessa työllisyysaste parani selvästi. Positiivinen kehitys jatkui myös vuonna 2018 ja vuonna 2019 Keski-Suomen työllisyysaste oli 70,0 %, koko maan työllisyysasteen ollessa 72,6 %.

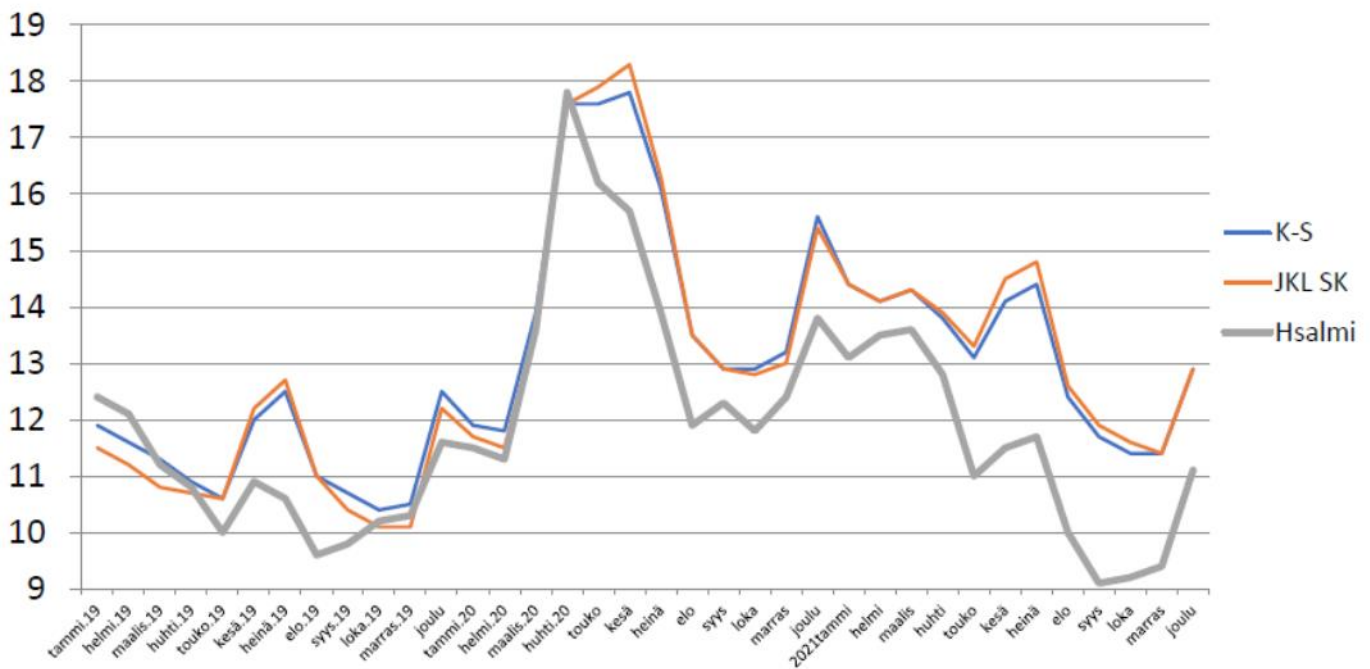
Työttömyyden kohdalla on muistettava, että kunnan vastuita työmarkkinamenoista on kasvatettu ja tukityöllistämisen ehtoja kiristetty vuodesta 2015 eteenpäin. Ja kun Hankasalmella ja Keski-Suomessa työttömyysprosentti oli vuosien ajan todella korkea, niin suorat kustannuksetkin työttömyydestä kunnalle kasvoivat – välillisistä kustannuksista puhumattakaan.

Tulevaisuudessa työllisyyden hoito on siirtymässä kuntien vastuulle ja samalla kunnille luodaan uusia velvoitteita sen suhteen.

Vuoden 2018 lopussa Hankasalmen työttömyysaste oli 12,4 %. Vuoden 2019 alkupuolella työttömyysaste jatkoi pienenemistään ollen elo-syyskuussa alle 10 %. Vuonna 2020 korona vaikutti sitten työttömyyden kasvuun, onneksi kuitenkin keväällä 2020 käytännössä vain lomautusten määrän kasvun kautta. Työttömyysaste nousi kuitenkin vuonna 2020 ja oli 13,6%. Vuosi 2021 oli työllisyyden suhteen positiivisen kehityksen aikaa, mutta vuoden 2022 Eurooppaan syntynyt sotatilanne luo siihenkin uhkakuvia.

2011 keskimääräinen työttömyysaste kunnassa kuukausittain oli 11,3 %. Ja syksyllä saavutettiin kolmena kuukautena alle 10 % taso ensimmäisen kerran sitten vuoden 2008.

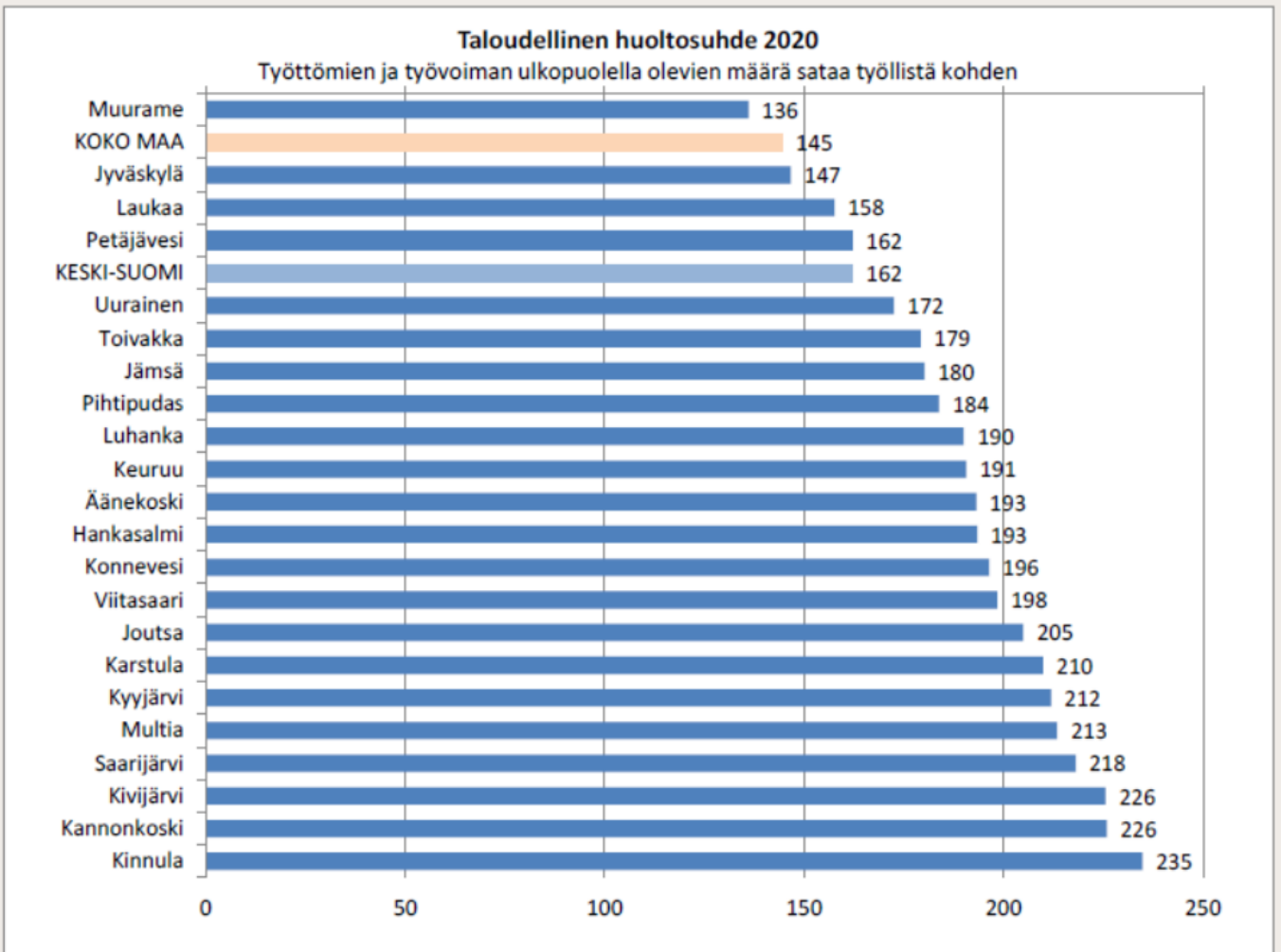
Työttömyyden taso 2019-2021

Taloudellinen huoltosuhte kuvaa työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrää sataa työllistä kohden. Taloudelliseen huoltosuhteeseen vaikuttavat alueen työllisyystilanne, syntyvyys, väestön ikääntyminen ja muuttoliike. Korkea taloudellinen huoltosuhte lisää julkisia menoja ja heikentää veropohjaa. Vuonna 2020 koko maan huoltosuhte oli 145 (edellinen vuosi 133), Keski-Suomen maakunnan huoltosuhte oli puolestaan 162 (edellinen vuosi 151)

ja Hankasalmen huoltosuhte 193 (edellinen vuosi 188). Kyseiset tunnusluvut olivat edelliset kolme vuotta pysyneet lähes samoina, mutta nyt ovat kasvussa. Hankasalmella korkea huoltosuhte on tuonut haasteita kuntatalouteen. Tulevina vuosina työllisyyden paraneminen on avaintekijä, sillä pelkästään väestön ikääntyminen heikentää huoltosuhdetta tulevina vuosina.

Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 2020

Lähde: Keski-Suomen Liitto, Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto

1.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa 2021

Verotus

Verotuksen tasoon ei ole Hankasalmella muutamaan vuoteen puututtu. Hankasalmen kunnan veroprosentti oli vuonna 2013 jo 20,5 ja sitä jouduttiin syksyllä 2013 nostamaan yhdellä prosenttiyksiköllä. Vuodelle 2015 tehtiin kunnallisveroon vielä 0,5 %-yksikön korotus, jonka jälkeen veroprosenttimme on siitä lähtien ollut 22 %. Erilaisten verotukseen kohdistuvien vähennysten jälkeen Hankasalmen todellinen niin sanottu efektiivinen veroaste, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin, jää sängen matalalle tasolle. Koska hankasalmelaisten ansiotaso on matalampi kuin maassa keskimäärin ja efektiivinen veroaste siten muuta maata pienempi, niin talouden

tasapainossa pitämistä ei voida jättää pelkästään verotulojen kasvun varaan. Lisäksi veroprosentin korottaminen on päätetty kunnassa viimesijaiseksi vaihtoehdoksi.

Vuoden 2021 merkittävä piirre oli parantuneen työllisyyden ja yritysten parantuneiden tulosten kautta toteutunut verotuotto, joka oli yli miljoona euroa suurempi, kuin vielä talousarviota vuodelle 2021 laadittaessa voitiin arvioida.

Investoinnit

Vuoden 2020 aikana kunta saattoi loppuun kaksi hyvin merkittävää rakennushanketta: uusi koulukeskus ja päiväkotiki sekä kirkonkylän ja aseman välinen kevyen liikenteen väylä valmistuivat. Näiden kahden hankkeen lisäksi Metsätähden muutos- ja korjaus-

työt, paloaseman tekemättömät korjaustyöt sekä kivi-
koulun ja monitoimitalon salaojitus-työt valmistuivat
ja monitoimitalolle luotiin tilat perhekeskustoimin-
nalle.

Tämän vuoksi vuoden 2021 investointiohjelmassa vie-
tiin eteenpäin vain kunnan liikennealueiden ja vesi-
huollon suunnitelmissa olleita korjaushankkeita, teh-
tiin välttämättömiä tietojärjestelmähankintoja ja to-
teutettiin tärkeitä pienimuotoisia liikunta- ja ulkoilu-
hankkeita. Investoinnit toteutuivat hyvin pitkälle ta-
lousarvion mukaisesti.

Investointien toteumavertailu löytyy luvusta 2.3.3.

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen vuoteen liittyi ennen kaikkea kun-
nan koronatoimien johtaminen ja hyvinvointialueuu-
distukseen valmistautuminen. Olennaisin asia oli kun-
tastrategian päivittäminen. Kunnan talouden tasapai-
notusohjelman toteutumisesta pidettiin kiinni.

Viestintää kehitettiin ja ennen kaikkea sähköistä vies-
tintää monipuolistettiin. Kunnan www-sivujen uudis-
taminen käynnistettiin omana työnä, ja uudet sivut
avataan keväällä 2022.

Kokonaisuudessaan kunnanhallituksen toimintakate
alittui budjetoidusta noin 130 000 eurolla.

Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan vuosi oli koronan vuoksi toi-
minnallisesti haastava, kun esimerkiksi hoivapalve-
luissa koko vuosi täytyi turvata riskiryhmien arkea.
Koronan vuoksi arvioidut palvelutarpeet ylittyivät en-
nen kaikkea avoterveydenhuollon kohdalla, mutta

toisaalta valtio korvasi sinne syntyneet koronakus-
tannukset.

Vanhuspalveluissa oman toiminnan kulukehitys oli
hallinnassa, mutta vanhuspalvelujen palvelutarpeen
kasvu johti menojen kasvuun ja jo talousarviovai-
heessa määrärahoja sinne jouduttiin kasvattamaan.

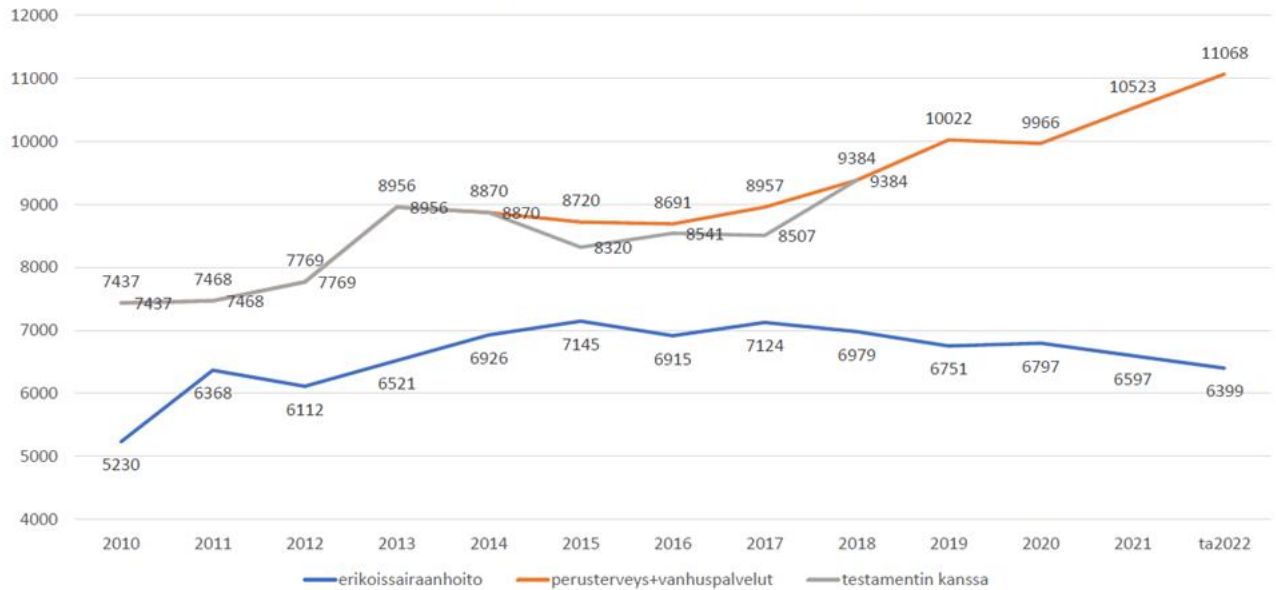
Sosiaalipalveluissa toimintakate keveni huomatta-
vasti vuoden 2020 kuluessa ja ennen kaikkea lasten-
suojelun menojen kohdalla on nyt laskua – omat pe-
rustason kehitetyt palvelut tuottavat siis tulosta.
Tämä näkyi toimintakuluissa myös vuonna 2021.

Erikoissairaanhoidossa kunnan hoitokustannukset
ovat pikkuhiljaa tasaantumassa normaalille tasolle,
minkä vaikutus kunnan taloudelle on merkittävä. Ali-
jäämäisiä tilinpäätös vuosia on osin selittänyt esikois-
sairaanhoidon poikkeavan korkea taso. Erikoissai-
raanhoidon kustannuksissa on huomioitava, että ne
pitävät sisällään sairaanhoitopiirin kattamattoman
alijäämän kattamisen, joka hyvinvointialueuudistuk-
sen vuoksi täytyy kattaa tilinpäätöksessä 2021
(vuonna 2020 noin 300 000 ja sitten 2021 noin 500
000).

Vanhuspalvelujen rakennemuutoksen onnistumista,
eli palvelujen kehittämistä kokonaistaloudellisesti
kestävästi, on seurattu viime vuosina erikseen tilin-
päätöksessä, koska kulujen kasvua syntyy jo ikäraken-
teen ja lakimuutosten vuoksi.

Perusturvassa toimintakate ylittyi siis noin 850 000
euroa talousarvioon nähden, mutta suurin selittävä
tekijä ylitykselle oli sairaanhoitopiiri. Vanhuspalvelu-
jen kulukehitys taas kuvaa uuden hyvinvointialueen
suuria haasteita jatkossa.

Vanhus- ja terveystalvelujen kulukehitystä

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan vastualueen vuoden 2021 toiminnassa korona ei enää johtanut etäkoulujärjestelyihin, mutta vapaan sivistystyön sekä harrastustoiminnan tilojen käyttöä sekä toiminnan järjestämistä jouduttiin vuoden aikana vaihteittain rajoittamaan. Toimintaympäristö oli poikkeavan haastava ja muuttuva läpi vuoden.

Sivistyslautakunnan toimintakate alittui yli 370 000 eurolla. Eli toiminnot pystyttiin järjestämään tehokkaasti ja hyvin koronasta huolimatta.

Ympäristölautakunta

Merkittävin muutos ympäristötoimissa oli vuonna 2021 rakennustarkastuksessa ja ympäristönsuojelussa siirtyminen yhteistoiminta-alueeseen Laukaan kanssa vuoden alusta. Rakennustarkastuksen kohdalla sitä oli määräaikaaisesti jo erillisellä sopimuksella syksyn 2020 ajan toteutettukin.

Edellisiin vuosiin nähden kylmempi ja lumisempi kevätalvi johti pieneen talousarvioylitykseen. Vesihuollossa äkillisen jätevesivahingon aiheuttama kiinteistön lunastus johti yli 100 000 euron satunnaiseen kuluun.

Toimintakate, jos siihen huomioidaan tuo vesivahinko mukaan, oli noin 220 000 euroa talousarvio määräraha-avarausta suurempi.

1.2.6 Kunnan henkilöstö

Henkilöstön määrä tulosyksikkötasolla henkilötöyvuosina 31.12.2021 esitetään talousarvion toteutumista käsittelevässä luvussa 2. Henkilöstön määrä henkilötöyvuosina (htv1) kuvaa palveluksessa oloapäivien lukumäärää. Kunnan henkilöstön lukumäärä 31.12. esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Kunnan henkilöstöä koskevat muut tiedot esitetään erillisenä asiakirjana, henkilöstökertomuksena, joka saatetaan valtuuston käsiteltäväksi tilinpäätöksen kanssa samanaikaisesti.

Henkilöstökulut esitetään kunnan tuloslaskelmassa eritellysti, tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut. Tilinpäätöksen liitetietona esitetään taseeseen aktivoidut henkilöstömenot.

1.2.7 Ympäristöasiat

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto edellyttää ympäristöasioiden kirjaamista ja esittämistä kunnan tilinpäätöksessä.

Vuoden 2021 kuluessa kunnan toiminnassa ei sinällään toteutunut sellaisia ympäristökysymyksiä, joilla olisi ollut vaikutusta kunnan talouteen tai toimintaan. Merkittäviä ympäristövahinkoja ei sattunut. Vesihuollon puolella kunnan jätevedenpuhdistamo on valmistunut vasta muutama vuosi sitten, ja isoja investointitarpeita ei sen suhteen ole tiedossa. Vesihuollon henkilöstöresurssia on myös kasvatettu.

Viemärin tukkeutumisesta aiheutunut jätevesivahinko, josta kunnalle aiheutui korvausvelvollisuuksia, ei sinällään aiheuttanut merkittävää ympäristövahinkoa.

Jätehuollon kohdalla toimitaan jätehuolto-yhtiö Sammakkokankaan sekä Sydän-Suomen jätelautakunnan osana. Ympäristöterveydenhuollossa Jyväskylän isäntäkuntamallin alla ja ympäristönsuojelussa Laukaan yhteistoiminta-alueella, jolloin meillä on kunnan ympäristöasioiden hallintaan pienen kunnan resurssija laajempi ja monipuolisempi osaaminen, millä pyritään varmistamaan asioiden kunnossa pysyminen.

Ympäristön kannalta kunnassa merkittävintä on ollut viime vuosina öljyn käytöstä vaihteittain luopuminen kunnan kiinteistöissä. Aseman ja kirkonkylän taajamiin ovat valmistuneet kaukolämpölaitokset, ja Niemisjärven koulun yhteyteen on toteutettu pellettirakaisu lämmöntuotantoon.

1.2.8 Muut ei taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti kunnan on annettava tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista.

Korruption ja lahjonnan torjunta

Kunnalla on olemassa sisäisen valvonnan ohje, hankintaohjeet sekä hankintaohje pienhankintoihin. Kunnanjohtajan osalta johtajasopimuksessa on määritelty omassa luvussaan periaatteet vieraanvaraisuuden vastaanottamisen suhteen. Tarkastuslautakunta huolehtii sidonnaisuusilmoitusten ajan tasalla olosta johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kohdalla.

Kunnanhallitus valitsee toimikaudekseen konserni- ja valvontajaoston. Kyseinen jaosto luottamushenkilöelimenä valvoo ja ohjaa korruption ja lahjonnan torjuntaa. Operatiivisella tasolla valvontavastuu on esimiehillä edellä mainittuja ohjeita noudattaen.

Sisäisen valvonnan ohje päivitettiin vuoden 2021 aikana.

Kunnassa ei ole tullut ilmi tapauksia, joissa olisi jouduttu tutkimaan lahjonnan tai korruption tunnusmerkkien täyttymistä.

Ihmisoikeusasiat

Kuntaa koskeva lainsäädäntö, kunnan omat säännöt ja ohjeistukset sekä kunnan strategia ohjaavat huomioimaan ihmisoikeusasiat kokonaisvaltaisesti omassa toiminnassa ja päätöksenteossa.

Erityisiä muita ohjeistuksia, joilla kunnassa varmistetaan ihmisoikeuksien toteutuminen, ovat esimerkiksi kunnan kotouttamissuunnitelma, henkilöstöohjelma, suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi sekä sosiaalityön palveluiden toimintaohjeet.

1.2.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hankasalmelle ja useimmille muille Suomen kunnille on aiempaakin haasteellisempaa tällä hetkellä arvioida tulevaa kehitystä.

Korona vieläkin aiheuttaa jo yksin epävarmuustekijöitä niin globaaliin kuin paikalliseen talouteen ja toimintojen järjestämiseen. Mutta ennen kaikkea Venäjän käynnistämä sota Ukrainassa luo uhkakuvia niin julkiseen kuin yksityiseen talouteen ja turvallisuustilanteeseenkin Suomessa. Myös sodan pakolaisten vastaanottoon on varauduttava.

Kuntien tehtäväkenttä ja talous muuttuu myös hyvinvointialuemallin kautta, jossa sosiaali- ja terveystoimi sekä pelastustoimi siirtyvät kuntien vastuulta pois hyvinvointialueille. Suomessa mennään siis kolmiportaiseen julkisen hallinnon malliin. Tällä on merkittävä vaikutus niin kunnan käyttötalouden kuluihin kuin niiden rahoitukseen. Verotus ja valtionosuudet muuttuvat merkittävästi.

Toisaalta työllisyyden hoito on siirtymässä kuntien vastuulle valtiolta vuoden 2024 alusta. Miten se organisoidaan Keski-Suomessa, on vasta valmistelun alla.

Joka tapauksessa Hankasalmen kunnan talouden tasapainotustoimet, joita vuodet 2019 ja 2020 valmisteltiin ja 2021 saatetaan sitten kokonaisuudessaan toimeen ovat olleet onnistuneita. Talouden kriisiytyminen on vältetty ja on tehty kaksi selkeästi ylijäämäistä tilinpäätösvuotta. Käyttötalous on tällä hetkellä tasapainossa ja vieraan pääoman määrä hallinnassa. Se luo pohjaa kunnan menestymiseen tulevaisuudessa.

Kunnan alueen työllisyys kehittyi positiivisesti vuoden 2021 kuluessa ja vielä sen suhteen ei esimerkiksi Ukrainan sodan vuoksi ole nähtävissä suuria uhkakuvia. Väestömäärän kehityksessä syntyvyyden matala taso on ollut huolestuttavin tekijä, mutta vuonna 2021 saavutettiin varmaan siinä pohjataso ja vuosi 2022 näyttää jo valoisammalta.

Edeltäneiden vuosien merkittävät päätökset – koulukeskuksen rakentaminen ja Attendon kanssa tehty kauppa Päivärannasta ja terveystaloksesta ja niiden tilalle Attendon rakentamat uudet tilat – toivat suuria vaikutuksia niin käyttötalouteen, lainakantaan, poistoihin, henkilöstöön kuin kunnan taseeseenkin. Sote-kiinteistökokonaisuuden tasearvo oli yli 3 miljoonaa ja vanhan koulukeskuksen yli miljoona. Sote-kiinteistöistä saatiin yli 600 000 euron myyntivoitto ja koko kauppasumma kevensi osaltaan kunnan lainakannan kasvupaineita. Koulun kohdalla vanhan koulun tasearvo taas jouduttiin tuomaan vuositulokseen vuonna 2020 – ja tämä alaskirjaus heikensi vuoden 2020 tulosta, mutta se kyseisen vuoden tilinpäätöksessä kyettiin hyvin kattamaan. Kun vielä peruskorjasimme samalla Metsätähden palvelutalon, niin nyt rakennuskantamme on hyvässä kunnossa ja kunnan talous tasapainossa – tämä turvaa palveluja pitkälle tulevaisuuteen.

Yhteenvetona voi kuitenkin todeta, että näköpiirissä olevat vuodet niin Hankasalmen kunnan, koko kuntatalouden, Suomen talouden sekä koko maailman talouden kannalta näyttävät hyvin huolestuttavilta. Ennen kaikkea Venäjän hyökkäys Ukrainaun luo tilanteen, jota ei käytännössä ole osattu ennakoida ja siihen varautua – eikä sen kaikkia vaikutuksia pystytä vielä millään konkreettisella tasolla arvioimaan. Vuoden 2020 tilinpäätökseen kirjoitettiin suunnilleen samat sanat korona-pandemiasta, mutta se olisi nyt melko hyvin ollut selätetty. Nyt edessämme on niin talouden, toimintojen kuin turvallisuuden kannalta vieläkin huolestuttavampi kriisi.

1.2.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan lainakanta on nyt muuhun kuntakenttään verrattuna kohtuullisen kokoinen, mutta silti korkojen mahdollinen nousu meneillään olevan sodan johdosta aiheuttaa Hankasalmellekin isoja haasteita. Koulukeskuksen leasingrahoitus kasvattaa siis pienen laina-

määrän ohella kunnan vastuuta ja korkoriskiä, vaikei se suoraan lainakannassa näykyään.

Vastuut kuntakonsernin ulkopuolelle eivät ole Hankasalmen kunnalle suuri riski – koska sairaala Novan kustannuksia siirtyvät uuden hyvinvointialueen vastuulle. Kunta on antanut takauksia vain omille konserniyhtiöilleen ja kunnan alueella toimiville vesiosuuskunnille. Näiden toiminnan ja talouden toteumaa on seurattava huolellisesti, mutta tällä hetkellä ei ole tiedossa ongelmia takausvastuiden suhteen.

Hankasalmen kunta ei usean muun Keski-Suomen kunnan tavoin lähtenyt takaamaan Verkko-osuus-kunta Kuuskaistaa, joten sillä ei ole vastuuta ja riskejä Laajakaista kaikille -hankkeen kohdalta.

Konsernin sisällä Koy Hankasalmen Haka vie läpi vuokratulojen vaiheittaista peruskorjausta. Yhtiö hakee lainoille kunnan takausta. Lähtökohtaisesti Haka tulee selviämään omista velvoitteistaan ja peruskorjauksen yhteydessä luovutaan liiallisesta kiinteistökannasta, joka pidemmän päälle olisi yhtiölle riski.

Toiminnallisten riskien kohdalla on saatu haltuun lääkäritilanne, mutta hammaslääkärin kohdalla on painisteltava, että palvelut turvaantuvat.

Pääosin henkilöstön saatavuus kunnan työ- ja virkasuhteisiin on ollut hyvä. Koulujen ja peruspalvelujen tilojen pitäisi investointien jälkeen olla nyt hyvässä – osin erinomaisessa kunnossa. Mutta lähihoitajien ja muun hoivahenkilöstön rekrytoinnissa haasteita alkaa koko Keski-Suomessa ja koko Suomessakin olla, etenkin sijaisuuksien kohdalla.

Vahinkoriskien kohdalla kunnan vakuutusturva kilpailutettiin vuoden 2021 aikana ja samalla arviotiin riskien kohtuullinen taso.

Kunnan kokonaisvaltainen riskien arviointi suoritetaan pandemiatilanteen väistyttyä kaikissa työyksiköissä ja vastualueittain – pohjatyö siihen on jo tehty. Kunnan valmiussuunnitelman päivitys saateen loppuun vuoden 2022 kuluessa ja siinä otetaan huomioon pandemiakriisin aikana saatavat kokemukset poikkeustilassa vaadittavista toimista. Tätäkin prosessia pandemiatilanne on hidastanut. Mutta nyt suunnitelma päästään samalla täydentämään turvallisuusriskien osalta vallitsevan tilanteen mukaiseksi.

Hyvän tilinpäätöstävän edellyttämän oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi on syytä antaa tieto myös keskeisistä oikeudenkäynneistä. Niitä ei Hankasalmen kunnan osalta tällä hetkellä ole – lämmöntoimituksen sopimukseen liittyvä maksujen tarkistus pyritään ratkaisemaan sopimalla. Kyseisessä asiassa vallitsee tilinpäätöshetkellä erimielisyys maksujen tarkistuksen perusteiden määrittämisestä.

1.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista.

Lisäksi sisäisellä valvonnalla varmistetaan, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja lain säännöksiä, viranomaisten ohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus, joka valitsee kunnan hallintosäännön mukaisesti toimikaudekseen konserni- ja valvontajaoston valmistelemaan ja valvomaan mm. sisäisen valvonnan toteutumista.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnan hallintosäännössä määrätään kunnan päätöksenteko- ja kokousmenettelyistä. Samoin hallintosäännön luku 10 määrittelee sisäisen valvonnan tehtävät niin kunnanhallituksen, konserni- ja valvontajaoston, lautakuntien kuin viranhaltijoiden osaltakin. Hallintosääntö on päivitetty vuoden 2021 alussa kunnanvaltuustossa.

Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa. Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen linjaukset, tavoitteet ja osa-alueet sekä niiden toimeenpano-, seuranta- ja arviointimenettelyt.

Sisäisen valvonnan ohjeessa määritetään sisäisen valvonnan vastuut ja talouden hoitoon kuuluva valvonta. Tämä ohje on taas päivitetty hallintosäännön valtuustokäsittelyn jälkeen keväällä 2021. Konserniohje ohjaa konsernihallinnon hoitamista. Ohjeiden mukaan toimimista on vielä terävöitettävä ja konserniohje otettava päivitykseen seuraavaksi – etenkin kun

konsernirakenteemme hyvinvointialueuudistuksen myötä muuttuu.

Toimielinten päätösten oikeellisuutta valvotaan siten, että toimielimen pöytäkirja on toimitettava kunnanhallitukselle ja viranhaltijan päätöspöytäkirja asianomaiselle toimielimelle. Delegoidun päätösvallan osalta toimielin voi käyttää tarvittaessa otto-oikeutta ja päättää asiasta uudelleen. Delegoinneista lautakunnat ja kunnanhallitus päättävät vuodeksi kerrallaan, jolloin päätösvallan siirron aiheellisuus tulee säännöllisesti tarkasteltavaksi.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Sisäisen valvonnan ohjausjärjestelmä perustuu kunnanhallituksen ohjeeseen sisäisen valvonnan hoitamisesta kunnan organisaatiossa. Ohjausjärjestelmässä keskeisiä toimintoja ovat strateginen- ja taloussuunnittelu, lautakuntien käyttösuunnitelmat sekä laskentajärjestelmä, pääkirjanpito, osto- ja myyntireskontra sekä palkkakirjanpito.

Vastuualueet toimittavat talouden seurantaraportit kunnanhallitukselle neljännesvuosittain. Valtuustoa informoidaan talouden kehittymisestä kunnanvaltuuston kokousten yhteydessä iltakouluissa ja seminaareissa. Toiminnallisten ja taloudellisten sekä strategisten tavoitteiden toteutumista käsitellään kunnanvaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanhallitukselle viedään pääsääntöisesti kuukausittain tiedoksi talousarvion toteutuminen vastuualueittain sekä tuloslaskelma ja raportti maksuvalmiudesta.

Kaikilla esimiehillä on nykyisin suora mahdollisuus omalla työkoneellaan seurata alaisuudessaan olevan toiminnan taloudellisista kehitystä reaaliajassa, ja tämä on parantanut talouden seurantaan. Koulutusta talouden seurantaan tullaan järjestämään sekä sisäisesti että ulkoisesti tarpeen mukaan.

Riskienhallinnan järjestäminen

Konserni- ja valvontajaosto yhdessä kunnanjohtajan kanssa ohjaa kunnan riskienhallinnan järjestämistä.

Vahinkojen varalta kunnalla on meklaritoimisto Novumin hoidossa tapaturma- ja vahinkovakuutusurva ja

kunnan vastuuvakuutusta on vahvistettu. Riskienhallinta taas on osa päivittäistä toimintaa työpaikoilla. Kunkin vastuualueen on kartoitettava omat rahoitus-, henkilöstö-, omaisuus- ja toimintariskit, ja tämä prosessi tehdään dokumentoidusti osana kunnan valmiussuunnitelman laatimista vuoden 2022 kuluessa. Prosessi on viivästynyt suunnitellusta, mutta valmistuu nyt kuluvana vuonna. Valmiussuunnitelman osalta sivistystoimi ja perusturva ovat jo päivittäneet suunnitelmansa vuonna 2018.

Vuonna 2018 päivitettiin dokumentoidusti kunnalle tietosuojariskeihin niiden hallintasuunnitelma ja koottiin asiakokonaisuus sähköisesti hallittavaan muotoon. Vuoden 2021 kuluessa samaan suunnitelmapohjaan luotiin tiedonhallintalain edellyttämät tiedonhallinnan prosessit.

Työsuojelupäällikkö yhdessä työsuojelutoimikunnan kanssa valvoo työoloja kunnassa.

Sisäilmatyöryhmä puolestaan tarkastelee työtilojen ja -olojen turvallisuutta. Tarvittaessa sen johdolla teetetään sisäilmatutkimuksia, jotka ohjaavat tarvittaviin kunnostustoimenpiteisiin.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta perustuu mm. sisäisen valvonnan ohjeeseen ja hallintosääntöön. Toimielimet nimeävät vuosittain vastuualueellaan henkilöt, jotka ovat oikeutettuja hyväksymään laskuja sekä päättävät hankintavaltuuksien euromääräiset rajat viranhaltijoittain.

Valtionosuutta saavissa hankkeissa noudatetaan avustuspäätöksissä määrättyjä ehtoja.

Sopimustoiminta

Sopimusriskejä pyritään arvioimaan mahdollisimman kattavasti sopimusta valmisteltaessa. Erillistä sopimuksen hallintajärjestelmää kunnassa ei ole vielä käytössä, mutta sen hankkimista harkitaan ja selvitetään eri vaihtoehtoja. Tilivelvollisilla viran- ja toimenhaltijoilla on velvollisuus seurata sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikoja. Sopimuksissa on vuodesta 2018 lähtien pyritty varmistamaan se, että niihin liittyvät tietosuojaan ja kunnan valmiussuunnitelman toteuttamiseen liittyvät seikat on sopimuksissa huomioitu.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Yhdessä valmistellut ja päätetyt toimintalinjaukset ovat keskeinen osa sisäisen valvonnan kehittämistä – esimiesten ja luottamushenkilöiden sitominen mukaan sisäisen valvonnan prosesseihin kehittää sinällään jo valvontaa.

Kaikkien vastuualueiden kohdalla sijaistamisen selkeys eri tehtäviin tulee varmistaa ja esimies-alaisviestinnän on toteuduttava hyvin esimerkiksi laskutukseen ja tukien hakuun liittyvissä tehtävissä. Pieni kunta on haavoittuva henkilöstömäärän suhteen – toisaalta tehtäväjako on parhaimmillaan saatavissa isoa organisaatiota selkeämmäksi.

1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Toimintakertomuksessa kuvataan niitä olosuhteita ja tapahtumia, jotka vaikuttavat siihen, millaiseksi tilikauden tulos ja taloudellinen asema muodostuvat.

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa.

Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan. Esityksessä toimintakertomuksessa käytetään tuhansia euroja. Laskelmiin otetaan vain ulkoiset tulot ja menot.

1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelmassa esitetään tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut tuhansina euroina. Tilikaudelle jaksettujen tulojen riittävyys jaksettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Hyvinvointialueuudistusta koskevan lainsäädännön mukaan jäsenkuntien tulee kattaa sairaanhoitopiirien kertyneet alijäämät vuoden 2022 loppuun mennessä ennen kuin hyvinvointialueet aloittavat toimintansa. Tämän vuoksi Hankasalmen kunta kirjasi vuodelle 2021 tulosvaikutteisesti pakollisena varauksena oman osuutensa Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin tilikauden alijäämästä, joka oli tilinpäätöksen ennakkotiedoilla

noin -26,4 miljoonaa euroa. Kunnan käytön mukainen osuus on noin 2 % eli 527 240 euroa, joka näkyy kuluna erikoissairaanhoidon menokohdassa. Vuoden 2020 lopussa Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin kertyneet alijäämät olivat -14,6 miljoonaa euroa, josta kunnan osuus on 291 820 euroa. Se kirjattiin pakollisena varauksena edellisten tilikausien yli- / alijäämään. Kirjauksella ei ole tulosvaikutusta vuoden 2021 tilinpäätökseen, mutta se heikentää kertynyttä ylijäämää ja muuttaa edellisten tilikausien ylijäämän alijäämäiseksi. Vuoden 2020 lopussa kertyneitten alijäämien pakollinen varaus on lisätty vertailuvuoden 2020 lukuihin, tunnuslukuihin ja liitetietoihin. Nämä korjaukset on tehty vain vuodelle 2020, eikä sitä ole jaettu aiemmille vuosille.

Vuoden 2021 toimintatuottoihin sisältyy välittömiin koronan hoidon kustannuksiin saatuja korvauksia 507 660 euroa. Näihin liittyvät kustannukset toimintakuluissa ovat 422 000 euroa.

Satunnaisissa erissä kuluina on 118 700 euroa jätevesiviemärin tulvimisesta aiheutuneen kiinteistön tuhoutumisen korvauksesta.

Konsernitilinpäätöksen osalta tulee huomioida, että Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä on purkautunut 1.8.2021, sitä ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vuonna 2021. K-S sairaanhoitopiiriin alijäämän kattamisen vuoksi tehdyt pakolliset varaukset ovat eliminoitu konsernitilinpäätöksessä, jottei alijäämä tule huomioiduksi kahteen kertaan kunnan konsernitilinpäätöksessä.

Tarkennukset ja korjaukset edellisen tilikauden vertailutietoihin on merkitty tiedon esittämiskohtaan.

KUNNAN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Ulkoiset tulot ja menot, 1000 euroa	2021	2020	Muutos
Toimintatuotot	5 871	5 573	298
Toimintakulut	-39 159	-37 548 *	-1 611
Toimintakate	-33 288	-31 975	-1 313
Verotulot	16 744	15 424	1 320
Valtionosuudet	19 281	20 588	-1 307
Rahoitustuotot ja -kulut	230	130	100
Muut rahoitustuotot	268	189	79
Korkokulut	-38	-59	21
Muut rahoituskulut	0	0	0
Vuosikate	2 967	4 167	-1 200
Poistot ja arvonalentumiset	-1 715	-2 667	952
Satunnaiset erät	-119	645	-764
Tilikauden tulos	1 133	2 145	-1 012
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 133	2 145	-1 012
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	15,0	14,8 **	
Toimintakate, euroa/asukas	-7 102	-6 689 **	
Vuosikate/Poistot, %	173	156 **	
Vuosikate, euroa/asukas	633	872 **	
Asukasmäärä 31.12.	4 687	4 780	

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

** Vertailuvuoden 2020 tunnuslukua muutettu

Tuloslaskelman tunnuslukujen selitteet

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kuluja erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate osoittaa tulo- ja meno-erä eroa, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja meno-erä erojen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja meno-erä ero on riittävä. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulo- ja meno-erä ero heikko.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun vuosikatteen ja poistojen vertailussa tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulo- ja meno-erä eroa olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tilinpäätöksen liitetiedossa 11 on annettu selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien vastaavuudesta.

Tulo- ja meno-erä ero on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Tulo- ja meno-erä eroa voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on tulo- ja meno-erä ero riittävyyden arvioinnissa käytetty tunnusluku. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntien välisissä vertailuissa on otettava huomioon erot veroprosenteissa sekä eroja toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulo- ja meno-erä ero riittävyyden arviointia ei voida määrittellä sen perusteella.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poisto- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos liitetään seuraavassa tilinpäätöksessä edellistä vuosilta kertyneeseen ylijäämään. Tilikauden tuloksen käsittelystä on tässä toimintakertomuksessa oma varsinaisen lukunsa.

1.4.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelma kertoo kunnan rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset ja lainakannan muutokset. Rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenevätkö kunnan rahavarat toiminnasta ja investoinneista johtuen. Kunnan rahoituslaskelma esitetään tuhansina euroina.

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2021	2020	Muutos
Toiminnan rahavirta	3 696	4 257	-561
Vuosikate	2 967	4 167 *	-1 200
Satunnaiset erät	-119	645	-764
Tulorahoituksen korjauserät	848	-555 *	1 403
Investointien rahavirta	-882	2 237	-3 119
Investointimenot	-916	-2 189	1 273
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	505	-505
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	34	3 921	-3 887
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 814	6 494	-3 680
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	0	0	0
Lainakannan muutokset	-756	-6 931	6 175
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-581	-931	350
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-175	-6 000	5 825
Oman pääoman muutokset	-292	0	-292
Muut maksuvalmiuden muutokset	-633	277	-910
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	5	83	-78
Vaihto-omaisuuden muutos	2	4	-2
Saamisten muutos	-696	251	-947
Korottomien velkojen muutos	56	-61	117
Rahoituksen rahavirta	-1 681	-6 654	4 973
Rahavarojen muutos	1 133	-160	1 293
Rahavarojen muutos	1 133	-160	1 293
Rahavarat 31.12.	2 096	963	1 133
Rahavarat 1.1.	963	1 123	-160
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	7 462	4 746	
Investointien tulorahoitus, %	324	190 **	
Lainanhoitokate	4,8	5,2 **	
Kassan riittävyys, pv	19	9	
Asukasmäärä 31.12.	4 687	4 780	

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

** Vertailuvuoden 2020 tunnuslukua muutettu

Rahoituslaskelman tunnuslukujen selitteet

Investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien positiivinen (ylijäämäinen) rahavirta määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) rahavirta määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omaraahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omaraahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoito

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksoilla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Tarkemmin eritelty, sentin tarkkuudella laadittu tase esitetään osassa 3 Tilinpäätöslaskelmat.

KUNNAN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa

	2021	2020	Muutos
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	25 634	26 496	-862
Aineettomat hyödykkeet	80	0	80
Aineettomat oikeudet	80	0	80
Aineelliset hyödykkeet	22 507	23 438	-931
Maa- ja vesialueet	1 674	1 675	-1
Rakennukset	14 977	15 745	-768
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 964	4 890	74
Koneet ja kalusto	742	959	-217
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	150	169	-19
Sijoitukset	3 047	3 058	-11
Osakkeet ja osuudet	2 989	3 000	-11
Muut saamiset	58	58	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 794	2 967	1 827
Vaihto-omaisuus	34	36	-2
Muu vaihto-omaisuus	34	36	-2
Saamiset	2 665	1 968	697
Pitkäaikaiset saamiset	621	762	-141
Lainasaamiset	617	762	-145
Muut saamiset	4	0	4
Lyhytaikaiset saamiset	2 044	1 206	838
Myyntisaamiset	861	859	2
Muut saamiset	148	133	15
Siirtosaamiset	1 035	214	821
Rahoitusarvopaperit	195	246	-51
Muut arvopaperit	195	246	-51
Rahat ja pankkisaamiset	1 900	717	1 183
VASTAAVAA YHTEENSÄ	30 428	29 463	965

KUNNAN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2021	2020	Muutos
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	19 596	18 463	1 133
Peruspääoma	18 669	18 669	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-206	-2 350	2 144
Tilikauden ylijäämä	1 133	2 144 *	-1 011
PAKOLLISET VARAUKSET	819	292	527
Muut pakolliset varakset	819	292 *	527
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	96	90	6
Muut toimeksiantojen pääomat	96	90	6
VIERAS PÄÄOMA	9 917	10 618	-701
Pitkäaikainen	5 382	5 965	-583
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 920	5 501	-581
Liittymismaksut ja muut velat	462	464	-2
Lyhytaikainen	4 535	4 653	-118
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	582	757	-175
Ostovelat	1 791	1 509	282
Muut velat	281	267	14
Siirtovelat	1 881	2 120	-239
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	30 428	29 463	965
TASEEN TUNNUSLUVUT			
Omavaraisuusaste, %	64,4	62,7 **	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	23,7	25,5	
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	927	-206 **	
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	198	-43 **	
Lainakanta 31.12., 1000 €	5 502	6 258	
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 174	1 309	
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	21 224	22 415	
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/asukas	4 528	4 689	
Lainasaamiset, 1000 €	0	0	
Asukasmäärä 31.12.	4 687	4 780	
KUNNAN LAINAKANTA, 1000 €	2021	2020	
Pitkäaikaiset lainat	5 502	6 258	
Lyhytaikaiset lainat, kuntatodistuslainat	0	0	
Korollinen vieras pääoma	5 502	6 258	

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

** Vertailuvuoden 2020 tunnuslukua muutettu

Taselaskelman tunnuslukujen selitteet

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötu-loista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötaluuden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, €/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= $\text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot

sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT 2021

ulkoiset tulot ja menot, 1000 euroa

TULOT		%	MENOT		%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	5 871	13,9 %	Toimintakulut	39 159	96,9 %
Verotulot	16 744	39,7 %	-Valmistus omaan käyttöön	0	
Valtionosuudet	19 281	45,7 %	Korkokulut	38	0,1 %
Korkotuotot	0		Muut rahoituskulut	0	
Muut rahoitustuotot	268	0,6 %	Satunnaiset kulut	119	0,3 %
Satunnaiset tuotot	0		Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			Pakollisten varausten muutokset	0	
- pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0		-Pakollisten varausten lisäys/vähennys	-819	-2,0 %
Investoinnit			-Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-29	-0,1 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		Investoinnit		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	34	0,1 %	Investointimenot	916	2,3 %
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0		Antolainasaamisten lisäykset	0	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	581	1,4 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	175	0,4 %
Oman pääoman lisäykset	0		Oman pääoman vähennykset	292	0,7 %
Kokonaistulot yhteensä	42 198	100 %	Kokonaismenot yhteensä	40 432	100 %

1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällytävistä yhteisöistä

Hankasalmen kunta on jäsenenä seuraavissa tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä sekä osakkuusyhteisöissä:

Tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka
Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma
Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo
Kiinteistö Oy Vuokrahanka

(Kiinteistö Oy Hankasalmen Vuokratulo on sulautunut Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakaan 1.1.2018)

Kuntayhtymät

Keski-Suomen Liitto
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä
Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

(Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä on purkautunut 31.8.2021, ei yhdistellä konserniin v. 2021)

Osakkuusyhteisöt

Asunto Oy Hankasalmen Hankamäki I
Asunto Oy Hankasalmen Koivu-lehto
Asunto Oy Hankasalmen Petäjäranta
Asunto Oy Säkinmäen Kuusirinne
Kiinteistöosakeyhtiö Kuuhankavesi

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty.

1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt konserniohjeet 22.3.2010. Konserniohjeisiin sisältyy ohjeistus tytäryhtiöiden säännöllisestä raportoinnista kunnanhallitukselle. Kunnan helmikuussa 2021 hyväksytyssä hallintosäännössä konserniohjauksesta määritellään luvussa 4. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanhallituksen konserniohjauksen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto, kunnanjohtaja ja kiinteistöjohtaja.

Konsernin tytäryhtiöille on vuoden 2021 talousarviossa asetettu taloudelliset tavoitteet.

1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Hankasalmen kunnan 100 prosenttisesti omistamia tytäryhteisöjä ovat Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka ja Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma. Muita tytäryhteisöjä ovat Kiinteistö Oy Hankasalmen virastotalo ja Kiinteistö Oy Vuokrahanka.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakalla asuntojen määrä on 252 kpl:ta. Vuonna 2021 asuntojen fyysinen käyttöaste oli 70,3 % ja keskivuokra 8,53 €/m². Pitkäaikaisesta lainaa yhtiöllä oli 2,69 M€ (rahoituslaitoksilta 2,14 M€ ja kunnalta 0,55 M€) ja lyhytaikaisia lainoja 0,5 M€. Taseen loppusumma on 4,6 M€. Yhtiö on suorittanut lainanlyhennykset suunnitellusti ja tehnyt poistot suunnitelman mukaisesti.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakan kiinteistönhoitopalvelut tuotetaan kokonaan kunnan tuottamina palveluina. Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakalta ei ole peritty korkoa vuonna 2021 kunnan myöntämistä lainoista.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma käsittää asuin- ja liikehuoneistoja. Yhtiön toiminnassa ei ole ollut muutoksia tai niiden valmisteluja vuoden 2021 aikana.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalon yhtiö käsittää käytännössä kunnanviraston rakennuksen tilat. Virastotalon suunnittelukaudelle korotettu hoitovastike korjasi kassan tilanteen ja jo kesällä laskut pystyttiin maksamaan eräpäivänä. Tämän vuoksi hoitovastiketta esitettiin laskettavaksi lähes ennalleen talousarviovalmistelussa.

Kiinteistö Oy Vuokrahangalla on asuntoja 14. Vuokratuotot ovat toteutuneet jo pitkään aina laaditun talousarvion mukaisena. Yhtiö on velaton.

1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakan peruskorjauksia jatkettiin rakennusten sisäpuolisilla remonteilla. Peruskorjaukset viedään läpi pääsääntöisesti kuntoarvion mukaisessa järjestyksessä ja aikataulussa, mutta sisältöä kevennetään hallitusti. Suunnitelman ehdotuksen mukaisesti peruskorjataan 211 asuntoa ja ajetaan alas vielä 44 asuntoa, mikäli ei tule mitään radikaalia muutosta vuokra-asuntojen tarpeessa. Toimenpiteet nostavat hiukan asuntojen vuokria peruskorjausten kautta, mutta vastaavasti asumisen laatu paranee.

Näillä toimenpiteillä pyritään nostamaan Hakan kiinteistökannan vuokrausastetta.

Osakkuusyhteisöt koostuvat kunnan taseessa pienistä asunto-osakeyhtiöistä, joissa kunnalla on 1-2 vuokra-asuntokohdetta omistuksessaan. Kunnan strategiassa linjataan omistajapoliittiseksi linjaukseksi, että tämä osa omistuksesta pyritään mahdollisuuksien rajoissa myymään.

1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan tilintarkastaja toimii tilintarkastajana myös kunnan merkittävimmissä tytäryhteisöissä. Tämä on keskeinen osa ulkoisen valvonnan järjestämistä konsernitasolla. Eri kiinteistöyhtiöihin nimettyjä kunnan edustajia on kuultu tarpeen mukaan. Yhtiöiden toiminnasta on tarvittaessa informoitu kunnanjohtajaa.

Tytäryhteisöjen toimintaa seurataan tilinpäätösasiakirjoista ja tarvittaessa pyydetään lisäselvityksiä. Konserniohjeilla on luotu yhdenmukaista käytäntöä tytäryhteisöjen toimintaan.

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanhallituksen konserniohjauksen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto, kunnanjohtaja ja kiinteistöjohtaja. Konsernijohtajan tehtävät ja toimivallan jako on määritelty päivitettyssä kunnan hallintosäännön 20 §:ssä.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kunnanhallitus nimeää edustajat tytäryhtiöiden yhtiökokouksiin. Konserniohjauksen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista, nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä antaa yhtiökokousedustajille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Vuodesta 2009 lähtien kunnanjohtaja on nimetty yhtiökokousedustajaksi merkittävimpiin tytäryhteisöihin. Kunnanjohtaja on raportoinut yhtiökokouksen päätöksistä kunnanhallitusta. Kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavikseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kiinteistöjohtajan tehtävänä on aktiivisella johtamisella myötävaikuttaa johdettavikseen tai ohjattavikseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

1.7.6 Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2021	2020	Muutos
Toimintatuotot	15 292	14 472 *	820
Toimintakulut	-49 310	-46 857 *	-2 453
Toimintakate	-34 018	-32 385	-1 633
Verotulot	16 699	15 358	1 341
Valtionosuudet	20 674	22 009	-1 335
Rahoitustuotot ja -kulut	332	169	163
Korkotuotot	80	80	0
Muut rahoitustuotot	388	193	195
Korkokulut	-126	-93	-33
Muut rahoituskulut	-10	-11	1
Vuosikate	3 687	5 151	-1 464
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 670	-3 416	746
Arvonalentumiset	-190	-134	-56
Satunnaiset erät	87	645	-558
Tilikauden tulos	914	2 246	-1 332
Tilinpäätössiirrot	22	-5 *	27
Laskennalliset verot	27	11	16
Vähemmistöosuudet	-1	-8	7
Tilikauden ylijäämä	963	2 245	-1 282
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2021	2020	
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31,0	30,9	
Toimintakate, euroa/asukas	-7 258	-6 775	
Vuosikate/Poistot, %	128,9	145,1	
Vuosikate, euroa/asukas	787	1 078	
Asukasmäärä 31.12.	4 687	4 780	

*Vertailuvuoden 2020 lukua muutettu

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa

	2021	2020	Muutos
Toiminnan rahavirta	3 742	4 927	-1 185
Vuosikate	3 687	5 151	-1 464
Satunnaiset erät	84	645	-561
Tulorahoituksen korjauserä	-29	-869	840
Investointien rahavirta	-1 274	-133	-1 141
Investointimenot	-2 265	-4 786 *	2 521
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	505	-505
Pysyvien vastaavien luovutustulot	991	4 148	-3 157
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 468	4 794	-2 326
Rahoituksen rahavirta	-1 671	-5 444	3 773
Antolainojen muutokset	0	0	0
Lainakannan muutokset	-731	-5 693	4 962
Pitkäaikaisten lainojen muutos	615	-632 *	1 247
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 346	-5 061 *	3 715
Oman pääoman muutokset	0	-8	8
Muut maksuvalmiuden muutokset	-940	257	-1 197
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	5	81	-76
Vaihto-omaisuuden muutos	8	-56	64
Saamisten muutos	-674	572 *	-1 246
Korottomien velkojen muutos	-279	-340 *	61
RAHAVAROJEN MUUTOS	797	-650	1 447
Rahavarat 31.12	3 166	2 369	797
Rahavarat 1.1.	2 369	3 019	-650
RAHAVAROJEN MUUTOS	797	-650	1 447
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2021	2020	
Toiminnan ja investointien rahavirtojen kertymä 5 vuodelta	-862	-3 395 *	
Investointien tulorahoitus, %	162,8	120,3 *	
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	2,1	
Kassan riittävyys, pv	22	17	
Asukasmäärä 31.12.	4 687	4 780	

*Vertailuvuoden 2020 lukua ja tunnuslukua muutettu

KONSERNIN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa

	2021	2020	Muutos
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	40 570	42 074	-1 504
Aineettomat hyödykkeet	1 214	1 047	167
Aineettomat oikeudet	740	341	399
Muut pitkävaikutteiset menot	474	706	-232
Aineelliset hyödykkeet	38 236	40 115	-1 879
Maa- ja vesialueet	2 169	2 174	-5
Rakennukset	29 014	22 603	6 411
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 351	4 895	456
Koneet ja kalusto	1 440	1 296	144
Muut aineelliset hyödykkeet	32	15	17
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	230	9 132	-8 902
Sijoitukset	1 120	912	208
Osakkuusyhtiöosuudet	315	315	0
Muut osakkeet ja osuudet	745	537	208
Muut lainasaamiset	60	60	0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	133	55	78
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 926	4 395	1 531
Vaihto-omaisuus	172	181	-9
Saamiset	2 588	1 846	742
Pitkäaikaiset saamiset	69	210	-141
Lyhytaikaiset saamiset	2 519	1 636	883
Rahoitusarvopaperit	401	678	-277
Rahat ja pankkisaamiset	2 765	1 690	1 075
VASTAAVAA YHTEENSÄ	46 629	46 524	105

KONSERNIN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa

	2021	2020	Muutos
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	19 970	19 033	937
Peruspääoma	18 669	18 669	0
Arvonkorotusrahasto			
Muut omat rahastot	1 055	1 081	-26
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-717	-2 962	2 245
Tilikauden ylijäämä	963	2 245 *	-1 282
VÄHEMMISTÖOSUUDET	548	547	1
PAKOLLISET VARAUKSET	337	372	-35
Muut pakolliset varaukset	337	372	-35
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	230	146	84
VIERAS PÄÄOMA	25 544	26 426	-882
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	17 581	17 043	538
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	404	407 *	-3
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 351	2 620	-1 269
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	6 208	6 356	-148
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	46 629	46 524	105
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2021	2020	
Omavaraisuusaste, %	44	42	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	49	51	
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	246	-717 *	
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	52	-150 *	
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	18 932	19 663	
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	4 039	4 114	
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	36 001	35 964	
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/asukas	7 681	7 524	
Kunnan asukasmäärä 31.12.	4 687	4 780	

*Vertailuvuoden 2020 lukua ja tunnuslukua muutettu

KONSERNIN LAINAKANTA, 1000 €	2021	2020
Pitkäaikaiset lainat	17 581	17 043
Lyhytaikaiset lainat	1 351	2 620
Korollinen vieras pääoma	18 932	19 663

Konsernin tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen tunnusluvut lasketaan samoin perustein kuin vastaavat kunnan tunnusluvut. Tunnuslukujen selitteet löytyvät kohdista 1.4.1., 1.4.2. ja 1.5.

Keskeiset liitetiedot

Toimintakertomuksessa annetaan tietoja sellaisista kunnan talouteen ja konsernitilinpäätökseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa tai rahoituslaskelmassa. Tilinpäätöksen liitetiedot täydentävät laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi kunnan ja kuntakonsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätöksen liitetiedot esitetään kokonaisuudessaan luvussa 4.

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.8.1 Asiaa koskeva sääntely

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen

käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävästä talouden tasapainottamiseksi.

1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen esittely tuloksen käsittelystä

Kunnanhallituksen on KuntaL 115 § mukaan toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelmasta ilmenevää tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen pääomaan.

Kunnanhallitus esittää tilikauden 1.1.-31.12.2021 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tilikauden ylijäämä 1 133 374,38 euroa siirretään taseen omaan pääomaan kohtaan edellisten tilikausien yli-/alijäämä.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Seuranta koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toteutusvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutusvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, ovatko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla. Muulla rahoituksella tarkoitetaan rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

2.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.2.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä huolehtimalla vaalien valmistelutoimenpiteistä, ennakkoäänestyksen järjestämisestä ja ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastamisesta. Varsinaisen äänestyspäivän äänestyksen järjestämisestä vastaavat vaalilautakunnat keskusvaalilautakunnan ohjauksesta. Kunta- ja aluevaaleissa keskusvaalilautakunta

huolehtii lisäksi ennakkoäänien laskennasta ja kaikkien äänien tarkastuslaskennasta. Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii myös ehdokashakemusten vastaanotosta ja tarkastamisesta, ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisesta, vaalien tuloksen vahvistamisesta ja tiedottamisesta.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Äänestysaluejako ja vaalilautakuntien määrä on säilynyt ennallaan (Asema, Kirkonkylä, Niemisjärvi). Vuonna 2021 järjestettiin kuntavaalit. Kuntavaalien kulut ylittyivät, koska työmäärä lähes kaksinkertaistui koronapandemian aiheuttamien järjestelyjen vuoksi. Useita keskusvaalilautakunnan kokouksia oli pidetty alkuvuonna, jonka jälkeen vaalilain muutos kuntavaalien siirtämiseksi aiheutti kokouksien uudelleen pitämisen. Ennakkoäänestysaika oli tavanomaisen yhden viikon sijasta kaksi viikkoa.

Tammikuussa 2022 järjestettyjen aluevaalien tehtävät alkoivat jo vuoden 2021 puolella. Vuonna 2023 järjestetään eduskuntavaalit ja vuonna 2024 presidentinvaalit sekä europarlamenttivaalit.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Myyntituotot								
Maksutuotot								
Tuet ja Avustukset	18					6	6	
Muut toimintatuotot								
TOIMINTATUOTOT	18	0	0		0	6	6	
Henkilöstökulut	24		16		16	28	12	75,0 %
Palvelujen ostot	5		6		6	8	2	33,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						1	1	
Avustukset								
Muut toimintakulut								
TOIMINTAKULUT	29	0	22		22	37	15	68,2 %
TOIMINTAKATE	-11	0	-22		-22	-31	-9	40,9 %
Poistot								

2.2.2 Tarkastuslautakunta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lisäksi valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan (JHTT-tilintarkastaja/tilintarkastusyhteisö).

Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö Talvea Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii HT, JHT Jukka Vuorio.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Tarkastuslautakunnan

tehtävänä on seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Tarkastuslautakunta esittää toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta arvionsa kunnanvaltuustolle erikseen laadittavassa arviointikertomuksessa vuodelta 2021. Tarkastuslautakunnan osalta talousarvio toteutui suunnitellusti.

TARKASTUSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Myyntituotot								
Maksutuotot								
Tuet ja Avustukset								
Muut toimintatuotot								
TOIMINTATUOTOT	0	0	0		0	0	0	
Henkilöstökulut	6	8	7		7	7	0	0,0 %
Palvelujen ostot	16	22	19		19	18	-1	-5,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			1		1	0	-1	-100,0 %
Avustukset								
Muut toimintakulut								
TOIMINTAKULUT	22	30	27		27	25	-2	-7,4 %
TOIMINTAKATE	-22	-30	-27		-27	-25	2	-7,4 %
Poistot								

2.2.3 Kunnanhallitus

KUNNANHALLITUS (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	TA-TP %
Myyntituotot	159	167	49		49	31	-18	-36,7 %
Maksutuotot								
Tuet ja Avustukset	258	254	60		60	104	44	73,3 %
Muut toimintatuotot	15	21	2		2	3	1	50,0 %
TOIMINTATUOTOT	432	442	111		111	138	27	24,3 %
Henkilöstökulut	1 365	1 324	799		799	823	24	3,0 %
Palvelujen ostot	826	716	762		762	669	-93	-12,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	28	34	27		27	28	1	3,7 %
Avustukset	169	121	168		168	107	-61	-36,3 %
Muut toimintakulut	110	155	131		131	151	20	15,3 %
TOIMINTAKULUT	2 498	2 350	1 887		1 887	1 778	-109	-5,8 %
TOIMINTAKATE	-2 066	-1 908	-1 776		-1 776	-1 640	136	-7,7 %
Poistot	30	42	20		20	19	-1	-5,0 %

Vuonna 2021 kunnan hallintosääntö päivitettiin. Muista säännöistä sisäisen tarkastuksen ohje päivitettiin myös. Jyväskylän kaupunkiseutu hyväksyttiin MAL-alueeksi ja siinä työssä oltiin vahvasti mukana. Yritysvaikutustyöryhmän toiminta oli suppeaa koronan vuoksi, mutta syksyllä toimintaa käynnisteltiin taas.

Kunnallisvaalien jälkeen uusien luottamushenkilöiden koulutus toteutettiin maakunnallisella mallilla yhdessä Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Kunnan strategia saatiin päivitettyä uuden valtuuston johdolla syksyn kuluessa.

Kunnan talouden tasapainottamisohjelman toteutumista seurattiin ja valvottiin. Tilinpäätös 2021 osoittaa prosessin onnistuneen hyvin.

Keskus- ja luottamushenkilöstöhallinto

Keskus- ja luottamushenkilöhallinnon tehtävä on kunnan johtamisesta vastaaminen. Kunnanjohtajan, kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston ja elinkeinotoimen tehtävät ovat keskeisin osa toimintaa. Strategian kannalta vuoden 2021 osalta keskeisiä päämääriä olivat kunnan ja kunnan yritysten sekä yhdistysten yhteistyön aktivoiminen. Tähän jäi koronan vuoksi haasteita tuleville vuosille. Kunnan päätösten vaikutusten arvioinnin tehostami-

nen jäi sekin yhä koronan keskellä enemmän seuraavien vuosien toimenpiteeksi. Sähköisen viestinnän kehittämisessä Facebookin ja Instagramin käyttöä monipuolistettiin yhä ja videoviestinnästä tuli säännöllinen osa viestintää. Valtuuston kokouksia alettiin striimata. Talouden tasapainottamiseen liittyvät ratkaisut vietiin maaliin. Uusien luottamushenkilöiden koulutus toteutettiin ja kuntastrategia saatiin päivitettyä syksyllä – keväällä taas hallintosääntö.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Kunnan yhteistyö yritysten ja yhdistysten kanssa				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Yritysvaikutustyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen	Kunnan ja yritysten yhteistyön aktivoiminen. Kunnan päätösten ennakko- ja jälkiarviointi. Kunnan elinvoimapolitiikan kehittäminen yhdessä yritystemme kanssa.	Kunnan ja yritysten yhteydenpito säännöllistä sekä vuorovaikutuksellista ja kaikki yritysalat huomioivaa (myös alkutuotanto). Yritysvaikutustyöryhmää kuullen konkretisoidaan kuntastrategian elinkeinopoliittisia tavoitteita syksyllä 2021.	Työryhmän kautta tulleiden aloitteiden määrä, tehtyjen vaikutusarviointien määrä, muiden yrittäjätalouksien määrä ja niihin osallistuneiden määrä. Uudet elinkeinopoliittiset tavoitteet vuoden 2021 kuluessa.	Koronan vuoksi Yritysvaikutustyöryhmä oli mukana keskeisesti vain kunnan strategian päivittäisessä ja elinkeinopoliittiset tavoitteet luodaan vuoden 2022 kuluessa päivitetyn kuntastrategian pohjalta.
Tapahtumien ja toimijoiden yhteensovittaminen ja yhteinen markkinointi	Synnyttää hyvä yhteishenki paikallisten toimijoiden keskuuteen sekä syventää yhteistyötä ja osallisuutta eri toimijoiden välillä. Olla yhdessä vahvempia!	Kunta yhdistää yhdistyksiä yhteistyöhön ja tukee niiden toimintaa ja tapahtumien markkinointia.	Tapahtumien määrä, tapahtumiin osallistuneiden määrä, tapahtumien saama julkisuus, yhdistysten tyytyväisyys kunnan toimintaan (selvitetään joka toinen vuosi kyselyn avulla).	Korona vaikutti paljon tapahtumatarjontaan ja vain kesällä sekä syksyllä tapahtumia pystyttiin ylipäättään järjestämään. Kysely tehdään siksi syksyllä 2022 ensimmäisen kerran, vaikka nytkin alkuvuosi meni rajoitusten kanssa.
Yritysten toimintaedellytykset				
Yritystoiminnan toimitilarpeisiin vastaaminen ja mahdollisuuksien luominen uudelle yritys toiminnalle.	Yritysten toimitila- tai tonttitarpeisiin etsitään yhdessä ratkaisuja. Kontaktoidaan mahdollisia uusia yrityksiä ja yrittäjiä. Ollaan aktiivisia olemassa olevien yritystemme tarpeille.	Eri tyyppisten toimitilavaihtoehtojen kartoitus ja päivitys. Kaavoituksen ohjaaminen huomioimaan yritysten tarpeet.	Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrä. Kunnassa olevien työpaikkojen määrä. Yritystapaamisten lukumäärä.	Yritystapaamisia oli vähän koronasta johtuen. Kunnassa olevien työpaikkojen määrä tilastotiedon (2019) kautta hivenen laski. PRH:n mukaan aloittaneita yrityksiä oli 19 ja lopettaneita 13 (heinäkuun tieto tässä puuttuu, mutta muuttaisi 0-2 lukemia).
Yrityksen perustamisen ohjaaminen	Uusien yritysten perustamisessa ohjaaminen, liiketoimintasuunnitelman arvioiminen, tietojen ylläpito www-sivuilla opastamaan asiassa.	Kannustava ja analyysoiva alkuneuvonta kunnassa ja yrittäjien ohjaaminen Gradian aloittavien yritysten palveluihin.	Aloittaneiden yritysten määrä ja niistä toimintaa 3 vuoden päästä vielä jatkavien määrä, Gradialla asioitaneiden määrä	Keski-Suomen Yritysidean (Gradia) kautta aloitti 3 yritystä (4 työpaikkaa). Asiakaskontakteja oli 7 ja uusia yritysideoita 6.
Viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen				
Sähköisen viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen	Kunnan viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen niin, että se mahdollisimman hyvin nivoutuu yhteen yritystemme ja yhdistystemme tarpeiden kanssa. Hankasalmen vahvuuksien ja kehittämistoimiemme esiin nostaminen.	Facebook- ja www-sivujemme aktiivinen kehittäminen, aktiivisen Hankasalmi insta-tilin luominen, vlogi- ja muu videoviestintä. Tätä tukevat mainostaulut ja esitteet.	Sivulla vierailijoiden/katsojien määrä, vlogien ja päivitysten määrä, yritysten ja yhdistysten tyytyväisyys kunnan viestintään (kyselyn kautta selvitetään)	Uudet www-sivut valmistumassa. Päivityksiä someen tehty lähes päivittäin koko vuosi 2021. Kuntalaisille tehdään kysely alkusyksystä 2022. Henkilöstön tyytyväisyyskyselyssä henkilöstö antoi tiedotuksesta arvon 3,6 (5 maksimi) ja sähköisen viestinnän kehittämisestä 4,2.
Kunnan talouden tasapainottaminen				
Käyttötalouden tasapaino, lainakannan hallinta	Laadukkaiden palvelujen turvaaminen niin, että kunnan taloudelliset toimintaedellytykset säilyvät.	Talouden tasapainottamisohjelman täytäntöönpano niin, että riittävät palvelut turvataan rahoitusohjelman kehitys ja lainakannan kehitys huomioon ottaen.	Tasapainossa oleva ja toteutuva taloussuunnitelma investointiohjelma huomioon ottaen vuoteen 2025 saakka	Käyttötalous on tasapainossa ja vieraan pääoman määrä hallinnassa. Investointiohjelma ei aiheuta ongelmia näille seikoille.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Yritysvaikutustyöryhmän työtä on koronapandemia häirinnyt, kun ei ole päästy kokoontumaan kasvokkain. Siksi elinkeinopoliittisen ohjelman luomista on lykätty vuoteen 2022, jotta päästäisiin kokoontumaan kasvokkain ja vuorovaikutukselliseen luomiseen – samoin kunnan strategia on päivitetty. Tapahtumien osalta vuosi 2021 oli hyvin rajattu – yritysten ja yhdistysten yhteistyötä silti pyrittiin kehittämään. Matkailuyritykselle ja tapahtuman järjestäjille suunnattavaa kyselyä ei poikkeusvuonna katsottu asianmukaiseksi tehdä, mutta siihen palataan jatkossa.

Työpaikka- ja yritysmäärä säilyi melko vakiintuneena käytössä olevan tiedon kautta. Uusyritysneuvonnassa vuoden 2021 toiminta turvattiin Keski-Suomen Uusyrityskeskus ry:n toiminnan lakkautta Gradian Keski-Suomen Yritysidean kautta.

Hankasalmen kunnanjohtajan vastuulle taas jäi Uusyrityskeskus ry:n toiminnan lopettaminen yhdistyksen viimeisenä puheenjohtajana. Sähköisessä viestinnässä ja markkinoinnissa jatkettiin hyvää kehitystyötä. Käyttötalous saatettiin tasapainoon myös tulevaisuutta ajatellen. Kunnan lainakanta on tällä hetkellä hyvin hallinnassa.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Väestömäärän kohdalla syntyneiden määrän pieneneminen, eli 13 syntyneen tasolle jääminen, on kaikkein huolestuttavin seikka. Elinkeino- ja työpaikkojen määrän kehitys on saatu vuosikymmenen puolivälin suuresta laskusta vakiintumaan. Pandemian uhkakuvat eivät toteutuneet työllisyydessä, mutta vallitseva sotatila Venäjän ja Ukrainan välillä on sitäkin suurempi huolen aihe.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Väestömäärän kehityksen kääntäminen positiivisempaan suuntaan	4939	4875	4782	4700	4687	-13 -0,3 %

Taloudelliset tavoitteet	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019
Elinkeino- ja työpaikkojen tukeminen: Kunnan alueella sijaitsevien työpaikkojen määrä	1527 (+3)	1502 (-25)	1385 (-117)	1382 (-3)	1385 (+3)	1372 (-13)	1356 (-16)

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	1,9	1,5	1,5		1,5	1,5	0 0,0 %
Yhteensä	1,9	1,5	1,5		1,5	1,5	0 0,0 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Luottamushenkilöhallinto								
Tulot	85	96	41		41	14	-27	-65,9 %
Menot	772	778	723		723	678	-45	-6,2 %
Netto	-687	-682	-682		-682	-664	18	-2,6 %
Elinkeinopalvelut*								
Tulot						2	2	
Menot	148	108	302		302	246	-56	-18,5 %
Netto	-148	-108	-302		-302	-244	58	-19,2 %
Hankasalmi kutsuu-hanke								
Tulot								
Menot	7	7						
Netto	-7	-7						
Matkailuyritystoiminnan turvaaminen								
Tulot						29	29	
Menot		27	4		4	5	1	25,0 %
Netto		-27	-4		-4	24	28	-700,0 %
Matkailun digiprojekti								
Tulot						22	22	
Menot						24	24	
Netto						-2	-2	
Keskus- ja luottamushenkilöhallinto yhteensä								
Tulot	85	96	41		41	67	26	63,4 %
Menot	927	920	1 029		1 029	953	-76	-7,4 %
Netto	-842	-824	-988		-988	-886	102	-10,3 %

*Maaseututoimen tulosalue on siirretty elinkeinopalveluihin v. 2021, TA 2021 ja TP 2021 luvut eivät ole vertailukelpoisia TP 2019 ja TP 2020 lukuihin.

Yleishallinto

Yleishallinto jakautuu hallinto- ja talouspalveluihin, atk-palveluihin sekä henkilöstöhallintoon. Yleishallinnon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on keskittyä laadukkaaseen palvelujen tarjontaan sekä henkilökunnan osaamisen kehittämiseen. Hallinto- ja talouspalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnalle hallinto- ja talouspalvelut. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla henkilöstön koulutukseen ja motivointiin sekä sähköisen asioinnin ylläpitoon ja kehittämiseen. Atk-palveluiden tehtävänä on ylläpitää ja kehittää kunnan tieto- ja viestintäjärjestelmiä, laiteympäristöä sekä huolehtia tietoturvasta. Atk-palvelut tuottavat myös työntekijöiden ja luottamushenkilöiden sovellus- ja laitetuen. Strategian mukainen tavoite eli yhtenäinen ja tietoturvallinen järjestelmä kaikille toteutetaan siirtymällä pilvipohjaiseen Office365-ympäristöön sekä siirtämällä sähköpostijärjestelmä pilveen. Henkilöstöhallinto vastaa kunnan virka- ja työsuhteasioiden hoidosta, työhyvinvoinnin tukemisesta ja työterveyshoidon järjestämisestä. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla koulutussuunnitelman toteutumiseen sekä esimiestyön kehittämiseen.

Hallinto- ja talouspalveluiden vuoteen on vaikuttanut merkittävästi henkilöstön vaihtuvuus ja lisäksi osa henkilöstöstä on ollut etätöissä koronapandemian vuoksi. Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman tarkistaminen ja käyttöönotto sekä valtuustokauden vaihtuminen työllisesti merkittävästi.

Henkilöstöhallinnossa on kiinnitetty erityistä huomiota henkilöstön työssäjaksamiseen edelleen jatkuneiden poikkeusolojen aikana. Vuoden mittaan on panostettu mahdollisuuksien mukaan tyhy-toimintaan järjestämällä ulkona tapahtuvaa toimintaa pienemmissä ryhmissä. Sykettä Työhön -ryhmien lisäksi Voimanpesän kurssija on tarjottu lähinnä virtuaalisesti.

Esimiestyötä on pyritty tukemaan esimieskahveilla, joissa on käsitelty ajankohtaisia asioita ja käyty läpi esimiestyöhön liittyviä haasteita. Työterveyshuollon kanssa on tehty tiiviistä yhteistyötä.

Koko henkilöstölle jaettiin työn kuormittavuutta poikkeusoloissa huomioiden järjestelyvaraerästä pieni korvaus keväällä ja loppuvuonna haluttiin muistaa kaikkia yhteisellä kiitosruokailulla. Kukin esimies on omalla tahollaan pyrkinyt huomioidaan työntekijöitään kannustaan ja antamalla kiitosta tehdystä työstä tänä poikkeuksellisen vaativana aikana.

Vuonna 2021 tapahtui isoja muutoksia kunnan ATK-palveluissa. Office365-ympäristöön siirtyminen sekä henkilöstömuutokset pitivät ATK-palvelut kiireisinä. Siirtyminen Microsoft Office365-järjestelmään sähköpostin osalta päivitti jo pitkään käytössä olleen omassa ylläpidossa olleen järjestelmän. Päivityksen yhteydessä kaikki saivat käyttöönsä myös uusimmat versiot toimistosovelluksista yhtenäistään samalla käytössä olevat sähköiset työkalut. Muutos oli ulkoasultaan niin merkittävä, että moni vielä totuttelee käyttämään O365:n kaikkia uusia ominaisuuksia. Ajoittain ATK-tuki antaa apua loppukäyttäjille uuden ohjelmiston aiheuttaessa hämmennystä. Mutta lopputulos on selvä. Kunnan kaikki työntekijät käyttävät standardia alustaa ja prosesseja työssään. Olemme ajan tasalla ATK-työkalujen suhteen.

ATK-infran toimintaa ja palvelupyyntöjen kehitystä seurataan nykyisin entistä tehokkaammin automatisoidun raportoinnin avulla. Kun ratkaisuja palvelupyyntöjä on ollut vuonna 2021 588 kpl, ollaan vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä menossa jo 250 kpl kohdalla, joka kertoo palvelutarpeiden merkittävästä kasvusta. Raportoinnin avulla osataan kohdistaa palvelutarvealue, ja kehittää toimintaa oikealla suunnalla.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Henkilöstömme on koulutettua ja motivoitunutta				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Hallinto- ja talouspalvelut	Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Tavoitteena on että koulutuspäiviä kertyy vähintään 2 kpl per henkilö.	Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin. Kouluttautumisen kautta myös henkilöstön motivaatio kasvaa.	Toteutuneet koulutuspäivät	Koulutuspäiviä toteutui suunniteltua vähemmän. Hallinto- ja talouspalveluiden henkilöstöstä kahteen tai useampaan koulutuspäivään osallistui vain kaksi henkilöä.
Henkilöstöhallinto	Koulutussuunnitelman toteutuminen. Koulutussuunnitelma on vuosittain käsiteltävä harkittu ja toteutettava kokonaisuus.	Koulutussuunnitelman kautta turvataan henkilöstön osaaminen tehtävissään niin, että koulutuksen vaikutuksia myös arvioidaan ja sen kustannukset huomioidaan.	Henkilöstökertomuksen koonti toteuneista koulutuksista	Webinaareja ja sähköisiä koulutuksia oli melko paljon, mutta kokonaisuutena koulutuksia toteutui koronan vuoksi vähemmän kuin normaalisti. Toinen poikkeusvuosi peräjälkeen ei vielä vaaranna henkilöstön osaamista, mutta pakollisia lähiopetusta vaativia koulutuksia on päästävä ensi vuonna jo toteuttamaan.
Henkilöstöhallinto	Esimiestyön kehittäminen. Esimiehillä on riittävä osaaminen ja motivaatio vuorovaikutukselliseen henkilöstöjohtamiseen	Henkilöstöjohtamisen koulutusta järjestetään vuoden 2021 aikana ja se on kantavana teemana mm. esimieskahveilla. Kunnan hyviä käytäntöjä jaetaan. Esimiesasemassa olevien virantäytöissä korotetaan johtamisosaamista valinnassa.	Työtyytyväisyyskysely	Työtyytyväisyyskyselyn mukaan vastaajista 69 % piti johtamista hyvänä, 12,5 % huonona. Keskiarvo oli 3,9 asteikolla 1-5. Kokemus johtamisesta tämän mukaan oli parantunut edellisvuoteen nähden.
Sähköisten palvelujen laadukas toteuttaminen				
Hallinto- ja talouspalvelut	Laadukas sähköinen tiedottaminen sekä sähköisen asioinnin ylläpito ja kehittäminen kuntalaisille, luottamushenkilöille ja henkilöstölle.	Sähköinen tiedottaminen on laadukasta kunnan verkkosivuilla sekä sometileillä ja sähköisen asioinnin kehittäminen.	Kunnan verkkosivuilta ja sometileiltä saatu palaute.	Sähköinen tiedottaminen on ollut ajantasaista. Sähköistä asiointia sekä tiedottamista kehitetään jatkuvasti.
Hallinto- ja talouspalvelut	Ajantasainen asiakirjahallintajärjestelmä, jonka pohjana on sähköinen arkistonmuodostussuunnitelma.	Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman tarkistaminen ja ajantasaistaminen.	Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman tarkistamisen tilanne.	Sähköinen arkistonmuodostussuunnitelma on tarkistettu.
Atk-palvelut	Yhtenäisen ja tietoturvallisen viestintäjärjestelmän luominen, jossa kaikilla kunnan työntekijöillä samat ohjelmat käytössä.	Siirtyminen pilvipohjaiseen Office365 -ympäristöön ja sähköpostijärjestelmän siirtäminen pilveen, jossa käytössä mm. yhteiset kalenterit ja Teams.	Kaikilla samat Office365 työkalut ja sähköposti.	Siirtyminen pilvipohjaiseen Office365-ympäristöön ja sähköpostijärjestelmään tehtiin onnistuneesti.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Hallinto- ja talouspalveluiden osalta yksi tavoitteista liittyi henkilöstön kouluttautumiseen. Tavoitteena oli, että jokainen hallinto- ja talouspalveluiden henkilöstöstä osallistuisi vuoden aikana vähintään kahteen koulutuspäivään. Koronapandemian vuoksi tavoite ei toteutunut. Yhtä lukuun ottamatta hallinto- ja talouspalveluiden henkilöt osallistuivat vähintään yhteen koulutuspäivään. Lisäksi henkilöstöä osallistui toimittajien järjestämiin koulutus- ja ohjauswebinaareihin. Laadukas sähköinen tiedottaminen oli ajantasaista ja tätä kehitetään jatkuvasti. Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman tarkistaminen toteutui suunnitellusti.

Henkilöstöhallinnon tehtävänä on tarkastella koulutussuunnitelman toteutumista. Sitä haittasi osittain edelleen koronarajoitteet ja koulutuspäiviä

kertyi keskimäärin 1,7 kpl/henkilö. Koulutuspäiviä oli yhteensä 570 kpl. Esimiestyön kehittämisen osalta esimieskahvit toteutuivat ja niissä käsiteltiin ajankohtaisten asioiden lisäksi johtamista ja esimiestyön haasteita. Työtyytyväisyyskyselyssä johtamista arvioitiin 5 eri ulottuvuudella ja esimiehet saivat johtamisesta arvosanaksi koko kunnan osalta seuraavaa: 69 % piti johtamista hyvänä, 12,5 % huonona. Keskiarvo oli 3,9 asteikolla 1-5. Kokemus johtamisesta tämän mukaan oli parantunut edellisvuoteen nähden.

Tietohallinnon osalta siirtyminen pilvipohjaiseen Office365 -ympäristöön ja sähköpostijärjestelmään tehtiin onnistuneesti.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteuttaminen

Yleishallinnon vuoden 2021 talousarvio toteutui suunniteltua paremmin. Toimintakate alittui

kokonaisuudessaan 34 000 eurolla, hallinto- ja talouspalveluissa 12 000 eurolla, atk-palveluissa 3 000 eurolla ja henkilöstöhallinnossa 19 000 eurolla. Toimintatuotot toteutuivat suunnitellusti ja toimintakulut alittuivat 33 000 eurolla. Suurin

selittävä tekijä toimintakulujen alitukselle on palvelujen ostojen väheneminen 58 000 eurolla. Esimerkiksi asiantuntija-, ict- sekä koulutuspalveluiden kulut toteutuivat suunniteltua pienempinä.

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	11,4	11,2	10,8		10,8	9,55	-1,25 -11,6 %
Sijaiset		0,5	0,5		0,5	0,42	-0,08 -16,0 %
Työllistetyt	0,5						
Muut määräaikaiset	0,3						
Yhteensä	12,2	11,7	11,3		11,3	9,97	-1,33 -11,8 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa %
Hallinto- ja talouspalvelut							
Tulot	11	23	3		3	3	0 0,0 %
Menot	412	416	395		395	383	-12 -3,0 %
Netto	-401	-393	-392		-392	-380	12 -3,1 %
Atk-palvelut							
Tulot	11	13	7		7	11	4 57,1 %
Menot	264	244	256		256	257	1 0,4 %
Netto	-253	-231	-249		-249	-246	3 -1,2 %
Henkilöstöhallinto							
Tulot	60	81	60		60	57	-3 -5,0 %
Menot	227	200	207		207	185	-22 -10,6 %
Netto	-167	-119	-147		-147	-128	19 -12,9 %
Yleishallinto yhteensä							
Tulot	82	117	70		70	71	1 1,4 %
Menot	903	860	858		858	825	-33 -3,8 %
Netto	-821	-743	-788		-788	-754	34 -4,3 %

Maaseutu- ja työllistämispalvelut

Vuoden 2021 alusta maaseutupalvelut on siirretty keskus- ja luottamushenkilöhallintoon elinkeinopalveluihin ja työllistämispalvelut on siirretty perustuvan alle.

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Maaseutupalvelut								
Tulot	3	3						
Menot	103	87						
Netto	-100	-84						
Työllistäminen								
Tulot	262	226						
Menot	565	483						
Netto	-303	-257						
*Kunnallinen työllistäminen								
Tulot	121	147						
Menot	414	399						
Netto	-293	-252						
*Tukityöllistäminen yrityksiin								
Tulot	141	79						
Menot	151	84						
Netto	-10	-5						
Maaseutu- ja työllistämispalvelut yhteensä								
Tulot	265	229						
Menot	668	570						
Netto	-403	-341						

2.2.4 Perusturvalautakunta

PERUSTURVALAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Myyntituotot	132	131	160		160	192	32	20,0 %
Maksutuotot	1 378	1 496	1 171		1 171	1 221	50	4,3 %
Tuet ja Avustukset	147	141	378	429	807	812	5	0,6 %
Muut toimintatuotot	274	276	179	319	498	500	2	0,4 %
TOIMINTATUOTOT	1 931	2 044	1 888	748	2 636	2 725	89	3,4 %
Henkilöstökulut	6 088	5 997	5 776		5 776	5 548	-228	-3,9 %
Palvelujen ostot	16 487	15 819	15 358	2 639	17 997	17 787	-210	-1,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	291	350	237		237	282	45	19,0 %
Avustukset	1 181	1 052	1 912	-867	1 045	1 091	46	4,4 %
Muut toimintakulut	498	395	394	319	713	649	-64	-9,0 %
TOIMINTAKULUT	24 545	23 613	23 677	2 091	25 768	25 357	-411	-1,6 %
TOIMINTAKATE	-22 614	-21 569	-21 789	-1 343	-23 132	-22 632	500	-2,2 %
Poistot	19	20	52		52	52	0	0,0 %

Perusturvalautakunnan tehtävänä on edistää ja ylläpitää kuntalaisten sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia sekä terveyttä. Perusturvan toimialaan kuuluvat hallinto, sosiaalipalvelut, arjen tuki sekä terveyspalvelut. Perusturvalautakunta toimii sosiaalihuoltolain, lastensuojelulain, terveydenhuoltolain tarkoittamana toimielimenä. Lisäksi lautakunta antaa selvityksiä ja lausuntoja lautakunnan toimialaan kuuluvissa asioissa sekä lautakunnan päätöksestä tehtyihin valituksiin.

Vuosi 2021 oli perusturvassa uusien toimitilojen ja toimintamallien käyttöönottoa niin terveysasemalla, seniorikeskuksessa kuin lapsi- ja perhepalveluissakin. Vuosi 2021 elettiin koronapandemian ehdoilla, jolla oli lähes poikkeuksetta vaikutusta kaikkiin perusturvan toimintoihin. Koronan vaikutukset näkyivät monella tavalla myös kulukehityksessä sekä terveyspalveluissa, sosiaalipalveluissa kuin Arjen tuessakin. Kevään ajan ryhmätoiminnot olivat tauolla ja kesällä järjestettiin lähinnä ulkona tapahtuvaa toimintaa. Syksyllä sekä senioritoiminta että perhekeskuksen ryhmätoiminta aloitettiin uudelleen, sillä tarvetta yhteiselle kohtaamiselle eri ikäisten keskuudessa oli paljon.

Vuoden 2021 aikana sosiaalipalveluiden asiakastietojärjestelmässä siirryttiin palvelutehtäväloukukseen ja Kanta-arkistointiin 1.12.2021 alkaen. Projekti työllisti paljon pääkäyttäjiä suunnitteluvaiheessa ja työntekijöitä asiakastietojen viennin osalta uuteen järjestelmään. Sosiaalipalveluihin palkattiin syyskuusta alkaen sijaiseksi osa-aikainen sosiaalityöntekijä projektin tietojen viennin ajaksi.

Perusturvan talousarvio oli laadittu siten, ettei se sisältänyt yhtään "sitomattomia" kulueriä, eli uudet yllättävät kustannuserät toivat aina lisäpainetta ylitysuhaan. Perusturvalle myönnettiin vuoden 2021 aikana lisämäärärahaa yhteensä 1 343 000 euroa. Toukokuussa lisämäärärahaa saatiin 72 000 euroa terveysaseman vuokratuloihin, koska talousarviota tehtäessä ei kaikki uuden rakennuksen vuokraan vaikuttavat kuluerät olleet vielä huomioituna vuokratilauksissa.

Joulukuussa lisämäärärahan tarvetta arvioitiin monien epävarmuustekijöiden vallitessa ja suurimpana ylitysuhaana oli asiakaspalvelujen ostoihin kohdistuneet kulut. Tuolloin ei myöskään ollut vielä varmuutta koronakorvausten lopullisesta suuruudesta tai perusterveydenhuollon palveluiden toteutumisesta loppuvuoden osalta. Näiden riskitekijöiden valossa kunnanvaltuusto myönsi joulukuussa perusturvalautakunnalle 481 000 euron lisämäärärahan. Lisäksi valtuusto myönsi 790 000 euroa sairaanhoitopiiriin alijäämän kattamista varten. Lopulta lisämäärärahan ja koronakorvausten myötä perusturvan tulos alittui 500 000 euroa. Koronakorvausten osuus oli 507 000 euroa.

Alkuperäiseen talousarvioon nähden perusturvan toimintakate ylittyi siis noin 850 000 euroa, mutta suurin selittävä tekijä ylitykselle oli sairaanhoitopiiriin aiheuttamat kulut.

Sosiaalipalveluiden kustannukset ylittivät talousarvioon varatut määrärahat psykiatristen asumis- ja palveluiden, vammaisten omaishoidontuen,

lastensuojelun ostopalveluiden ja toimeentulotuen sekä työmarkkinatuen kuntaosuuden osalta. Osaksi kuluylitystä voidaan selittää koronan aiheuttamista syistä, osittain satunnaisesta vaihtelusta mm. muuttoliikkeen johdosta. Arjen tuki pysyi talousarvioissaan, vaikka palvelutalojen osalta tuli ylitystä ja ensimmäinen vuosi laajamittaisen palvelusetelikäytön suhteen tuotti tarvetta hakea lisämäärärahaa. KAAPON toiminta osoittautui tehokkaaksi palveluohjauksen ja toimivien kotiutusprosessien organisoinnissa.

Terveyspalveluissa valtion koronakorvausten ja tehtyjen talousarviomuutosten jälkeen kokonaistulos alittui 328 000 euroa. Perusterveydenhuollon toteuma alittui 8 000 euron verran ja

erikoissairaanhoidon osuus 305 000 euroa. Ympäristöterveydenhuolto alittui 15 000 euroa. Alkuperäiseen talousarvioon nähden terveystalouden kokonaiskustannukset olisivat ylittyneet 340 000 euroa.

Hallinto

Perusturvan hallinnossa on 2,5 henkilötyövuoden panos eli sihteeritiimissä 2 htv ja palvelujohtajan 0,5 htv. Sihteeritiimistä 1 htv kohdistuu hallintoon, loput sosiaalipalveluihin ja arjen tukeen. Perusturvan hallintoon kirjattiin vuonna 2021 koronasta johtuvia kuluja 111 400 euroa. Tästä johtuen perusturvan hallinnon kokonaisuus ylittyi 103 800 euron verran.

PERUSTURVAN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Perusturvan hallinto								
Tulot	3					2	2	
Menot	238	362	259		259	365	106	40,9 %
Netto	-235	-362	-259		-259	-363	-104	40,2 %

Sosiaalipalvelut

Perhekeskuksen toiminta käynnistyi kunnolla syksyn 2021 aikana perhekerhojen ja vanhempien

olohuoneen käynnistyttyä. Lokakuusta alkaen perhekeskuksella on ollut osa-aikainen perhekeskuskoordinaattori, mikä on nähty tärkeäksi perhekeskuksen toiminnan kannalta.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat sosiaalipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Ennaltaehkäisevä toiminta				
Yhteisten pelisääntöjen luominen perhekeskukseen.	Tuen tarjoaminen riittävän ajoissa	Lapsille ja perheille tarjotaan tasalaatuisia palveluja.	Kirjalliset toimintatavat	Nepsy-lasten palvelupolun luominen, yhteiset tapaamiset peke-verkoston kanssa 1 x/kk.
Avoimien kerhojen järjestäminen perheiden tarpeiden mukaisesti.	Vertaistuen ja matalan kynnyksen palvelun tarjoaminen lapsille ja perheille.	Järjestetään kahdella eri kylällä yhteistyössä seurakunnan, järjestöjen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Iltaryhmät työssäkäyville perheille.	Toteutuneet kerhot/vuosi	Keväällä järjestetty 1 avoin kerho sekä kesän aikana järjestetty leikkipaikkatreffejä 2 x/kk eri taajamissa. Perhekerhoja ollut syksyn aikana 11 kertaa ja iltaryhmiä 12 kertaa.
Lapsiparkkitoiminta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Tukiverkon rakentaminen perheille, joilla sitä ei luonnostaan ole.	Tuetaan lapsiperheiden arkea.	Toteutuneet lapsiparkkikerrat/vuosi	Ei ole toteutunut koronan ja resurssipulan takia.
Kotiin annettavat palvelut				
Turvallinen arjen tuki				
Asiakasohjaus	Asiakasohjaajien tarjoama palveluohjaus aikuisväestölle, eri kohderyhmään kuuluville kuntalaisille.	Asiakasohjaajat arvioivat ja koordinoivat sekä hakevat palveluita tavoitteiden mukaisesti yhdessä asiakkaan, lähiverkoston sekä palveluverkoston kanssa.	Asiakkaita/vuosi	Kahdella asiakasohjaajalla yhteensä 64 asiakasta.
Perhetyön ohjaus- ja neuvontakäynnit	Tarjota perheille matalankynnyksen ohjausta ja neuvoja pulmatilanteisiin.	Tavoitteena madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä perhepalveluihin avun saamiseksi.	Perheet/vuosi	21 perhettä
Hyvää arkea tukevat palvelut				
Lapsiperhepalvelut	Perheestä ja lapsesta lähtevä tavoitteellinen ja tarpeen mukainen työskentely	Lasten ja perheiden kanssa työskentelyllä on aina tavoite ja lapset ja perheet ovat itse mukana tavoitteen laadinnassa.	Palvelutarpeen arviot/vuosi, SHL- ja LS-asiakkuudet/vuosi Uudet asiakkuudet/vuosi	76 palvelutarpeen arviota, 28 shl-asiakasta ja 24 avoimuuden lastensuojeluasiakasta (joista uusia shl asiakkaita 16 ja ls-asiakkaita 10).
Työttömien palvelutarpeiden arviointi ja ohjaus oikeisiin palveluihin	Työttömän palvelupolun kehittäminen	Palvelutarpeen ja toimintakyvyn mukaisten palveluiden tarjoaminen työttömille henkilöille.	Arviot/vuosi	Aktivointisuunnitelmia: 182 Työhaastatteluja: 24 Tutustumiskäyntejä/haastatteluja työtoiminta- ja työkokeilupaikkoihin: 39 Työnhakija-asiakkaiden muut haastattelut, neuvonta ja verkostotapaamiset: 37 TE-palveluihin ilmoitettuja palkkatukipaikkoja: 3 Työkokeilusopimuksia: 11 Palkkatukihakemuksia: 46 Työsopimuksia: 38, joista kuntaan 18 ja yrityksiin: 20 Lähetettä työttömän terveystarkastukseen: 9
Kuntouttava työtoiminta	Yksilöllinen kuntoutumispolku ja opinnollistaminen.	Työvalmennus ja sosiaalisen kuntoutuksen menetelmien kehittäminen. Paikko-osaamistodistusten laadinta.	Osaamistodistukset/vuosi Jatkopolujen lukumäärä/vuosi	Kuty-päätöksiä yhteensä 120 Kuty-sopimuksia eri henkilöille yht. 43 Oppisopimuskoulutuksia 2 Kuntoutushakemuksia: 2 Paikko-osaamistodistuksia: 4 Lupakorttikoulutuksia: 9
Yksilöllinen työ- ja päivätoiminta kehitysvammaisille ja muille erityistä tukea tarvitseville	Mielekästä tekemistä ja sosiaalista kanssakäymistä arkeen.	Järjestetään asiakkaiden tarpeista ja mielenkiinnosta lähtöisin olevaa toimintaa.	Toimintaan osallistuneet/vuosi	37 asiakasta
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Eryistä tukea tarvitsevien kuntalaisten asumisen kehittäminen	Turvallisen arjen mahdollistaminen siellä missä muutkin asuvat.	Tehdään yhteistyötä ympäristötoimen kanssa asumisympäristöjen kehittämisessä.	Kehittämiskohteet/vuosi	47 paikkainen tehostetun palveluasumisen yksikkö Attendo Kuuhanka aloittanut helmikuussa toimintansa. Rakennuksen alakerrassa 9 kpl senioriasuntoja.
Voimaannuttava Hankasalmi				
Yhteistyön suunnittelu ja toteuttaminen kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa	Hyvän arjen mahdollistaminen kuntalaisille eri toimijoiden kanssa.	Kolmannen sektorin toiminta täydentää kunnan järjestämiä palveluita.	Yhteiset toiminnot/vuosi	Vanhempien olohuone-toimintaa 1 x vko järjestetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja kunnan toimijoiden kanssa. Tuikussa kokoontuu seniorikahvila 1 x vko ja perhekerho 1 x kk.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Ennalta ehkäisevä toiminta

Lapsiperheille kohdennettuja ennalta ehkäiseviä palveluita on järjestetty koronarajoitusten mukaisesti. Perhekerhoja oli 11 kertaa, johon osallistui yhteensä 72 vanhempaa ja lasta. Ilta-aikaista vanhempien olohuone -toimintaa oli 12 kertaa, johon osallistui 106 vanhempaa ja lasta. Vanhempien olohuone -toiminnasta vastaa perhekeskuskoordinaattori yhteistyössä varhaiskasvatushankkeen, seurakuntien ja MLL:n kanssa.

Kotiin annettavat palvelut

Mielenterveys- ja päihdetyön asiakasohjaajan toimi muutettiin määräaikaiseksi viraksi ajalle 1.6.2021-31.1.2022 ja siihen tuli loppuvuodesta henkilöstömuutoksia. Myös vammaispalvelujen asiakasohjaajan toimessa oli henkilöstömuutoksia vuoden aikana.

Lapsi- ja perhepalvelut

Lastensuojeluilmoitusten, -hakemusten ja lapsen sosiaalihuollon tarpeen arviointia koskevin pyyntöjä tuli yhteensä 163 kpl (vuonna 2020 117 kpl) 86 eri lapsesta. Määrä kasvoi 28 % edellisvuodesta. Lapsen palvelutarpeiden arvioita tehtiin 76 kpl (vuonna 2020 61 kpl). Useimmiten palvelutarpeen arvion kautta voitiin saada muutosta tilanteeseen tai ohjata lapsi tai vanhemmat muiden palvelujen piiriin ilman tarvetta aloittaa lapsen asiakkuutta sosiaalihuollon tai lastensuojelun palveluissa. Osa lastensuojeluilmoituksista koskee aina jo jollakin tavalla asiakkuudessa olevia lapsia, jolloin palvelutarpeen arviota ei tehdä, vaan tarkistetaan lapsen asiakassuunnitelmaa.

Kaikki lastensuojelulain mukaiset lastensuojeluilmoitukset ja pyynnöt palvelutarpeen arvioimiseksi käsiteltiin 7 arkipäivän määräajan kuluessa. Palvelutarpeen arviot/lastensuojelutarpeen selvitykset toteutettiin kolmen kuukauden määräajan puitteissa muutamia yksittäisiä tilanteita lukuun ottamatta.

Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallisen työn asiakkaina oli vuoden aikana yhteensä 24 lasta eri pituisia ajanjaksoja. Lasten määrä väheni 4

lapsella edelliseen vuoteen verrattuna. Lastensuojelun tavoitteena on aina muutos lapsen olosuhteissa ja tilanteen korjaannuttua asiakkuus päättyy tai siirtyy muunlaiseksi sosiaalihuollon asiakkuudeksi.

Lastensuojelun toimenpiteenä kodin ulkopuolelle eripituisiksi jaksoiksi sijoitettuna oli vuoden 2021 aikana 9 lasta. Kiireellisen sijoituksen päätös tehtiin yhdelle lapselle, joka johti avohuollon sijoitukseen. Vuoden aikana 1 huostaanotto päättyi. Vuoden lopussa sijaishuollossa oli 4 lasta.

Kunnan jälkihuoltovelvoitteen piirissä oli vuoden aikana 17 täysi-ikäistä nuorta ja yksi alaikäinen lapsi. Jälkihuollon palveluita on aiemmin järjestetty omana toimintana perhetyöntekijöiden toteuttamana. Kuluvan vuoden aikana jälkihuollon tukea on järjestetty ostopalveluna, koska itse tuotettu tuki ei ole järkevää kaukana asuville, tiivistä tukea tarvitseville nuorille sekä nuorille, jotka tarvitsevat päivittäistä tukea esim. tuetun asumisen palveluissa.

Sosiaalihuoltolain perusteella asiakkaana oli vuoden aikana 28 lasta (34 lasta vuonna 2020). Sosiaalihuoltolain mukaisen asiakkuuden tavoitteena on oikea-aikainen ja varhainen tuki lapselle ja hänen perheelleen huomioiden erityistä tukea tarvitsevien lasten tarpeet. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita myönnettiin lasten lisäksi kuudelle lapsiperheen huoltajalle.

Perhetyöntekijöillä oli 17 sosiaalihuollon asiakasta ja 7 lastensuojelun asiakasta. Ohjaus- ja neuvontakäyntejä tehtiin 21 eri perheeseen ja niiden määrä kasvoi paljon aiempiin vuosiin verrattuna. Lapsiperhepalveluissa panostettiin matalankynnyksen palveluun markkinoimalla perheille ohjaus- ja neuvontakäyntejä. Lisäksi perhetyöntekijä on käynyt päiväkodeissa konsultoimassa päivähoiton henkilökuntaa ja osallistunut perhekerhojen vetämiseen. Perhetyöntekijät ovat osallistuneet työparina palvelutarpeen arviointien tekemiseen ja omaishoidontuen arvioihin. Kouluikäisten osuus asiakkaina on iso, ja työ on iltapäiväpainotteista. Perhetyössä on tapahtunut henkilöstömuutoksia kuluneen vuoden aikana.

Kuntouttava työtoiminta ja toimeentulotuki

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistui vuoden 2021 aikana 43 henkilöä. Kuntouttavan työtoiminnan päiviä kunnan omana toimintana oli yhteensä 2553 kpl (3158) ja ostopalveluna 89 kpl (113) ja yhdistyksissä 369 kpl. Korvausta kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä maksettiin yhteensä 16 507 euroa, josta kunnan omiin yksiköihin 12 391 euroa ja kolmannelle sektorille 4 116 euroa.

Toimeentulotukea saavia kotitalouksia oli vuonna 2020 yhteensä 111 kpl. Luku sisältää myös kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet henkilöt. Toimeentulotuen bruttomenot olivat yhteensä 73 116 euroa, josta kuntouttavan työtoiminnan toimintarahojen osuus (matka- ja ruokarahat) 9 433 euroa.

Työtoiminta

Työpaja Pollarilla tapahtui henkilöstömuutoksia eläköitymisen vuoksi. Paja muuttui yhden ohjaajan vetämäksi valtuuston päätöksen mukaisesti ja pajalle saatiin yksi palkkatuettu työpaikka, johon valitaan työntekijä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneista henkilöistä.

Työpaja Pollarilla oli kuntouttavan työtoiminnan päiviä yhteensä 1517 kpl (917). Lisäksi Pollarilla oli muutamia henkilöitä työkokeilussa, sosiaalihoitolain ja erityishuoltolain mukaisessa työtoiminnassa. Asiakasohjaaja piti yksilö- ja ryhmävalmennusta halukkaille kuntoutujille.

Toimintakeskus Mäkituvassa toimintaa järjestettiin voimassa olleiden koronarajoitusten mukaisesti koko vuoden ajan. Henkilöstössä oli muutoksia toisen ohjaajan eläköitymisen myötä ja oppisopimuskoulutuksen päättymisestä johtuen. Mäkituvalla oli vuoden aikana 37 asiakasta, joista kehitysvammaisia ja sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaita oli yhteensä 27 henkilöä ja kuntouttavassa työtoiminnassa 10 henkilöä. Mäkituvan työtoimintaan osallistui 9 henkilöä ja 5 henkilöä osallistui

päivätoimintaan. 8 henkilöä oli avotöissä yksityisellä työnantajalla tai kunnan yksiköissä. Viisi henkilöä ei osallistunut vuoden aikana toimintaan koronasta johtuvan terveydellisen riskin takia. 11 hankasalmelaista henkilöä osallistui ulkopaikkakunnilla ostettuihin päivä- tai työtoimintoihin.

Vammaispalvelut

Asumispalveluja hankittiin vuoden 2021 aikana 11 henkilölle sosiaalihoitolain tai päihdehoitolain mukaisesti ja 12 henkilölle erityishuoltolain mukaisesti. Lisäksi erityishuoltolain mukaisessa pitkäaikaisessa laitospalveluksessa oli yksi henkilö. Vammaispalvelujen kuljetuspalveluasiakkaita oli 133 henkilöä ja voimassa olevia henkilökohtaisen avun päätöksiä oli 57 kpl. Asunnonmuutostöitä tehtiin vuoden 2021 aikana 7 henkilölle. Vaikeavammaisten kuljetuspalveluissa osallistuttiin maakunnalliseen kilpailutukseen ja uusi sopimus välityspalveluiden ja taksipalveluiden osalta astui voimaan 1.6.2021 alkaen.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Sosiaalipalveluiden nettokustannukset ylittyivät psykiatristen asumispalveluiden, vammaisten omaishoidontuen, lastensuojelun ostopalveluiden ja toimeentulotuen sekä työmarkkinatuen kuntasuosuuden osalta. Ylitykset johtuvat osittain koronan aiheuttamista syistä ja satunnaisesta vaihtelusta mm. muuttoliikkeen johdosta. Vammaispalveluiden osalta kuljetuspalveluiden ja henkilökohtaisen avun kustannukset alittivat talousarvion.

Vuoden 2021 aikana henkilöstölle järjestettiin koulutuksia mm. neopsyasioihin liittyen, Kanta-palveluun ja uuteen tietojärjestelmään liittyen. Psykologi osallistui yhdessä oppilashuollon työntekijöiden kanssa IPC-koulutukseen. Henkilöstössä oli vaihtuvuutta: kaksi työntekijää eläköityi, yksi henkilö irtisanoutui ja kahdella työntekijällä oli pitkä poissaolo. Näiden työntekijöiden tilalle palkattiin uusia henkilöitä ja sijaisia.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Sosiaalipalvelujen nettokustannukset (euroa/asukas) 4.781.000 € / 4687	1110	952	921		921	1020	99	10,7 %
Työmarkkinatuen kuntaosuus (euroa/asukas) 297.932 € / 4687	56	64	53		53	64	11	20,8 %
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot (euroa/asukas) 697.000 € / 4687	222	155	166		166	149	-17	-10,2 %
Henkilöstön määrä (htv1) Sosiaalipalvelut	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Vakituiset	10,34	13,45	14,75		14,75	13,22	-1,53	-10,4 %
Sijaiset	1,43					1		
Työllistetyt	1	0	0,5		0,5	0,5	0,0	0,0 %
Muut määräaikaiset	0,25	1,3	0,5		0,5	0,35	-0,15	-30,0 %
Oppisopimus	1	1	0,5		0,5	0,5	0,0	0,0 %
Yhteensä	14,02	15,75	16,25		16,25	15,57	-0,68	-4,2 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Sosiaalipalvelut								
Tulot	93	76	73		73	82	9	12,3 %
Menot	1 924	1 466	1 324		1 324	1 373	49	3,7 %
Netto	-1 831	-1 390	-1 251		-1 251	-1 291	-40	3,2 %
Vammaispalvelut								
Tulot	16	23	18		18	21	3	16,7 %
Menot	1 097	765	825		825	718	-107	-13,0 %
Netto	-1 081	-742	-807		-807	-697	110	-13,6 %
Toimeentuloturva								
Tulot	1	3				1	1	
Menot	317	356	315	28	343	366	23	6,7 %
Netto	-316	-353	-315	-28	-343	-365	-22	6,4 %
Toimintakeskus-Asuntola/ Mäkitupa								
Tulot	25	17	19		19	18	-1	-5,3 %
Menot	318	168	191		191	204	13	6,8 %
Netto	-293	-151	-172		-172	-186	-14	8,1 %
Omaishoito ja perhehoito								
Tulot	90	90	73		73	79	6	8,2 %
Menot	542	506	494	10	504	519	15	3,0 %
Netto	-452	-416	-421	-10	-431	-440	-9	2,1 %
Muut sosiaalipalvelut								
Tulot	76	73	66		66	77	11	16,7 %
Menot	1 528	1 571	1 588	207	1 795	1 879	84	4,7 %
Netto	-1 452	-1 498	-1 522	-207	-1 729	-1 802	-73	4,2 %
Sosiaalipalvelut yhteensä								
Tulot	301	282	249	0	249	278	29	11,6 %
Menot	5 726	4 832	4 737	245	4 982	5 059	77	1,5 %
Netto	-5 425	-4 550	-4 488	-245	-4 733	-4 781	-48	1,0 %

Arjen tuki 2021

Helmikuun puolessa välissä tapahtui Arjen tuen toiminnassa iso muutos, kun palvelukeskus Päivärannan toiminta lakkasi, ja Attendo Kuuhanka aloitti toimintansa. Attendo Kuuhangassa oli loppukesän ja syksyn aikana evakossa Kotirannan palvelutalon asukkaita tulipalosta aiheutuneiden remonttien takia. Attendon senioriasuntoihin muutti asukkaita maaliskuusta alkaen, ja senioriasuminen on koettu hyväksi palvelumuodoksi ennen tehostettuun palveluasumiseen siirtymistä.

Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen (KAAPOn) organisaatiota tarkennettiin mm. siten, että muistikoordinaattori siirtyi KAAPOn/senioritoimintaan kotihoidosta/Kotirannasta. Metsätähden, Tähtelän ja Kaapon palveluvastaavan työnkuvaa muutettiin siten, että Metsätähden palvelutaloon valittiin oma esimies heinäkuusta alkaen. Palvelusetelien myöntäminen kasvoi reilusti aiempaan verrattuna Attendo Kuuhangan valmistumisen myötä ja siihen liittyviä käytänteitä on hiottu kuntoon vuoden aikana.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Ikääntyneiden palvelujen on oltava laadukkaita mahdollistaen arvokas vanhuus				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Ennaltaehkäisevä toiminta				
Seniorikeskustoiminta	Tavoitteena on järjestää ennaltaehkäisevänä toimintana mielekästä päivätoimintaa ikäihmisille	Seniorikeskus järjestää virikkeellistä, kuntouttavaa ja sosiaalista kanssakäymistä tukevaa toimintaa ikääntyville kuntalaisille seniorikeskuksessa ja kylillä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Kerhojen määrä, osallistujien määrä	Toiminta oli kevään ajan tauolla. Kesällä järjestetty pihapelejä, kävelyryhmiä ja musiikkituokioita eri taajamissa. Kerhotoiminta on käynnistynyt elokuussa. Senioritoiminnassa on 8 eri kerhoa, joissa yhteensä 58 kävijää ajalla 8-9/21. Senioritoiminnassa oli edelleen 8 kerhoa ajalla 10-12/21 ja 66 kerholaista. Lisäksi senioritoiminta on järjestänyt erilaisia pop up-tapahtumia Seniorituvalla, aiheena mm. edunvalvonta.
Lyhytaikainen palveluasuminen	Lyhytaikaisella palveluasumisella tuetaan asiakkaan kotona pärjäämistä ja nopeutetaan sairaalasta kotiutumista.	Lyhytaikaisena palveluasumisena voidaan toteuttaa arviointijaksuja, kuntouttavia lyhytaikaisjaksoja, omaishoidon vapaan aikaista hoitoa sekä satunnaista kriisihoitoa 1-2 viikon jaksoissa.	Käyttöaste %	Ajalla 1-12 käyttöaste on ollut 76,4%. Tähtelässä on ollut 103 eri asiakasta ja hoitovuorokausia on ollut 2788.
Kotiin annettavat palvelut				
Kotiin annettavat palvelut				
Asiakasohjaus	Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen (KAAPO) kehittäminen	Toimivalla asiakasohjauksella ohjataan asiakkaat tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin. Asiakkaat saavat tietoa erilaisista palveluvaihtoehdoista ja palveluja myönnetään hyväksytyjen kriteereiden mukaisesti.	Yhteydenotot, asiakasmäärät	Sh ja palveluvastaava vastaavat puheluihin klo 8-16 välillä. Ilta- ja yöaikaan puhelut ohjautuvat Tähtelään. Ajalla 1-3 puheluita tuli keskimäärin 15/pv, 3-6 20/pv, 7-9 16/pv. Puheluiden tärkeimmät teemat: kotiutusasiat, palvelutarpeen arvioinnit ja asiakasmaksulain uudistus. Kaapon toiminta on saanut paljon positiivista palautetta esim. shp:ltä ja kuntalaisilta. Soittajat ovat kokeneet, että numerosta vastataan hyvin ja ovat saaneet hyvää palvelua ja ohjausta.
Kuntouttava arviointijakso	Asiakkaan toimintakyvyn ja omatoimisuuden vahvistuminen, läheisverkoston resurssien tunnistaminen ja mukaan saaminen, usko omaan kotona asumiseen lisääntyy.	Tavoitteena saada kokonaiskuva asiakkaan arkiarvotuksesta, arvioida hänen toimintakykynsä ja elinympäristöään ja tarvittavia tukitoimia sekä toteuttaa tavoitteellinen ja suunnitelmallinen kuntoutusjakso yhteistyössä asiakkaan, hänen läheistensä ja kotihoidon kanssa.	Arviointijakso /vuosi	16 arviointijaksoa
Hoidon jatkuvuus	Hoidon jatkuvuuden turvaaminen tiimillä.	Toiminnanohjauksen avulla voidaan rajata eri hoitajien määrää/asiakas.	Hoitaja/asiakas	15 hoitajaa/asiakas
Palveluasuminen				
Hyvä arki tehostetussa palveluasumisessa.	Asukkaan näköinen arki tehostetussa palveluasumisessa.	Arjen rytmi ja osallisuus palvelutalon arjen toimintoihin asukkaan oman toimintakyvyn ja mieltymysten mukaisesti.	Asukkaan mielipiteen ja mieltymysten kirjaaminen hopasuun ja huomioiminen arjessa.	Palvelutaloissa on järjestetty talon sisäistä toimintaa monipuolisesti (tietovisat, jumpat, leivonta, musiikkituokiot), johon asukkailla on mahdollisuus osallistua omien mieltymystensä mukaisesti. Osallistuminen #teemme yhdessä hyvää# -lahjoituksen turvin järjestettyyn vuorovaikutteiseen etäkonserttiin. Arjessa huomioidaan myös asukkaiden merkkipäivät, vuodenaikojen vaihtelut sekä juhlapäivät.
Asukastyytyväisyys lyhyt- ja pitkäaikaisessa palveluasumisessa	Asukkaiden ja omaisten mielipiteiden huomiointi	Palveluasumisessa haluamme huomioida asukkaiden ja omaisten mielipiteitä toiminnassamme.	Asiakas/omaistyytyväisyyskysely (pisteytetyt kysymykset sekä vapaamuotoinen sanallinen palaute)	Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin huhtikuussa 2021. Keskiarvot asiakastyytyväisyydessä olivat MT 4,1 ja TÄ 4,05. Pääosin asiakkaat ja omaiset olivat tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja palveluun. Varsinaisia kehitysehdotuksia ei vastauksissa tullut esille. Kotirannan asiakastyytyväisyyden keskiarvo oli 3,6 ja hoitoon ja palveluun oltiin melko tyytyväisiä. Heikoimman arvion sai virkistystoiminnan monipuolisuus, 2,7.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Metsätähden palvelutalon vieressä olevassa Tähtelässä tuotetaan lyhytaikaista palveluasumista. Asiakkaat ovat ohjautuneet KAAPOn kautta sairaaloista, kotoa tai sovitusti esim. omaishoitajan vapaan ajaksi.

Koronan myötä hyvin käyntiin lähtenyt seinätön senioritoiminta jouduttiin ajamaan alas. Elokuussa pidettiin Seniorituvan avajaiset ja syksyn ajan järjestettiin säännöllistä toimintaa sekä Seniorituvalle että eri kyläkunnilla.

Palveluohjauksen tavoitteena on matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus, saavutettavuuden ja yhteydenottojen helppous niin, että asiakas ohjautuu oikeiden palvelujen piiriin. KAAPO on toiminut hyvin ja tehokkaasti. Yhteistyökumppaneilta sekä asiakkailta tullut palaute on ollut pääosin erittäin positiivista. KAAPOn työntekijät vastaavat siitä, että kaikki ikäihmisille kotiin annettavat palvelut ohjautuvat hakijoille oikea-aikaisesti, oikeassa laajuudessa tasapuolisesti kriteerien mukaisesti. KAAPO huolehtii myös siitä, että palvelut päätetään, mikäli asiakas ei enää täytä kotihoidon palvelujen myöntämisen kriteereitä.

Säännöllisen kotihoidon piirissä oli vuonna 2021 yhteensä 145 asiakasta (177 asiakasta 2020). Kotihoidon käyntejä oli vuoden aikana 80 708 kappaletta (2020 84 966) ja käyntien kesto on ollut yhteensä 30 125 tuntia (2020 30 290 h). Tilapäisen kotihoidon asiakkaita on ollut 186 (2020 109) ja käyntejä on ollut 2 601 (2020 870), käyntien kesto on ollut 1 223 tuntia (2020 363 tuntia). Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä on vähentynyt ja tilapäisen kotihoidon asiakkaiden määrä on kasvanut. Vähän palveluja (alle 4 h/kk) tarvitsevia asiakkaita on ohjattu yksityisille palveluntuottajille.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Palveluasumisen päivähinta muodostuu talousarviovaiheessa laskennallisesti niin, että talousarvion nettokustannus on jaettu arvioitujen toteutuneiden hoitopäivien määrällä (asukkaatx365). Kotihoidon tuntihinnassa jakajana on arvioidut kotihoidon tunnit. Tilinpäätöksessä jakajana on käytetty toteutuneita lukuja. Palveluasumisen kustannukset ovat nousseet henkilöstömitoitusten nousun ja koronasta johtuvien kulujen myötä.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Kotikäyntien yksikkökustannukset kotihoito								
€/tunti (brutto) 2.012.000 € / 31.348	62	71	66		66	64	-2	-3,0 %
€/tunti (netto) 1.733.000 € / 31.348	53	62	56		56	55	-1	-1,8 %
Päiväranta €/hoitopäivä/netto 139.000 € / 1472	113	104	95		95	94	-1	-1,1 %
Metsätähti €/hoitopäivä/netto 809.000 € / 5.699	139	101	123		123	142	19	15,4 %
Kotiranta €/hoitopäivä/netto 868.000 € / 7.200	117	105	114		114	121	7	6,1 %
Tähtelä €/hoitopäivä/netto 479.000 € / 2.479	0	205	122		122	193	71	58,2 %
Henkilöstön määrä (htv1)								
Vakituiset	87,6	87	73		73	68,37	-4,63	-6,3 %
Sijaiset	32,1	19,5	14		14	13,5	-0,5	-3,6 %
Työllistetyt	4	3	3		3	0,7	-2,3	-76,7 %
Muut määräaikaiset	1,1	1						
Oppisopimus		0,5				3,2	3,2	
Yhteensä	124,8	111	90		90	85,77	-4,23	-4,7 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Kotihoito								
Tulot	356	272	230		230	279	49	21,3 %
Menot	2 327	2 154	2 067		2 067	2 012	-55	-2,7 %
Netto	-1 971	-1 882	-1 837		-1 837	-1 733	104	-5,7 %
Veteraanipalvelut								
Tulot	20	120	120		120	152	32	26,7 %
Menot	19	116	120		-120	155	275	-229,2 %
Netto	1	4	0		0	-3	-3	
Kaapo								
Tulot						10	10	
Menot		1	258		258	248	-10	-3,9 %
Netto		-1	-258		-258	-238	20	-7,8 %
Kotihoiton tukipalvelut								
Tulot	245	265	233		233	236	3	1,3 %
Menot	301	260	290		290	280	-10	-3,4 %
Netto	-56	5	-57		-57	-44	13	-22,8 %
Seniorikeskus								
Tulot	32	4	15		15	5	-10	-66,7 %
Menot	141	32	60		60	42	-18	-30,0 %
Netto	-109	-28	-45		-45	-37	8	-17,8 %
Palveluasumisen varahenkilöstö								
Tulot								
Menot			143		143	0	-143	-100,0 %
Netto			-143		-143	0	143	-100,0 %
Palveluasunnot Metsätähti								
Tulot	273	254	272		272	256	-16	-5,9 %
Menot	1 343	828	988		988	1 065	77	7,8 %
Netto	-1 070	-574	-716		-716	-809	-93	13,0 %
Palveluasunnot Päiväranta								
Tulot	407	424	69		69	63	-6	-8,7 %
Menot	1 728	1 625	253		253	202	-51	-20,2 %
Netto	-1 321	-1 201	-184		-184	-139	45	-24,5 %
Palveluasunnot Kotiranta								
Tulot	252	278	272		272	289	17	6,3 %
Menot	1 100	1 035	1 102		1 102	1 157	55	5,0 %
Netto	-848	-757	-830		-830	-868	-38	4,6 %
Tähtelän lyhytaikainen palveluasuminen								
Tulot		80	80		80	96	16	20,0 %
Menot		587	525		525	575	50	9,5 %
Netto		-507	-445		-445	-479	-34	7,6 %
Ostetut asumispalvelut								
Tulot	40	65	80		80	85	5	6,3 %
Menot	621	822	952		952	765	-187	-19,6 %
Netto	-581	-757	-872		-872	-680	192	-22,0 %
Palveluasumisen palvelusetelit								
Tulot								
Menot			906	465	1 371	1 367	-4	-0,3 %
Netto			-906	-465	-1 371	-1 367	4	-0,3 %
Tuettu senioriasuminen								
Tulot			0	57	57	54	-3	-5,3 %
Menot			0	57	57	57	0	0,0 %
Netto			0	0	0	-3	-3	
Palveluasunnot Kuuhanke								
Tulot			0	262	262	262	0	0,0 %
Menot			0	262	262	262	0	0,0 %
Netto			0	0	0	0	0	
Arjen tuki yhteensä								
Tulot	1 625	1 762	1 371	319	1 690	1 787	97	5,7 %
Menot	7 580	7 460	7 664	784	8 208	8 187	-21	-0,3 %
Netto	-5 955	-5 698	-6 293	-465	-6 518	-6 400	118	-1,8 %

Terveyspalvelut

Perusterveydenhuollon palvelut Hankasalmen kunnalle järjestää Jyväskylän terveystalot. Sopimuskuntiin kuuluvat Jyväskylä, Hankasalmi ja Uurainen määrittelevät käytettävissä olevien resurssiensa puitteissa Jyväskylän järjestämien terveydenhuollon palvelujen sisällön ja laajuuden. Toiminta on vakiintunutta ja sopimussuhteen hoito Hankasalmen kunnan ja Jyväskylän välillä sujuvaa.

Jyväskylän terveystalot on ryhmitelty seuraaviin kokonaisuuksiin:

- 1) Avosairaanhoido (lääkäri- ja sairaanhoitajavastaanotot ja konsultaatio, röntgen, käynnit ja hoitopuhelut mielenterveys- ja päihdepalveluissa, koronatestaus)
- 2) Kuntoutus ja erikoisvastaanotot (sisätautilääkäri, skopiat, reuma- ja diabeteshoitaja, jalkaterapeutti, fysio-, toiminta- ja puheterapia, geriatrinen osaamiskeskus)
- 3) Tk-Sairaala (Kyllö, Palokka, NOVA)
- 4) Neuvola-, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto
- 5) Suun terveydenhuolto (hammaslääkäri, hammashoitaja/suuhygienisti, kliininen ja kirurginen hoito, oikomishoito)

Erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Sairaala

Nova on Keski-Suomen uusi keskussairaala, jossa järjestetään myös hankasalmelaisten päivystysvirka-ajan ulkopuolella.

Jyväskylän kaupungin ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhtangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan, Uuraisten ja Äänekosken alueilla. Sopimusta uudistettiin sisällöltään ja Äänekoski liittyi mukaan vuoden 2021 alusta.

Jo toisena vuonna peräjälkeen suurimmat haasteet perusterveydenhuollossa toi mukanaan jatkuva koronapandemia, joka vaikutti sekä toimintoihin että kustannuksiin monin tavoin. Henkilöstön riittävyys on ollut entistä vaikeampi haaste kuluena vuonna. Toiminnoissa on jouduttu keskittymään akuuttien asioiden hoitoon, ja hoitovelkaa on kertynyt toimintojen supistuessa.

Koronatestaamisen, rokotusten ja jäljittämisen aiheuttamat kulut sekä muut suoraan palveluihin kohdistuneet kustannukset nostivat osaltaan perusterveydenhuollon kuluja, mutta näitä suoria kustannuksia on valtio onneksi korvannut takautuvasti.

Avoterveydenhuolto on ollut aktiivisesti mukana Keski-Suomen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeessa. Yhteistyössä hankkeen kanssa on suunniteltu ja pilotoitu uusia toimintamalleja, virtuaalisen terveysaseman istuttamista osaksi palveluja sekä palvelualueiden rajat ylittävän sote-palvelukeskuksen järjestämistä.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Toimivien tilojen luominen tulevaisuuden terveystoimen tilatarpeisiin				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Terveyspalvelut uusissa tiloissa	Hyvä palvelutaso toimivissa tiloissa	Terveyspalveluiden saavutettavuus ja toimivuus	Toteutuneet suoritelmäärät Päivystystapausten lkm	Käynnit lääkärillä (Jkl terveyspalvelut): 4495 Käynnit Kunnanlääkärillä:1354 Käynnit hoitajalla (Jkl): 2759 Käynnit hoitajalla (Kunnanl.) 157 NOVA päivystystapausten käynnit: 1352
Terveyspalveluiden turvaaminen lähipalveluina Hankasalmella				
Avosairaanhoidon vastaanottotoiminta	Peruspalveluiden saatavuuden ja oikea-aikaisuuden parantaminen	Hoitajan ja lääkärin vastaanottoaikoja hyvin saatavilla.	Avosairaanhoidon T3-aika (laskennallisesti kolmas vapaa kiireetön vastaanottoaika)sairaanhoidajalle on seitsemän (7) päivää ja lääkärille 21 päivää.	T3-aikaa ei ole koronan vuoksi laskettu
Omaolo -sähköinen asiointipalvelu	Käytön laajentaminen ja tunnettavuus	Kansallisen digipalvelun entistä tehokkaampi ja laaja-alaisempi hyödyntäminen hoidon ja palvelun tarpeen arvioimiseksi	Käyttäjämäärät palvelussa	Käyntejä 237 (v. 2020 82) Asiakkaita 195 (v. 2020 77)
Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantaminen	Walk in -toiminnan ja ryhmätoiminnan aloittaminen	Moniammatillisen avun saaminen matalan kynnyksen periaatteella	Walk in- palvelun asiakasmäärä ja ryhmiin osallistuneiden määrä	Asiakkaita mielenterveyspalveluissa 175, käyntejä 955 Ryhmätoiminta toteutunut pienimuotoisena asiakaslähtöisyys huomioiden, yhteistyötä myös kolmannen sektorin kanssa
Fysioterapeuttin suoravastaanotto	Tuki- ja liikuntaelinten nopea arviointi ja hoito	Tule-asiakkaat pääsevät fysioterapeuttin arvioon ja saavat asiakaskohtaiset ohjeet omaan hoitoon nykyisten Käypä hoito- ja fysioterapiasuositusten mukaisesti. Ohjaus tarvittaessa lääkärille.	Suoravastaanoton asiakasmäärä	119 fysioterapeuttin suoravastaanoton asiakasta
Lääkäriresurssin turvaaminen				
Lääkärivastaanotto	Terveysasemalla virat täytettyinä	vähintään 2 virkalääkäriä	Täytettyjen vakanssien määrä	Jkl terveyspalvelut 4,1 htv Kunnanlääkärit 0,8 htv
Hybridimalli lääkäripalveluissa	Yhteistyön ja uuden toimintamallin kehittäminen sekä resurssien tehokas kohdentaminen	Jyten, Kunnanlääkäreiden ja maakunnallisen virtuaalisen sote-keskuksen avulla tuotetut lääkäripalvelut	Asiakasmäärät	Jkl terveyspalvelut 5125 asiakasta (ml rokotusasiakkaat) Kunnanlääkärit 888 asiakasta OmaKS 44 asiakasta Yhteensä asiakkaita 6057
Hammaslääkäri	Hammaslääkäriä virat täytettyinä	Hammaslääkäripalveluiden saavutettavuus pysyy hyvänä	Täytettyjen vakanssien määrä	1,5 htv (eli virkojen täyttöaste 75%) Hammaslääkäripalveluiden saatavuudessa ollut haasteita, koska lääkäriyövoimaa ollut huonosti saatavilla.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Perusterveydenhuolto

Lääkäreiden vastaanotot ovat toimineet miltei normaalisti, mutta hoitajien kiireettömiä vastaanottoaikoja jouduttiin ajamaan alas mm. koronajäljitysohjon irrotettujen resurssien vuoksi. Hankasalmelle on onnistuttu rekrytoimaan hyvin lääkäreitä omiin virkasuhteisiin. Lääkäriyötä on ollut käytettävissä 4,1 htv verran Jyväskylän terveyspalveluissa ja Kunnanlääkäreiden kautta laskennallisesti 0,8 htv.

Kunnanlääkäreiden lopettamispäätös nopealla aikataululla lokakuun lopussa 2021 johti näiden asiakkaiden siirtoon takaisin Jyväskylän terveyspalveluihin, mutta se hoitui hyvällä yhteistyöllä varsin mallikkaasti.

Käyntimäärät sekä lääkäreillä että hoitajilla kasvoivat edellisvuodesta. Sähköisten palvelukanavien käyttö myös lisääntyi 40 % edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2021 infektiovastaanotto keskitettiin Kyllöön jatkuneen koronatilanteen vuoksi. Hankasalmen terveysasemalla rokotettiin ahkerasti väestöä koronaa vastaan.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut siirtyivät 1.5.2020 alkaen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon, joten vuosi 2021 oli ensimmäinen kokonainen vuosi näiden palveluiden osalta uudella toimintamallilla. Asiakkaat ovat löytäneet matalankynnyksen palvelun ja tarvetta toiminnalle on ollut. Palveluiden saatavuus ja yhteistyön moniammatillisuus toimivat Hankasalmella hyvin. Yhteisen katon alla toimiminen muun terveystalouden väen kanssa on tuonut selkeästi synergiaetua sekä asiakkaiden että henkilökunnan näkökulmasta. Käytännöt ovat kuluneen vuoden aikana hioutuneet ja kuviot rakentuneet toimiviksi. Uusia asiakkuuksia on syntynyt paljon, mutta myös entisiä on saatettu päätökseen.

Hammaslääkäripalveluissa on ollut haasteita saatavuuden suhteen. Kysyntää hammaslääkärin tarkastusten osalta on kasautunut useilta vuosilta, ja pisimmillään kiireetöntä hoitoa on joutunut odottamaan noin 8kk ajan. Loppuvuodesta kaikki aikaa jonottaneet päätettiin purkaa ajanvarauskirjoille. Jyväskylän terveyskeskuksen muihin toimipisteisiin on ollut tarjolla aikoja nopeammin ja niitä on pyritty tarjoamaan jonotilanteen helpottamiseksi. Lasten hammaslääkärikäynnit ja koko väestön kiireellinen hoito on henkilöstön kaikesta huolimatta toteutunut hyvin.

Fysioterapeutin suoravastaanotto toiminnan tavoitteena on ollut tehostaa tuki- ja liikuntaelinten arviointia ja hoitoa. Fysioterapeutin työpanos myös vapauttaa lääkäreiden työaikaa vastaanotolla ja siksi juurruttamistyötä pitää jatkaa yhä. Käyntejä suoravastaanotolla oli vuoden aikana 119. Määrä on pysynyt edellisvuoteen verrattuna lähes samana, koska korona vaikutti osaltaan myös näihin käyntimääriin rajoittavasti.

Erikoissairaanhoido

Erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa Keski-Suomen sairaanhoitopiiri. Palvelut jakautuvat konservatiivisen, operatiivisen, psykiatrian, päivystyksen ja ensihoidon, sairaalapalveluiden ja tuotannon sekä johtamisen palveluiden alueisiin. Osa kaupunginsairaalan osastopaikoista siirtyi sairaala Novaan, kun Palokan sairaalan toiminta loppui kaupunginsairaalan osalta.

Erikoissairaanhoidon palveluiden osalta on siirrytty kiinteään laskutukseen ja siltä osin perustuvan talousarvion toteuman ennustettavuus on parantunut huomattavasti. Kiinteä laskutus sisältää perussopimuksessa määritellyt toiminnot eli sairaanhoitotoiminnan omana ja ostopalveluna tuotetut hoitopalvelut, erityisvelvoitteet, kalliiden hoitojen tasauksen ja ensihoitopalvelujen rahoituksen. Kunnittaisten osuuksien laskentaperusteina käytetään kahden edeltävän vuoden ja viimeisten 12 kuukauden toteumatietoja sekä kunnan väestömäärää. Väestömäärän perusteella määräytyy 10 % ja edeltävien vuosien palvelujen käytön perusteella loput 90 %.

Ympäristöterveydenhuolto

Jyväskylän kaupungin ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö hoitaa uuden sopimuksen mukaisesti ympäristöterveydenhuollon tehtävät Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjaveden, Toivakan, Uuraisten ja Äänekosken alueilla. Sopimusta uudistettiin sisältöltään ja Äänekoski liittyi mukaan vuoden 2021 alusta.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Taloudellisten tavoitteiden tunnusluku €/asukas huononee asukasluvun laskun vaikutuksesta. Talousarvioon nähden perusterveydenhuollon nettokustannukset ylittyivät 8 000 euron verran. Edellisvuoden tilinpäätökseen nähden luku oli 13 000 euroa vähemmän. Perusterveydenhuollon kustannukset sisältävät muun muassa vanhoja eläkevas-tuita 120 000 ja ilmaisjakelun hoitotarvikkeita 63 000 euron verran.

Koronakorvausten osuus oli 507 000 euroa. Tämä sisälsi testaukseen, jäljittämiseen, rokottamiseen ja sairaalahoitoon liittyneet korvaukset sekä muihin välittömiin kustannuksiin osoitetut 81 000 euroa, joka oli laskennallinen asukaslukuun perustuva kertakorvaus.

Avosairaanhoidon osuus perusterveydenhuollon kokonaisuudesta on suurin. Sen kustannukset olivat 1 803 000 euroa. Ennakkolaskutukseen nähden tulos ylittyi 200 000 euroa. Terveystalouden käyttö on toiseksi suurin kuluerä ja sen osuus väheni entisestään. Edellisvuoteen

verrattuna hoitopäivä oli 800 päivää vähemmän ja ennakkolaskutus alittui sen myötä 130 000 euron verran. Osaltaan tämä kertoo kunnan oman toiminnan tehokkuudesta sillä kotiutukset ja tarvittavat jatkohoidot on saatu järjestettyä hyvin.

Erikoissairaanhoidon vuoden 2021 nettokustannukset olivat 49 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Talousarvioon nähden ylitystä kertyi kuitenkin 144 000 euroa. Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin Uusi sairaala -hanke käynnistyi jo syksyllä 2012 ja rakennustyöt valmistuivat vuonna 2020. Sairaala Nova otettiin käyttöön tammikuussa 2021, jolloin samalla todettiin huima rakennusbudjetin ylittyminen. Tämän lisäksi Aster-projektin kariutuminen toi lisää kustannusvaikutuksia.

Hyvinvointialueuudistuksen toteutumisen vuoksi kunnat joutuvat kattamaan sairaanhoitopiirin mahdolliset alijäämät 31.12.2022 mennessä. Hankasalmen kunnan osalta sairaanhoitopiiriin alijäämän kattamista varten tehty pakollinen varaus oli 819 060 euroa, josta 527 240 euroa kirjattiin tulosvaikutteisesti vuodelle 2021 ja 291 820 euroa edellisten tilikausien yli- / alijäämään.

Ympäristöterveydenhuollon menot vähentyivät edellisvuodesta 14 900 euroa. Uuden sopimuksen johdosta maksuosuuksien jakaantuminen on nyt tasapuolisempaa. Aiemmassa sopimuksessa Hankasalmelle tuli kohtuuttoman suuri maksuosuus hyötyeläintilojen runsaan lukumäärän vuoksi.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP	%
Perusterveydenhuollon nettokustannukset (€/asukas) 4.123.000 € / netto / 4687	826	893	872		872	880	8	0,9 %
Erikoissairaanhoidon nettokustannukset (€/asukas) 6.597.000 € / 4687	1371	1359	1264		1 264	1408	144	11,4 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Perusterveydenhuolto (JVTE)								
Tulot				280	280	456	176	62,9 %
Menot	4 027	4 268	4 239	172	4 411	4 579	168	3,8 %
Netto	-4 027	-4 268	-4 239	108	-4 131	-4 123	8	-0,2 %
Erikoissairaanhoido								
Tulot				149	149	52	-97	-65,1 %
Menot	6 751	6 497	6 161	890	7 051	6 649	-402	-5,7 %
Netto	-6 751	-6 497	-6 161	-741	-6 902	-6 597	305	-4,4 %
Ympäristöterveydenhuolto								
Tulot								
Menot	220	194	191		191	176	-15	-7,9 %
Netto	-220	-194	-191		-191	-176	15	-7,9 %
Terveyspalvelut yhteensä								
Tulot				429	429	508	79	18,4 %
Menot	10 998	10 959	10 591	1 062	11 653	11 404	-249	-2,1 %
Netto	-10 998	-10 959	-10 591	-633	-11 224	-10 896	328	-2,9 %

Työllistäminen

Työllistäminen siirtyi vuoden 2021 alusta kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle kunnallisen ja yritykseen työllistämisen osalta. Kunnalliseen työllistämiseen varattiin määrärahoja 16,2 htv ja yritykseen työllistämiseen 6 htv. Lisäksi oppisopimuksella työllistettäviä on 3,8 htv, joista suurin osa on vanhoja oppisopimuslaisia. Jatkossa oppisopimuslaisten palkkakulut varataan kunkin vastuualueen budjettiin (lukuun ottamatta nuorten työllistämistä Taitotuvalla). Yritykseen työllistämisen hoitamista varten varattiin 0,5 htv työvalmentajan palkkaamiseen.

Korona aiheutti osaltaan vaikeuksia etenkin yrityksiin työllistämisen kohdalla. Varatut henkilöstökulut ovat alittuneet ja vastaavasti kulujakin on kertynyt vähemmän. Kaikkiaan työllistämisen volyyymi on ollut paljon ennakoitua vähäisempää talousarvioon nähden.

Työllisyyspalveluissa on kuitenkin keskitytty yhä enemmän työttömän henkilön kokonaisvaltaiseen palveluntarpeen arvioimiseen ja sopivan jatkopolun löytymiseen. Toimilla pyritään asiakkaiden itsenäisen elämän tukemiseen ja tuen tarpeen hallittuun vähentämiseen. Kunnan muiden toimialojen ja paikallisten yhdistysten kanssa tehtävää yhteistyötä pyrittiin työllisyyspalveluissakin tehostamaan, jotta tarkoituksenmukaisia palvelupolkuja syntyy yhä useammalle asiakkaalle.

Hankasalmi on ollut myös aktiivisena pilottikuntana mukana Meijän kyvyt käyttöön -hankkeessa, jossa on muun muassa kehitetty työkyvyn tuen tiimimalli tulevaisuuden sotekeskuksiin sekä laatuksiteereihin perustuva tuetun työllistymisen malli.

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	1,2	0,8				0,5	0,5
Työllistetyt, kunnallinen työllistäminen	15,6	8,59	16,2		16,2	6,63	-9,57 -59,1 %
Työllistetyt, yrityksiin työllistäminen	6	2,6	6		6	1,23	-4,77 -79,5 %
Muut määräaikaiset	0,5	0,5	0,5		0,5	0,35	-0,15 -30,0 %
Oppisopimus	4	4,96	3,8		3,8	3,65	-0,15 -3,9 %
Yhteensä	27,3	17,45	26,5		26,5	12,36	-14,14 -53,4 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa %
Kunnallinen työllistäminen							
Tulot			133		133	112	-21 -15,8 %
Menot			294		294	289	-5 -1,7 %
Netto			-161		-161	-177	-16 9,9 %
Tukityöllistäminen yrityksiin							
Tulot			135		135	38	-97 -71,9 %
Menot			133		133	53	-80 -60,2 %
Netto			2		2	-15	-17 -850,0 %
Työllistäminen yhteensä							
Tulot			268	0	268	150	-118 -44,0 %
Menot			427	0	427	342	-85 -19,9 %
Netto			-159	0	-159	-192	-33 20,8 %

Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle v. 2021.

2.2.5 Sivistyslautakunta

SIVISTYSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Myyntituotot	419	351	465		465	495	30	6,5 %
Maksutuotot	284	243	233		233	245	12	5,2 %
Tuet ja Avustukset	270	273	300		300	422	122	40,7 %
Muut toimintatuotot	38	28	25		25	26	1	4,0 %
TOIMINTATUOTOT	1 011	895	1 023		1 023	1 188	165	16,1 %
Henkilöstökulut	5 852	5 604	5 907		5 907	5 848	-59	-1,0 %
Palvelujen ostot	2 385	2 008	2 186		2 186	2 069	-117	-5,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	358	436	354		354	410	56	15,8 %
Avustukset	198	215	220		220	174	-46	-20,9 %
Muut toimintakulut	1 060	1 138	1 316		1 316	1 274	-42	-3,2 %
TOIMINTAKULUT	9 853	9 401	9 983		9 983	9 775	-208	-2,1 %
TOIMINTAKATE	-8 842	-8 506	-8 960		-8 960	-8 587	373	-4,2 %
Poistot	108	122	324		324	269	-55	-17,0 %

Sivistyslautakunnan vastualueen tilinpäätös vuodelta 2021 toteutui erittäin hyvin. Koronaepidemia vaikutti osaltaan niin tuloihin kuin menoihinkin kuten edellisenäkin vuotena. Toimintakulut jäivät 207 487 euroa (2020 / 650 328 euroa) alle budjetoidun ja tulot toteutuivat 165 143 euroa (2020 / 17 074 euroa) arvioita suurempina. Toimintakatteeksi muodostui 8 587 371 euroa, 95,84 % (2020 / 8 505 598 euroa, 92,72 %) ja sivistyspalvelut teki 372 630 euron (2020 / 667 402 euroa) ylijäämätuloksen.

Koronan torjunnasta aiheutuneita kustannuksia muodostui muun muassa visiireistä, kasvomaskeista, käsipyyhepaperista, desinfiointiaineista jne., jotka tiliöitiin sivistyksen hallinnon alle (8 370 euroa) ja osa, kuten käsipyyhepaperit kunkin yksikön käyttötaloudesta.

Koronan takia henkilöstön koulutukset toteutuivat lähinnä lyhyinä maksuttomina verkkokoulutuksina tai yhteistyöhankkeiden kautta, joten talousarviossa varattu määräraha 49 050 euroa jäi suuremmalti osin käyttämättä. Koulutusmaksut ja sijaiskustannukset jäivät pääosin toteutumatta. Säästöä kertyi 40 000 euroa.

Henkilöstökuluihin oli varattu 5 906 900 euroa ja toteuma oli 5 848 300 euroa (99,01 %), säästöä yhteensä 58 650 euroa. Osa henkilöstökulujen säästöistä syntyi koronaepidemian vaikutuksesta mm. kansalaisopiston opetuksen keskeyttämisen johdosta keväällä 2021 (liikuntaryhmät, senioriryhmät), nuorisotilojen tuntityöläisten palkkojen käyttämättä jättämisestä. Kansalaisopiston henkilöstömenoja jäi toteutumatta koronan vuoksi 22 600 euroa. Myös kun

nallisen nuorisotyön osalta henkilöstökuluja jäi toteutumatta tiukkojen rajoitusten vuoksi 12 300 euroa.

Koronan takia peruttujen kansalaisopiston kurseista maksettiin kurssimaksupalautuksia asiakkaille noin 5 400 euroa ja kurssimaksutuloja jäi toteutumatta 14 600 euroa vähentyneen osallistumisen takia. Korona vaikutti myös muun muassa kuntosalikorttimaksutulojen ja liikuntasalimaksutulojen toteutumiseen. Hyvinvointipalveluissa jäi palvelujen ostoja toteutumatta kaikkiaan 34 900 euroa koronan takia.

Matkustus- ja kuljetuskustannuksiin oli varattu 744 400 euroa sisältäen koulukuljetuskustannukset, kansalaisopiston tuntiopettajien matkakustannukset sekä henkilöstön matkakustannukset. Toteuma oli 665 081 euroa, joten säästöä syntyi 79 319 euroa. Ko. summasta koronaepidemian takia säästyneitä matkustuskuluja on noin 8 500 euroa (kansalaisopiston opettajien matkakorvaukset kurssien peruunnuttua ja sivistyksen henkilöstön koulutuksiin varatut matkakustannukset).

Koulukuljetuskustannuksiin oli varattu 605 000 euroa ja toteuma oli 534 209 euroa, säästö 70 791 euroa. Tuloja koulukuljetuskustannusten osalta oli arvioitu 44 500 euroa, mutta toteuma oli 95 690 euroa. Koulukuljetustuloihin vaikuttivat KEHA-keskuksen 25 000 euron avustus, joka talousarviovalmistelu vaiheessa ei ollut tiedossa, omavastuut maksullisista kuljetuksista 10 500 euroa, kotikunnilta laskutetut ulkopaikkakuntalaisten kyydit Pieksämäen erityiskouluun 38 845 euroa sekä KELAN koulumatkatuet lukiolaisille 20 766 euroa. Tulot huomioiden keskimääräiseksi päivähinnaksi (190 koulupäivää) muodostui 2 812 euroa

(2020 / 2 996 euroa, 147 toteutunutta lähikoulupäivää).

Kotikuntakorvausten osalta tuloja kertyi 55 000 euroa enemmän ja menoja toteutui 2 100 euroa vähemmän kuin oli budjetoitu, nettovaikutus 57 100 euroa. Lasten kotihoidon tukea jäi käyttämättä 47 000 euroa.

Koulukeskus (4677 m²) ja päiväkotiki (556 m²) sekä ympäristötoimen alle kuuluva keittiö (173,5 m²) rakennettiin leasingrahoitusratkaisulla ja sen omistaa Kuntarahoitus. Se vuokraa tilat kunnalle/sivistyspalveluille, josta maksetaan kuukausittain leasingvuokraa. Vuokra-aika on 20 vuotta, jonka jälkeen kunta lunastaa koulukeskuksen ja päiväkodin itselleen maksamalla 35 % jäännösarvon urakkasummasta. Leasingkuluihin varattiin 539 242 euroa, mutta toteuma oli noin 23 000 euroa pienempi eli 516 352 euroa sivistyksen osalta (tämän lisäksi ympäristötoimen osuus 17 732 euroa).

Vuonna 2021 sivistyspalvelut sai hankerahoitusta eri rahoittajilta ja sitä käytettiin 371 372 euroa. Hankeavustuksista kohdistui koulutuspalveluihin 190 147 euroa, hyvinvointipalveluihin 159 075 euroa ja varhaiskasvatukseen 22 150 euroa. Osa rahoituksesta kohdistui edelleen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi (noin 110 000 euroa). Hankerahoituksella järjestettävä

toiminta jatkuu myös vuonna 2022 ja hankerahoitusta on käytettävissä 280 530 euroa.

Sivistystoimen hallinto

Sivistyspalvelujen toimisto- ja hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, kehittämis-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistyspalvelujen talous- ja henkilöstöpalveluista. Hallintopalveluiden henkilöstö koostui sivistystoimen toimialajohtajasta ja toimistosihteeristä. Toimistosihteerit toimi myös kunnan työsuojeluvaltuutettuna 9 tuntia per viikko (24,5 %).

Hallintopalvelujen toimintakate oli 175 897 euroa, tämä oli 3 800 euroa vähemmän kuin talousarviovalmistelussa. Sivistyspalvelujen lähes kaikki koronan torjuntaan liittyvät kustannukset tiliöitiin hallinnon alle (visiirit, kasvomaskit, desinfiointiaineet jne., 8370 euroa) ja osa, kuten käsipyyhepaperit kunkin yksikön käyttötaloudesta.

Sivistystoimenjohtajan palkasta jyvittyi 20 % kansalaisopiston henkilöstökuluihin, sivistystoimenjohtaja toimi myös kansalaisopiston rehtorina. Uusi valtuustokausi alkoi 1.8.2021. Uuden sivistyslautakunnan kokouksia järjestettiin syksyllä sivistyspalvelujen eri toimipisteissä, jotta uudet jäsenet pääsevät tutustumaan toimintaan, henkilöstöön ja tiloihin.

SIVISTYSTOIMEN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Tulot								
Menot	200	169	180		180	176	-4	-2,2 %
Netto	-200	-169	-180		-180	-176	4	-2,2 %

Koulutuspalvelut

Esi- ja perusopetusta annettiin Aseman ja Niemisjärven alakouluilla sekä Kuuhanaveden yhtenäiskoululla. Esi- ja perusopetuksen oppilaita oli syksyn laskentapäivänä 547, saman verran kuin edellisenäkin vuonna. Perusopetuksen iltapäivätoimintaa toteutettiin Aseman, Niemisjärven ja Kuuhanaveden koulujen yhteydessä. Toisen asteen opintoja järjestettiin Hankasalmen lukiossa, jossa opiskelijoita oli laskentapäivänä yhteensä 83. Tästä opiskelijamäärästä oli suunnistuslinjalla 21 opiskelijaa, jotka kaikki olivat ulkopaikkakuntalaisia.

Koronapandemian jatkumisen vuoksi perusopetuslakia muutettiin kaksi kertaa 1.1.-31.7.2021 ja 1.8.2021-31.7.2022. Perusopetuslakia koskeva muutos mahdollisti poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisen, jos koronaepidemiatilanne sitä edellytti. Perusopetusta tuli järjestää lähtökohtaisesti lähiopeutuksena. Karanteeneja oli kouluissa jonkin verran luokkakohtaisesti tai vain rajatulle joukolle oppilaita. Heti tammikuussa Niemisjärven koulun 1. 3. ja 4. luokan oppilaat asetettiin karanteniin mahdollisen koronavirukselle altistumisen takia. 16.3.-1.4. lukion toisen vuosikurssin opiskelijat olivat etäopetuksessa ylioppilaskirjoitusten turvaamiseksi. Syyskuussa yläkoulun oppilaita ja lukio-opiskelijoita asetettiin karanteeniin ja lokakuun alussa Kuuhanaveden esikoululaiset ja sitten 3. luokan oppilaat.

Koronan on vaikuttanut koulun toimintaan monin tavoin. Koulun toimintaa on rajoittanut erilaiset määräykset sekä velvoitteet. Opetustilojen käyttöä on pitänyt järjestellä monin keinoin, esimerkiksi niin että opetusryhmät pysyvät erillään toisistaan, välituntialueiden ja ruokailuiden rytmittäminen, terveysturvallisuusohjeiden seuraaminen ja toimeenpano eri ikätasoilla, tehostettu käsienpesu, paperisten käsipyyhkeiden käyttö, maskit ja visiirit olivat käytössä.

Vuoden aikana henkilöstön poissaolot kuormittivat koulujen työyhteisöjä. Usean henkilön poissa ollessa toiset tekevät myös heidän töitään, ja erityisopettajien ja koulunkäynninohjaajien tuki jäi kohdentumatta niille, joille se oli suunniteltu. Epidemian vaikutuksista johtuen sijaisten saanti oli välillä vaikeaa. Oppilaiden saamisen asiantuntijalausuntojen perusteella koulunkäynninohjaajien määrä lisääntyi huomattavasti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Aluehallintovirastot keräsivät keväällä kahden viikon välein ja syksyllä noin kerran kuukaudessa kyselyillä tietoa varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen järjestämisestä Covid19-tilanteen jatkuessa ajantasaisen tilannekuvan luomiseksi, tiedolla johtamisen tarpeisiin ja viestintään. Kyselyssä tiedusteltiin toistuvasti kunnassa tehtyjen POL 18 § ja POL 20 a § mukaisien päätöksien ja toimien määrää ja laajuutta. Covid19-tilanteesta riippuen kysely sisälsi myös muita vaihtuvia kohtia, joiden avulla täydennettiin muuta saatavilla olevaa tilannekuvatietoa.

Oppivelvollisuuden laajentaminen lähti käyntiin syksyllä ja ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille hankittiin opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit ensi kertaa. Myös vähintään 7 kilometrin pituiset koulumatkat muuttuivat maksuttomiksi toisella asteella. Tehostettua oppilaanohjausta on organisoitu yläkoulussa ja lukiossa lakimuutosten myötä.

Lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille oli varattu 15 000 euroa kannettavien tietokoneiden hankintaan, kustannus oli lopulta 20 000 euroa.

Perusopetuksen iltapäivätoiminta

Iltapäivätoimintaa järjestettiin kaikilla kouluilla. Vastuuohjaajien poissa ollessa hyödynnettiin koulujen muuta ohjaajaresurssia ja tehtiin yhteistyötä esiopetuksen kanssa. Sijaisia ei ole siis tarvinnut palkata erikseen 2021 vuoden aikana.

Hankkeet

Opetushallitus ja Opetus- ja kulttuuriministeriö suuntasivat vuoden 2021 aikana hankerahoitusta esi- ja perusopetuksen sekä lukiotoiminnan kehittämiseen sekä koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi esi- ja perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen. Erityisavustuksilla on voitu palkata kaivattua lisähenkilöstöä kouluihin, muun muassa erityisopettajia, luokanopettajia ja avustajia. Koronapandemia ja muut haasteet lisäsivät oppilaiden tuen tarpeita.

Esi- ja perusopetus, korona 2020–2021: Aseman koululla työskenteli kevään aikana erityisopettaja 20 h/vko koronan aikaisen oppimisvajeen paikkaamiseksi. Tukea on tarvittu tehostetun tuen oppilaille matematiikassa, äidinkielessä ja englannissa. Kuuhanavedelle palkattiin erityisopettaja, 20 vvt, koh-

distuen erityisesti 8. luokan erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden oppimisvajeen helpottamiseksi. Lisäksi esiopetuksen opetusryhmään palkattiin koulunkäynnin ohjaaja. Suuri ryhmäkoko sekä monenlaiset tuen tarpeet ovat haastaneet esiopetuksen toteutusta ja yksilöllisten tarpeiden huomioimista.

Tasa-arvohanke 2020–2021: Aseman koululla palkattiin samanaikaisopettaja keväällä 4. ja syksyllä 5. luokalle, jossa opiskelee pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaita, jolloin ryhmäkoko ei saa ylittää millään tunnilla 20 oppilasta. Opettaja on työskennellyt Aseman koululla 14 h/vko ja Niemisjärvellä 10 h/vko. Niemisjärven koululla samanaikaisopettaja jakoi 4.-5. yhdysluokkaa kahtena päivänä viikossa. Kuuhanaveden koululle palkattiin joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämiseen ja toimeenpanoon opettaja. Opettaja on työskennellyt joustavien ryhmien resurssiopettajana. Lisäksi hankerahoituksella on palkattu koulunkäynninohjaajia antamaan henkilökohtaisempaa ohjausta tuen tarvitsijoille.

Lukio-opiskelijoiden tuki, korona 2020–2021: Lukiossa korona-avustus kohdennettiin englannin, ruotsin ja äidinkielen suurten opetusryhmien jakamiseen sekä opiskelijoiden erityisopetukseen (6 vvt) ja tukiopetukseen.

Tutoropettajien toiminta 2020–2021: Aseman ja Niemisjärven kouluilla tutoropettajille varattiin 1 h/vko työaika ja koulukeskuksessa 2 ht/viikko. Heidän tehtävänä on ollut henkilökunnan kouluttaminen,

kunnan ja koulun TVT-käytänteiden kehittäminen sekä TVT-opetussuunnitelman jalkauttaminen käytäntöön digipassin kehittämisen avulla. Tutorope on antanut vertaistukea opettajille sähköisten oppimislustojen ja sovellusten käyttöönotossa sekä koulukeskuksen uusien laitteiden opettelussa. Pääpainona on ollut Google-työkalujen haltuunotto henkilökohtaisten ja pienryhmäkoulutusten avulla.

Kerhotoiminnan tukeminen: Aseman koululla on järjestetty liikuntakerhot 1-4.- ja 5-6.-luokkalaisille sekä oppilaiden olkkari. Olkkari on koulussa uutta toimintaa. Sinne voi jäädä koulun jälkeen tekemään läksyjä ohjaajan kanssa, pelaamaan tai leikkimään. Syksyllä 2021 aloitettiin myös välipalakerho, jossa voi opetella välipalan laittoja. Kerhotoimintaan ovat osallistuneet kyytejä odottavat ja koulun lähetyvillä asuvat oppilaat, esimerkiksi jos ei halua mennä yksin kotiin heti koulun jälkeen. Niemisjärven koulussa on järjestetty kaksi liikuntakerhoa 0.-3.-luokkalaisille. Kerhot ovat toimineet hyvin ja olleet hyvin suosittuja. Koulukeskuksessa kerhohankkeen tuella on järjestetty liikkuva koulu -tunteja 3.-6.-luokkalaisille kahtena päivänä viikossa. Vertaisohjaajina tunneilla ovat olleet yläkoulun oppilaat. Alakoululaisille on ollut myös Metsäsalpoliisi-kerho. Yläkoululaisille on järjestetty bändikerho sekä mahdollisuus osallistua kerhokokkeihin. 3.-8.-luokkalaisille on ollut Futsal-kerho. Kerhotoiminnassa on aloitettu yhteistyö koulunuorisotyön sekä 4H- toiminnan kanssa. Kerhotoiminnalla on saatu järjestettyä kuljetusoppilaille odotustuntien ajaksi ohjattua toimintaa.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat koulutuspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Monialaisen yhteistyön kehittäminen ja ennaltaehkäisevä toiminta	Sitoutuminen yhteisiin toimintamalleihin lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelyssä	Uuden perhekeskuksen tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja tukemisessa	Palvelu- ja prosessikuvausten laadinnat	Yhteistyötä ja toimintakulttuuria on päästy rakentamaan, palvelu- ja prosessikuvaukset vielä kesken
Täydentävän hoidon kehittäminen	Tehostaa palvelutuotantoa ja monipuolistaa palvelurakennetta niin, että palvelut vastaavat entistä paremmin kuntalaisten tarpeisiin	Yhtenäinen esiopetus- ja hoitopäivä sekä ryhmän jatkuvuus	Esioppilaita/täydentävän hoidon ryhmä	Aseman koululla hoitopäivä jatkuu esiopetuksen jälkeen samoissa tiloissa ja päivähoidosta tulee sinne yksi työntekijä
Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittäminen	Luoda kouluille joustavan esi- alkuopetuksen toimintamalli huomioiden oppilaiden oppimisvalmiudet	Kouluissa annettava esiopetus mahdollistaa joustavat esi- ja alkuopetuksen järjestelyt	Toimintamallin laadinta	Aseman ja Kuuhankaveden kouluille laadittiin ensimmäiset toimintamallit
Toisen asteen opetuksen kehittäminen	Kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämä-valmiuksia	Paikallisen ops-työn saattaminen valmiiksi, liikuntalinjan lajivalikoiman laajentaminen paikallisiin vahvuuksiin liittyen	Opiskelijamäärä, paikallinen ops, yhteistyötahot	Paikallinen ops-työ on saatettu valmiiksi. Lukion yhteissuunnittelu-ryhmässä on kehitystyötä opiskelija-huoltoon ja opiskeluun liittyen. Moniammatillista yhteistyötä tiivistetty. Liikuntalinjalla keskitytty entisiin lajeihin. Suunnistuslinjan markkinointi on ollut tehokasta ja tuonut lisää opiskelijoita.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoinnin ylläpitäminen ja aktivoiminen ja riittävä täydennyskoulutus	Henkilöstö osallistaminen ja vastuuttaminen: Huomaa hyvä meissä	Sairauspoissaolien määrä Toteutuneet kouluspäivät Työtyytyväisyyskysely	Sairauspoissaolot 1235 pv Tot.koulutuspv. 342. Työtyytyväisyyskyselyn pohjalta kehittämissuunnitelmaa lähdetty laatimaan.
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Oppilaan/opiskelijan osallistaminen	Koulussa toimii useita oppilaita osallistavia ryhmiä	Esim. oppilaskunta, tutorit jne	Ryhmien tekemien tapahtumien määrä	Tapahtumia rajoitetusti koronan takia
Turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö	Lasten ja nuorten kasvun tukeminen ja kouluhyvinvoinnin parantaminen	Oppilas/opiskelija tuntee kuuluvansa koulun ja luokan sosiaaliseen yhteisöön sekä kokee koulussa turvallisuutta ja luottamusta.	Pidetty kiva-tunnit Koulutaturmat Yleisopetuksen ryhmäkoko Kouluterveyskysely	Koulutaturmailmoituksia 100 kpl Keskimääräinen ryhmäkoko, mukana myös pienryhmät AS 14,4; NJ 13,8, KV alak. 17; yläkoulu 17,2. Kouluterveyskyselyyn vastanneita 199 peruskoululaista ja 37 lukiolaista

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumista

Monialaisen yhteistyön kehittäminen ja ennaltaehkäisevä toiminta

Perhekeskuksen, jossa sijaitsee opiskeluhoito ja sosiaalityö, läheinen sijainti koulukeskuksen vieressä edesauttaa nopeaa yhteistyötä. Palveluiden saataavuus on ollut monin osin kattavaa. Yhteistyön rakentaminen sosiaalitoimen, oppilashuollon henkilöstön sekä nuorisopalveluiden kanssa on ollut sujuvaa. Apua tarvitsevalle nuorelle ja hänen perheelleen on saatu pikaisella aikataululla verkosto edesauttamaan ongelmanratkaisussa. Aseman ja Niemisjärven kouluilla toimii kuraattori yhtenä päivänä viikossa ja psykologi tarvittaessa. Apua oppilaille on saatavissa hyvin.

Täydentävän hoidon kehittäminen

Aseman koululla hoitopäivä jatkuu esiopetuksen jälkeen luontevasti samoissa tiloissa. Päivähoidosta tulee yksi työntekijä klo 13. Koululaisten iltapäivähoito ja esiopetuksen päivähoito toimivat yhteistyössä niin, että vuoroviikoin pitkän työvuoron tekee koulun ja päivähoiton työntekijä.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittäminen

Joustava esi- ja alkuopetus aloitettiin kaikissa kunnan kouluissa syksyllä 2021. Aseman koululla elo-syyskuussa oppilaita ryhmätettiin omaan luokkaan, ja tehtiin alkukartoitustestejä. Syysloman jälkeen 0-2.luokkien oppilaat jaettiin viiteen ryhmään äidinkielen ja kirjallisuuden valmiuksien ja osaamisen mukaan:

- erityisopettaja: alaspäin eriytettävät
- erityisopettaja: tehostetun tuen oppilaat
- luokanopettaja: alkeellisen lukutaidon vahvistaminen
- luokanopettaja: peruslukutaidon vahvistaminen
- luokanopettaja (esikoulunopettaja): ylöspäin eriytettävät

Joustavan esi- ja alkuopetusta toteutetaan 5 h/vko. Keskiössä on opettajien tiimityö ja asioiden jakaminen. Tavoitteena on, että jokainen saa oman oppimisen ja osaamisen kannalta kohdennettua opetusta, tukea vahvuuksia sekä etsiä jokaiselle toimiva tapa oppia ja edetä omaan tahtiin. Loppusyksyllä oli paljon henkilöstön poissaoloja, jotka jonkun verran haittasivat joustavan esi- ja alkuopetuksen aloittamista. Kuitenkin on jo alun jälkeen nähtävissä onnistumisen kokemuksia ja oppimisen iloa. Opettajat kokevat, että erityisopettajien resurssi kohdentuu näin paremmin pienille. Tästä lukuvuodesta saadaan hyviä kokemuksia tulevan lukuvuoden suunnitteluun. Tavoitteena olisi saada lisäresurssia hankkeen avulla.

Niemisjärven koululla aloitettiin joustavan esi- ja alkuopetuksen kokeilu syysloman jälkeen. Ennen sitä oli ehditty tutustua ja ryhmäytyä. Suunnittelimme etukäteen neljää joustavan opetuksen tuntia viikossa. Ryhmät muodostuivat kuitenkin aika lähelle omia luokkajakoja, joten koettiin mielekkäämmäksi aloittaa joustavan ryhmittelyn opetus yhdellä viikkotunnilla ja saada siitä kokemuksia. Joustavan opetuksen ryhmiä muodostettiin neljä, ja JOJO-tunneilla on keskitytty lukutaitojen harjoitteluun. Neljä ryhmää ovat kirjain- ja alkuäänneryhmä, tavu- ja sanaryhmä, virkeryhmä sekä tekstiryhmä. Ryhmät mahdollistavat eriyttämisen eli lukemisen harjoittelun oman tason mukaisesti. Tämä tukee myönteisiä oppimiskokemuksia ja yksilöllisten taitojen huomioimista. Opettajina toimivat kolme luokanopettajaa ja yksi erityisopettaja. Lisäksi apuna on yksi ohjaaja yhdessä ryhmässä. Oppilaat ja opettajat ovat kokeneet työskentelyn myönteisenä.

Kuuhankaveden koululla elo-syyskuussa oppilaita ryhmytettiin omaan luokkaan, ja tehtiin alkukartoitus-testejä. Syysloman jälkeen 0-2. luokkien oppilaat jaettiin viiteen ryhmään äidinkielen ja kirjallisuuden valmiuksien ja osaamisen mukaan:

- koulunkäynninohjaaja: kirjaintaso
- erityisopettaja: tavu- ja sanatason lukijat
- luokanopettaja: alkeellisen lukutaidon vahvistaminen

- luokanopettaja: peruslukutaidon vahvistaminen
- luokanopettaja: ylöspäin eriytettävät

Joustavaa esi- ja alkuopetusta toteutetaan 2 h/vko. Keskiössä on opettajien tiimityö ja asioiden jakaminen. Tavoitteena on, että jokainen saa oman oppimisen ja osaamisen kannalta kohdennettua opetusta, tukea vahvuuksia sekä etsiä jokaiselle toimiva tapa oppia ja edetä omaan tahtiin. Alkuperäinen suunnitelma koko esi- ja alkuopetuksen siirtämistä luokkatuuteen ei ole onnistunut. Syynä tähän ovat olleet suuret oppilasryhmät ja erityishaasteet ryhmässä. Lisäksi henkilökunnan poissaolot ovat olleet esteenä toiminnalle. Oppilaat ovat suhtautuneet innostuneesti "joustotunteihin" ja ne ovat olleet hyvänä lisänä jokapäiväiseen koulunkäyntiin. Tästä lukuvuodesta saadaan hyviä kokemuksia tulevan lukuvuoden suunnitteluun. Tavoitteena olisi saada lisäresurssia hankkeen avulla.

Kaikilla kouluilla joustavan opetuksen kehittämisessä haasteena on yhteisen suunnitteluajan löytäminen. Kehitystyö jatkuu kokemusten ja havaintojen sekä palautteen pohjalta edelleen.

Toisen asteen opetuksen kehittäminen

Paikallinen lukion opetussuunnitelmatyö saatettiin valmiiksi. Lukion yhteissuunnitteluryhmässä on kehitystyötä opiskelijahuoltoon ja opiskeluun liittyen. Moniammatillista yhteistyötä on tiivistetty. Liikuntalinjalla keskitytty entisiin lajeihin. Suunnistuslinjan markkinointi on ollut tehokasta ja tuonut lisää opiskelijoita.

Osaava ja motivoitunut henkilöstö

Aseman koulu: Korona-aika on uuvuttanut henkilöstöä henkisesti. Suurin ongelma ovat sairauspoissaolot, jotka ovat olleet aiempaa pitempiä koronaohjeistusten vuoksi. Ulkopuolisia sijaisia on ollut vaikea saada. Ohjaajat ovat työskennelleet opettajien sijaisina, jolloin heidän oma työnsä oppilaiden tukena on jäänyt tekemättä. Oppitunteja on myös jouduttu järjestelmään uudella tavalla. Opettajan opettaessa samaan aikaan kahta luokkaa, molemmille on siitä haittaa. Rungas sairastelu kuormittaa siis koko työyhteisöä. Koulutukset ovat jatkuneet edelleen webinaareina. Ne eivät motivoi lähikoulutusten tapaan. Toteutuneet koulutukset olivat ennakkoon suunniteltuja, kuten opettajien veso-päivät. Henkilöstön voi sanoa olevan motivoitunutta, sillä

työtyytyväisyyskysely osoittaa, että työilmapiiri on hyvä ja työyhteisöstä saa tukea omaan jaksamiseen. Niemisjärven koululla henkilökunnan motivaatio taso on säilynyt koronasta huolimatta. Työtyytyväisyyskyselyn tulokset säilyivät erittäin hyvällä tasolla 2021. Koronan takia sairauspoissaolot on lisääntyneet, joten sijaisia on jouduttu käyttämään paljon ja omat ohjaajat ovat työskennelleet usein sijaisina. Koulutukseen on pystytty osallistumaan suunnitellusti. Useimmat koulutukset ovat olleet etänä.

Kuuhankaveden koulu & lukio: Tyhytoiminta nostettiin painopistealueeksi ja siihen on käytetty veso - koulutuspäiviä. Henkilöstöllä on ollut runsaasti mahdollisuuksia koulutuksiin, ja heitä on kannustettu osallistumaan niihin. Koulutukset ovat olleet helposti saavutettavissa etäkoulutuksina. Henkilöstön kuormitus on lisääntynyt vuoden 2021 aikana. Työtyytyväisyyskyselyssä nostettiin kuormittaviksi seikoiksi toistuvat sijaistukset sekä huoli omasta terveydestä. Sairauspoissaolojen lisääntyminen on johtanut korona ohjeistuksista. Työtyytyväisyyskyselyn perusteella koulukeskuksen johtajuusjärjestely on ollut onnistunut.

Oppilaan/opiskelija osallistaminen

Aseman koulussa toimii oppilaskunta, hallitus on ollut aktiivinen ideoissaan ja toteuttaessaan vuoden aikana muutaman toimintapäivän (ystävänäpäivä, vapupäivä ja Aseman olympialaiset). Näillä on ollut iso merkitys koko koululle, koska koronan vuoksi oppilasryhmät on pidetty erillään, ja kouluarki on ollut pitkään tasaista työskentelyä ilman retkiä, vierailuja ja tapahtumia. Yhteiset tapahtumat luovat yhteishenkeä, ja onneksi monenlaista voi tehdä myös ulkotiiloissa ja yhteisöllisesti, mutta turvallisesti.

Niemisjärven koulussa osallistaminen on onnistunut hyvin olosuhteisiin nähden. Myös kouluterveyskyselyssä osallistaminen oli yksi koulumme vahvuuksista. Oppilaskunta ja koulumme luokat ovat järjestäneet: Vappuviikon, jossa jokaisella päivällä oli eri teema. Ystävänäpäivä toivekonsertin, joka välitettiin liveinä luokkiin etäyhteyden avulla. Talent-tapahtuman, joka esitettiin virtuaalisesti. Halloween-seikkailuradan, jonne koko koulu ja osa päiväkotia tuli pienissä ryhmissä. Aamunavauksia viikoittain etäyhteydellä sekä mediaviikon.

Kuuhankaveden koulu & lukio: Korona on vaikuttanut oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaan rajoittavasti

erityisesti keväällä. Toiminta on ollut niukkaa. Uutena toimintamallina oppilas- ja opiskelijatoiminnassa on syksyllä tiivistetty yhteistyötä nuorisotoimen kanssa. Koulunuorisotyössä yläkoulun painopiste on ollut 7. luokkien ryhmäytymisessä. 7.-9.-luokilla on lisäksi käsitelty mm. päihteitä ehkäisevän päihdetyön viikolla.

Turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö

Asema koululla KiVa-kouluohjelman mukaisia keskusteluja ei ole käyty vuoden 2021 aikana. Huonoihin käytöstapoihin on puututtu tiukalla linjalla. Nahiste-luja ja loukkaavaa puhetta on esiintynyt, mutta varsinaisia kiusaamistilanteita ei ole tullut esille. Koulussa kuljetaan lukuvuotta läpi Hyvinvoinnin vuosikellon teemoja käsitellen, painoalueena ryhmäytymisen ja tunnetaidot. Ryhmäkoko on keskimäärin 14,4 /luokka. Pienimmissä luokissa on 8 (tähtiryhmä) oppilasta ja suurimmassa 23 (2. lk). Alkuopetuksessa pystytään tasoittamaan ryhmäkokoja joustavan toiminnan avulla sekä äidinkielellä että taito- ja taideaineiden tunneilla. Tapaturmailmoituksia on kirjattu 19 kpl ja ne ovat olleet pääasiassa normaaleja arkeen kuuluvia pikkukolhuja ja -naarmuja. Kahdessa tapauksessa huoltaja on käyttänyt lapsensa tarkastuksessa terveyskeskuksessa. Kouluterveyskyselyssä positiivisia esille tulleita asioita olivat: jokaisella on vähintään yksi hyvä kaveri, oppilaat kokevat, että opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu, ja oppilaat tulevat hyvin toimeen opettajien kanssa, ei epäilyjä sisäilmaongelmista. Mietityttäviä asioita olivat: ruokatottumuksissa ja liikunnan määrässä on toivomisen varaa ja harrastamisen määrässä on isoja eroja oppilaiden kesken.

Niemisjärven koulu noudatti kiusaamisasioissa KiVa Koulu-ohjelmaa. KiVa Koulu -työryhmä on käsitelty kolme kiusaamistapausta kirjallisesti lukuvuonna 2021. Kouluterveyskyselyn mukaan kiusaamista ei juuri esiinny ja kaikilla on kaveri/kavereita. Oppilaat kokevat itsetuntonsa hyväksi. Oppilaat kokevat pääsevänsä vaikuttamaan koulutyön ja tapahtumien suunnitteluun. Harrastamisen määrässä on isoja eroja ja koulu-uupumus on lisääntynyt edellisestä kyselystä. Tapaturmailmoituksia on tehty 2021 13 kappaletta, joissa muutamissa on käytetty oppilaita terveysasemalla. Ryhmäkoko on keskimäärin 13,8 /luokka. Pienimmissä luokissa on 9 oppilasta (eskarit) ja suurimmassa 23 (yhdysluokka 4-5).

Koulukeskuksen toimintakulttuuria on työstetty keväällä 2021. Siinä on aukikirjoitettu oppilaiden/opiskelijoiden turvallisuuteen ja terveelliseen oppimisympäristöön liittyviä toimenpiteitä. Koulussa on säännölliset luokanohjaajan/-opettajan tunnit, joissa toteutetaan KiVa-kyselyjä. Syksyllä 2021 on tehostettu myös luokanohjaustuntien määrää. Luokanohjaustunneilla ja -tuokioissa käytössä on pohjana Rovaniemen mallin mukainen hyvinvoinnin vuosikello. Vuosikelloa kehitetään edelleen vastaamaan koulukeskuksen tarvetta. Tapaturmailmoituksia on kirjattu 68 kpl. Määrä on noussut edellisvuodesta osin tehostuneen kirjaamisen vuoksi sekä liikkuva koulu -tunneilla osallistuvan oppilasmäärän vuoksi. Ryhmäkoko alakoulussa on keskimäärin 17 /luokka. Pienimmissä luokissa on 8 oppilasta (4-5 lk, pienryhmä) ja suurimmassa 22 (3. ja 4. lk). Yläkoulussa keskimäärin 17,2 /luokka. Pienimmissä luokissa on 9 oppilasta (Jopo ja pro 7-9 lk) ja suurimmassa 22 (9 A).

Kouluterveyskyselyssä positiivisia esille tulleita asioita olivat yhtenäiskoulussa: Luokan/ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä ja luokassa/ryhmässä uskaltaa kertoa mielipiteensä. Luokanohjaajalta/erityisopettajalta/opinto-ohjaajalta on saatu hyvin tukea koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Enemmistö oppilaista kokee, että opettaja on kiinnostunut heidän asioistaan ja että opettajan kanssa on helppo tulla toimeen. Mietityttäviä asioita yhtenäiskoulussa olivat: Luokkayhteisöön sitoutuminen ja ryhmäytyminen on aiempaa vähäisempää. Ruokatottumukset: iso osa oppilaista ei syö aamupalaa joka aamu, lapset ja nuoret syövät kouluruokaa melko valikoivasti. Huoli läheisen sairastumisesta koronaan mietityttää isoa osaa lapsia ja nuoria. Nuorten keskuudessa esiintyy ahdistuneisuutta, masentuneisuutta ja yksinäisyyttä. Lukiossa esille tulleita positiivisia asioita, enemmistö opiskelijoista: Tuntee olevansa osa luokka/kouluyhteisöä/itselleen tärkeään ryhmään/yhteisöön. Kokee pystyvänsä vaikuttamaan koulutyön/välituntien/kouluilojen/koulun tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen. Harrastaa joltain vähintään kerran viikossa. Mietityttäviä asioita, osa opiskelijoista: Tuntee itsensä yksinäiseksi. On ahdistunut/masentunut. Kokee koulu-uupumusta. On huolestunut omasta mielenterveydestään. Jättää aamupalan syömättä. Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vähemmän. Kokee, että on vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa ja läksyjen tekemisessä.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Koulutuspalvelujen toimintakate oli 5 662 292 euroa (2020 / 5 973 942 euroa), tämä oli 206 308 euroa (2020 / 345 858 euroa) vähemmän kuin talousarviovalmistelussa.

Hanketuloja kertyi 103 872 (sis. KEHA-avustuksen 25 000 euroa) euroa enemmän kuin talousarviovalmistelussa arvioitiin. Koulukuljetuskustannukset alittuivat, koska tuloja kertyi enemmän kuin osattiin arvioida. Säästöä koulukuljetuskustannuksissa tuli 71 290 euroa.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen varattiin menoja 53 300 euroa. Toteuma oli 26 375 euroa. Oppivelvollisuuden laajennus astui voimaan syksyllä 2021 ja maksuttomat materiaalit (kirjat, tietokoneet jne.) koskivat vain puolikasta vuotta ja ensimmäisiä opiskelijoita, joihin maksuttomuus kohdistui. Talousarviovalmisteluvaiheessa ei ollut tarkkaa tietoa lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijamäärästä ja maksuttomiin kustannuksiin kuuluvat kannettavat tietokoneiden määräraha varattiin investointeihin. Säästöä kertyi 26 900 euroa.

Suunnistuslukiotoimintaan oli varattu 54 000 euroa ja toteuma oli 58 319 euroa, ylitystä 4 319 euroa. Sopimusneuvotteluissa päädyttiin siihen, että tuetaan suunnistajien kuljetuksia harjoitukseen.

Koulutuspalveluiden henkilöstökulut toteutuivat suunnitellusti, mutta koronan takia henkilöstön koulutukset toteutuivat lähinnä lyhyinä maksuttomina verkkokoulutuksina tai yhteistyöhankkeiden kautta, joten talousarviossa varattu määräraha jäi suuremalti osin käyttämättä.

Aseman koululle hankittiin syksyllä 36 ChromeBookia ja lataustelakka. Näiden avulla on saatu tv-taitojen harjoittelu varsinaisesti käyntiin, kun on toimivat laitteet. Lukiolle hankittiin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille kannettavat tietokoneet 30 kpl.

Henkilöstö

Aseman koululla vakituista henkilöstöä on ollut useilla opinto- ja perhevapailta sekä kevään että syksyn aikana. Pitempiin sijaisuuksiin haettiin opettajia ja ohjaajia Kuntarekryn kautta. Hakijoita on ollut vähän, mutta päteviä henkilöitä on saatu silti hyvin. Niemisjärven koululle on rekrytoitu yksi opettaja (viransijaisuus) ja kaksi koulunkäynninohjaajaa (määräaikainen ja sijainen). Koulukeskukseen on rekrytoitu reilut 30 henkilöä virka- ja työsuhteisiin. Vakituksessa henkilöstössä on ollut vaihtuvuutta osan siirtyessä

muualle sekä opintovapaita. Rekrytointi painottui kevään ajalle. Määräaikaista ohjaushenkilöstöä on rekrytoitu koulunkäynninohjaajiksi oppilaiden lausuntojen perusteella. Lyhytaikaisissa sijaisuuksissa on käytetty koulun omia opettajia, ohjaajia ja oto-järjestelyä oppilasturvallisuus huomioiden sekä koululle sijaiseksi ilmoittautuneita. Sijaisjärjestelyitä on ollut lukuvuoden aikana paljon, joten järjestelyt ovat kuormittaneet henkilöstöä. Opetus on saatu järjestettyä kaikissa tilanteissa, mutta sijaisten rekrytointi on ollut haasteellista. 1.8.2021 aloitti uusi perusopetuksen ja lukion rehtori edellisen irtisanouduttua 1.4.2021.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama euroa	TA-TP %
Nettokustannukset/oppilas	9 240	8 625	8 987		8 987	8 750	-237	-2,6 %
Nettokustannukset/opiskelija	9 157	9 592	11 590		11 590	10 119	-1 471	-12,7 %
Nettokustannukset/aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuva lapsi	1 671	1 690	2 046		2 046	1 644	-402	-19,6 %
Henkilöstön määrä (htv1)								
Koulutuspalvelut								
Vakituiset	59,11	53,21	55,91		55,91	48,53	-7,38	-13,2 %
Sijaiset	4,32	4,68	0,83		0,83	6,46	5,63	678,3 %
Työllistetyt	2,43	1,03	0,34		0,34	0,66	0,32	94,1 %
Muut määräaikaiset	6,51	10,32	6,48		6,48	13,84	7,36	113,6 %
Oppisopimus	0,65	0,59	0,57		0,57	0,57	0,00	0,0 %
Yhteensä	73,02	69,83	64,13		64,13	70,06	5,93	9,2 %
Käyttötalouden tulot ja menot								
Perusopetus								
Tulot	436	401	487		487	618	131	26,9 %
Menot	5 531	5 170	5 460		5 460	5 463	3	0,1 %
Netto	-5 095	-4 769	-4 973		-4 973	-4 845	128	-2,6 %
Lukio								
Tulot	42	43	44		44	56	12	27,3 %
Menot	743	801	936		936	871	-65	-6,9 %
Netto	-701	-758	-892		-892	-815	77	-8,6 %
Ammatillinen koulutus								
Tulot								
Menot	3	3	3		3	3	0	0,0 %
Netto	-3	-3	-3		-3	-3	0	0,0 %
Koulutuspalvelut yhteensä								
Tulot	478	444	531		531	674	143	26,9 %
Menot	6 277	5 974	6 399		6 399	6 337	-62	-1,0 %
Netto	-5 799	-5 530	-5 868		-5 868	-5 663	205	-3,5 %

Hyvinvointipalvelut

Kansalaisopisto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä kirjasto- ja nuorisopalvelut tuottavat eri ikäryhmille suunnattuja hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistäviä, liikkumiseen ja osallistumiseen aktiivisia ja ennaltaehkäiseviä palveluita ja tapahtumia.

Koronan vaikutukset (sulut, rajoitukset, peruuntumiset jne.) näkyivät sekä taloudellisesti että toiminnallisesti. Kansalaisopistossa korona näkyi sekä rajoituksina että normaalia heikompana ilmoittautumisena. Kurseja peruuntui sekä useilla kursseilla opiskelijamäärät olivat normaalia heikommat. Nuorisopalveluissa rajoitukset ja sulut näkyivät toiminnassa. Yhtenä rajoituksena oli ikäkausinuokkarit, jolloin tiloilla sai olla kerrallaan vain rajoitettu määrä yhden ikäluokan nuoria. Tapahtumatuotannossa rajoitukset näkyivät epävarmuutena ja siirtoina. Ulkotapahtumien yleisömäärät olivat hyvällä tasolla monissa tapahtumissa, mutta sisätapahtumissa normaalia heikompia.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston kokonaistuntimäärä vuonna 2021 oli 5749, mikä on noin 1200 tuntia tavoitellun toteuman alapuolella. Hankasalmella tunteja käytettiin yhteensä 4263 ja Konnevedellä 1486. Suurimpina aineryhminä olivat musiikki (1892), kädentaidot (1331) ja liikunta (1195). Koronapandemia vaikutti toimintaan monella eri tavalla vuoden aikana. Suurin yksittäinen vaikutus oli sillä, että liikuntatilat olivat suljettuna kevätkaudella, mikä esti liikunnan lähiopetuksen pitkällä aikavälillä. Osaa liikuntakursseista onnistuttiin pitämään käynnissä etäopetuksena. Riskiryhmien kurseja jouduttiin myös keskeyttämään kevätkaudella kunnanhallituksen päätöksellä. Yleisesti koronapandemia vaikutti siten, että ilmoittautumisten määrät olivat normaalivuotta pienempiä. Positiivisena seikkana voidaan nähdä se, että vuoden 2021 kokonaistuntimäärä oli kuitenkin hieman ensimmäistä koronavuotta (2020) suurempi. Opiskelijoiden nettomäärä vuonna 2021 oli yhteensä 1150 (miehet 262, naiset 888).

Kansalaisopiston perinteinen kevätnäyttely järjestettiin kevennetysti sekä kädentaitojen että kuvataiteiden osalta. Kevätnäyttely rakennettiin myös digitaalisessa muodossa, mikä oli erittäin positiivinen kokemus. Kevät- ja joulusoittajaiset peruttiin koronatilanteesta johtuen. Kansalaisopiston toiminnassa on panostettu lyhytkurssien markkinointiin aiempaa enem-

män, mikä on näkynyt positiivisesti työikäisten ilmoittautumisen osalta.

Kansalaisopiston taloudessa näkyi myös koronapandemian vaikutus. Kansalaisopiston budjetti on todella henkilöstöpainotteinen, joten opetustuntien peruuntuminen näkyy hetkellisesti ylijäämänä opiston budjetissa. Vuosikatteen ylijäämä on yhteensä 38 633 euroa.

Kansalaisopiston hankkeet

Kansalaisopiston Hyvinvointipalvelut-hanke: Opetushallituksen myöntämää laatu- ja kehittämishanke Hankasalmen kansalaisopisto asiakaslähtöiseksi hyvinvointipalvelujen tuottajaksi -hankkeen avulla on pyritty kehittämään kansalaisopiston ja koko hyvinvointipalvelujen asiakaslähtöisyyttä, organisaatiota, viestintää ja palautteen vastaanottoa. Hankkeen aikana päivitettiin myös kansalaisopiston kehittämissuunnitelma vuosille 2021–2025.

Opintoseteliavustus 2020–2021: Opetushallitus myönsi kansalaisopistolle Opintoseteliavustusta 6 000 euroa ja avustuksella alennettiin tai poistettiin kurssimaksuja seuraavilta kohderyhmiltä: työttömät, senioriväestö ja eläkkeellä olevat sekä henkilöt, joilla oli alhainen pohjakoulutus tai oppimisvaikeuksia. Yhden opintosetelin arvo oli 30 euroa. Opintoseteleitä on ollut mahdollisuus käyttää sekä tiettyihin ennalta määriteltyihin kursseihin tai sitten vapaavalintaisiin kursseihin. 6 000 euron avustussummasta 3 000 euroa käytettiin vuonna 2020 ja 3 000 euroa vuonna 2021.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluissa on jatkettu aktiivista kehittämistä pidemmän ajan tavoitteenasettelulla. Edellisenä kertomusvuonna aloitettua poikkihallinnollista ja verkostomaista yhteistyöhakuisuutta on edelleen tehostettu ja myös viestintään on panostettu hyviksi havaittuja käytäntöjä jalostaen.

Kunnan sisäisessä yhteistyössä on vakiinnutettu liikuntapaikkojen hoidon neljännesvuosipalaverit. Teknisten palvelujen kanssa ryhdyttiin valmistelemaan liikuntapaikkakohtaisia turvallisuussuunnitelmia TUES:in valvontakäynnin raportin pohjalta. Vuoden aikana käynnistettiin myös liikunnallisen elämäntavan edistämisen yhteistyö kunnan hyvinvointipalvelujen sekä sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijoi-

den kesken. Tässä yhteistyössä konkreettiseksi tavoitteeksi asetettu kunnallinen liikuntaneuvontapalvelu sai kirjauksen loppuvuonna päivitettyyn kuluvaltuustokauden kuntastrategiaan. Loppuvuonna lähti Aluehallintovirastolle osoitettu hakemus liikunnallisen elämäntavan paikallisesta kehittämisavustuksesta.

Luontoliikunnan alueella kehittämissyhteistyön näkymiä ja tavoitteenasettelua avattiin yli kunta- ja maakuntarajojen. Erityisesti juuri luonnon virkistyskäyttöön mutta myös lasten ja nuorten liikuntaan liittyen keskusteluyhteyttä pyrittiin lujittamaan paikallisten yhdistysten ja yksittäisten vapaaehtoistoimijoiden suunnille.

Viestinnällistä otetta uudistettiin digitaalisia välineitä ja kanavia monipuolisesti hyödyntäen. Kunnan ylläpitämien liikuntapaikkojen hoidosta tehtiin useampia videoita, jotka julkaistiin kunnan some-kanavissa. Filmeissä nostettiin esiin infrapalvelujen työntekijöiden osaamista sekä työmäärää kuntalaisille tarjottavien palvelujen takana. Loppuvuoden aikana aloitettiin keskushallinnon ja tiedotuksen kanssa pitkäjänteinen sarja ”Matti kesäkuuntoon 2022”, jossa kunnanjohtaja haastaa vuodenkierron mitassa itsensä ja esittelee samalla hankasalmelaisia liikuntaympäristöjä sekä hyvinvointialan osajia ja palveluntarjoajia. Vuoden 2021 aikana sarjaa ehdittiin julkaista viisi jaksoa, jotka keräsivät myönteistä huomiota myös Hankasalmen ulkopuolella.

Ulkoliikunnan kannalta alkuvuosi mahdollisti erinomaiset olosuhteet hiihtoreittien ja jääalueiden ylläpitoon. Tällä oli vaikutuksensa talouden toteumaan, sillä ladunajoa ja jäänhoitopäiviä kertyi selvästi keskimääräistä vuotta enemmän. Otollisista talviolosuhteista otettiin täysimääräinen toiminnallinen hyöty. Niemisjärven kuntoradan perusparannuksen ensimmäinen vaihe valmistui investointiohjelman mukaisesti. Kirkonkylän ja Revontulen-Häkärinteiden yhdysladun uusi linjaussuunnitelma edistyi sopimusneuvotteluiden osalta, mutta toteutukseen ei sen osalta vielä päästy.

Kesä 2021 oli toinen perättäinen, jolloin ei järjestetty uimakouluja, koska uimaopettajaa ei saatu. Kirkonkylän uimaranta sai uuden uimalaiturin, ja myös Niemisjärven ja aseman uimarantojen viihtyvyyttä parannettiin. Liikuntapaikkojen kesätyöntekijöiden rekrytointi toteutettiin yhteistyössä kunnan työllisyyspalvelujen kanssa, jolloin pystyttiin hyödyntämään

palkkatukea ja sen myötä kasvattamaan kesätyöntekijöiden työaikaa kustannustehokkaasti.

Koronatilanne vaikutti sisäliikunnan mahdollisuuksiin merkittävästi alkuvuoden aikana. Edellisen vuoden joulukuun alussa suljetut kunnan hallinnoimat sisäliikuntatilat pysyivät kiinni kuukausien ajan niin, että sulkua kokonaisuudessaan ryhdyttiin purkamaan vasta 21.4. Sisäliikuntatilojen käyttörajoitukset eivät koskeneet lasten ja alle 20-vuotiaiden nuorten harastustoimintaa. Sulkuaika huomioitiin maksuhyvityksinä salivuoroja varanneille. Suljettuna oli myös kuntosali, jonka kausikorttien voimassaoloa jatkettiin sulkua vastaava aika. Pitkittynyt pandemia nosti ulkoliikunnan ja ulkoilmaelämän merkitystä ihmisten arjessa ja vapaa-ajassa.

Kunnan taloussuunnitelmaan vuodelle 2025 merkitystä tekojäähankkeesta tehtiin loppuvuodesta OKM:lle rahoitussuunnitelmaesitys.

Liikuntapalvelujen hanke

Uudenmaan ELY-keskus myönsi kunnalle avustuksen lähivirkistysalueiden ja viheralueiden kunnostamiseen ja kehittämiseen. Iloa ja kuntoa lähiluonnosta - hankkeessa parannettiin Keskisenlammen luontopolun saavutettavuutta ja virkistysarvoa rakentamalla uusi esteetön taukopaikka sekä parantamalla merkittävästi kulkuyhteyksiä kohteeseen kahdesta suunnasta. Lisäksi samassa hankkeessa rakennettiin koulukeskuksen läheisyyteen Mörkölänmäen kuntoportaat. Hankkeen kokonaiskustannusarvio oli 59 572 euroa, josta myönnetty avustus kattoi 50 % eli 29 786 euroa.

Hankkeessa toteutuneisiin kustannuksiin vaikutti erityisen merkittävästi sahatavaran voimakas hinnannousu. Tämän kustannustekijän kerrannaisvaikutukset olivat huomattavat erityisesti laajennetussa esteettömyysrakentamisessa luontopolun taukopalkalta infotaululle. Alkuperäisessä hankesuunnitelmassa taukopaikka oli suunniteltu rakennettavaksi lähemmäs lammen rantaan, mutta maanomistaja Metsähallitus osoitti paikan kauemmas. Kuntoportaiden osalta puutavaran ennakoimattoman kallistumisen ohella kustannusarvion ylitykseen vaikutti alkuperäiseen hankesuunnitelmaan kuulumattoman valaistuksen toteuttaminen kunnan omarahoitteisena jatko-toimenpiteenä. Kokonaiskustannukseksi muodostui 91 042 euroa, johon saatiin tuo 29 786 euron avustus, kunnalle jäi kustannuksia 61 256 euroa.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden toimintavuosi oli kansalaisopiston tavoin koronapandemian sävyttämä ja se näkyi talouden toteumassa. Vuosikate oli 12 853 euroa ylijäämäinen. Toiminnan järjestämistä suhteutettiin voimassa oleviin rajoituksiin. Lastenkulttuurin opetussuunnitelmaa onnistuttiin toteuttamaan miltei suunnitelman mukaisesti. Uutena kokeiluna oli mm. ulkona toteutettavat työpajat ja esitykset. Lastenkulttuurissa uutena toimintamallina on lähdetty kehittämään kulttuurineuvolaa yhdessä perhekeskukseen kanssa. Kunnan sisällä perhekeskus ja seniorikeskus tekevät yhteistyötä kulttuuripalveluiden kanssa. Kulttuuripalvelut ollut mukana tuomassa ohjelmaa seniorikeskukseen ja vanhuspalveluihin. Kesällä järjestettiin vanhuspalveluiden kuuden konsertin ulkoikiertue yhdessä työpaja Pollarin kanssa. Kulttuuripalvelut oli mukana toteuttamassa ohjelmaa seniorituvan avajaisissa ja joulujuhlissa.

Kesän aikana järjestettiin onnistuneita ulkotapahtumia mm. rantatapahtuma (n. 100 henkeä) ja Jorma Rissasen muistokonsertti (n. 200 henkeä), Kirkko puisto soi (n. 150 henkeä), Ravaa kylillä (n. 70 henkeä). Syksyllä 2021 järjestettiin laajalla yhteistyöverkostolla viiden tapahtuma Kyläkiertue Venekoskella, Havusalmella, Niemisjärvellä, Asemalla ja Sauvamäessä. Kulttuuripalvelut oli mukana toteuttamassa yökirjastoa marraskuussa. Itsenäisyysjuhla järjestettiin hybriditapahtumana koronarajoitusten johdosta (n. 50 henkeä salissa + striimi- ja tallenneyleisö). 8.12. suomalaisen musiikin päivänä kulttuuripalvelut järjesti yhteistyössä Helkun kanssa mittavan Suomalaisia säveliä -konsertin (n. 70 henkeä).

Kirjasto

Kirjastopalveluita tarjottiin koko vuoden ajan keskeytyksettä kirkonkylän pääkirjastossa, Aseman kirjastossa ja Niemisjärven pienkirjastossa. Aseman kirjastossa on ollut mahdollisuus kirjastopalveluun myös asiakaspalveluaikojen ulkopuolella omatoimiasiointina. Pääkirjaston ja Aseman kirjaston lehtilukusaltosin jouduttiin koronarajoitusten vuoksi pitämään suljettuina ajalla 16.12.2020-20.4.2021.

Kirjastojen aukiolotunnit lisääntyivät 121,58 %, koska Aseman omatoimikirjasto oli ensimmäisen kokonaisen vuoden avoinna maanantaista sunnuntaihin. Asiakaspalvelutunnit, jolloin kirjastoissa on henkilökuntaa paikalla, lisääntyivät 14,96 %, koska vertailu

vuonna 2020 kirjastot olivat noin kaksi kuukautta suljettuina. Kirjastojen kokonaislainamäärä nousi 8,43 %. Nousua lainausmäärissä oli erityisesti Aseman ja Niemisjärven kirjastoissa. Kirjastokäyntien määrä nousi yhteensä 9,24 % ja verkkokirjastokäyntien määrä 7 %. E-lehtien käyttökerrat nousivat 23,28 %.

Koko perheen yökirjasto järjestettiin kirjaston tiloissa, kirjaston puistoalueella ja ensimmäistä kertaa tapahtumapaisteita siirrettiin laajamittaisemmin myös seurakuntatalon tiloihin. Ratkaisu eri ikäisten tapahtumapaisteiden jakamisesta erillisiin paikkoihin vastasi koronarajoitusten tuomiin haasteisiin ja vähensi yökirjastotapahtumalle ominaisia ruuhkia. Yökirjastoa järjestettiin yhä laajemmalla yhteistyöverkostolla: kunnan hyvinvointipalveluiden, 4H:n, MLL:n, Maa- ja kotitalousnaisten, päiväkotien, Kuuhanaveden koulun, Työpaja Pollarin ja Alkio-opiston kanssa. Kokoon-tumisrajoituksista johtuen kulttuuritapahtumien järjestäminen kirjastossa vähentyi. Pääkirjaston näyttelytilan kysyntä sen sijaan lisääntyi ja näyttelykalenteri täyttyi nopeammin kuin koskaan aiemmin.

Kirjastoissa tarjottiin kuntalaisille digiopastusta sähköiseen asiointiin, sovelluksiin ja mobiilipalveluihin liittyvissä arjen haasteissa. Pääkirjastossa järjestettiin maksutonta digineuvontaa vapaaehtoisten seniorien toimesta niinä viikkoina, joina se oli koronarajoitusten puitteissa mahdollista. Lisäksi hyvinvointipalvelut osallistuivat Digivireä Keski-Suomi -hankkeen järjestämään digitukipäivään, jossa esiteltiin hyvinvointipalveluiden tarjoamia verkkopalveluita. Kirjaston Saaran huoneessa järjestettiin syyskaudella kaikille avoimia ja maksuttomia digitietoiskuja, joiden aiheena oli erilaisten perusturvan, kaupallisten sekä hyvinvointia, sivistystä ja digiosaamista lisäävien verkkopalvelujen käyttö.

Kirjaston hankkeet

Vuonna 2019 alkanutta Mediasilta -hanketta (8 000 euron valtion erityisavustus kirjastojen kehittämisen ja kokeilutoimintaan) toteutettiin AVI:n myöntämällä jatkoajalla 31.12.2021 saakka. Koronarajoitukset toivat haasteita kirjaston ja koulun välisen yhteistyön kehittämiseen: kaikkia ryhmille suunnattuja työpajoja ei pystytty toteuttamaan ja hankesuunnitelmaan kirjatut tapahtumat jäivät yökirjaston työpajoja lukuun ottamatta toteuttamatta. Hankkeessa tehtiin uusia avauksia virtuaalisatutuokioiden ja kirjavinkkausten järjestämisessä sekä lasten ja nuorten omien tuotosten esittelemisessä osana kirjaston

näyttelyitä ja tapahtumia. Hankkeessa toteutettuja virtuaalisatutuokioita suunnattiin paitsi kouluille myös varhaiskasvatukseen, ja virtuaalituokiot otettiin ilolla vastaan myös ikäihmisten palvelukeskuksissa.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden vuosi oli edelleen hyvin digipainotteinen. Toimintaa järjestettiin somekanavissa ja verkkoalustoilla. Nuoria tavoitettiin näiden kanavien kautta hyvin. Nuorisotiloja pidettiin auki ja tapahtumia järjestettiin rajoitusten puitteissa pitkin vuotta. Vuosi oli toiminnallisesti haastava. Nuorten toiveita huomioitiin, suoria kyselyjä tehtiin ja niiden pohjalta järjestettiin tilatoimintaa, tapahtumia, lomatoimintaa ja vierailuja kylillä. Osallistujamäärät olivat valittavasti hyvin alhaiset. Pandemia ja rajoitukset vaikuttivat edelleenkin vahvasti perusnuorisotyön puolella. Nuorisotyö osallistui mopomiittiin ja kyläpäiviin, oli mukana järjestämässä hyvin onnistuneen yökirjasto -tapahtuman ja perustoiminnassa huomioitiin mielenterveys-, peli- ja EPT-viikot.

Koulunuorisotyötä aloitettiin tehostetusti tekemään 1.8.2021, hanke mahdollistaa 0,5 htv koulunuorisotyötä vuoden 2022 loppuun. Hankerahoitusta saatiin 45 000 euroa. Hankkeen tavoitteena on nuorten hyvinvoinnin lisääminen koululla. Syksyllä panostettiin 7.-luokkalaisten ryhmäyttämiseen ja sen lisäksi osallistuttiin valinnaiskurssin järjestämiseen, kodin ja koulun yhteistyöpäivään, JOPO-luokan toimintaan ja yh-teistyössä järjestettyyn tutustumismatka Gradi-aan. Välitunneilla käytiin jututtamassa nuoria ja samalla tehtiin nuorisotyö näkyväksi. Nuorisotyöntekijät ja etsivät kävivät yhdessä koululla esittäytymässä henkilökunnalle, markkinoimassa palvelujaan ja avaamassa työnkuviaan.

Ohjaamossa ei kävijöitä juurikaan ollut. Syksyn aikana vain muutamia OPO-asiakkaita ja etätapaamisia. Nuoria ohjautuu kyllä Ohjaamon toimijoille, mutta suoraan tai etsivien kautta muina aikoina. Pandemia vaikutti edelleen nuorten liikkumiseen, helpompi olla yhteydessä etänä. Yhteysetsivaan.fi, uusi valtakunnallinen yhteyskanava, otettiin käyttöön lokakuun

aikana. Yhteydenottopyyntöjä saatiin kanavan kautta 2 kpl.

Taloudellisia säästöjä vuodelle 2021 saatiin uusien tilaratkaisujen kautta, nuorten työpaja toimii entisen päiväkodin yläkerrassa ja nuorisotyö- ja tilatoiminta Kivikoululla kunnan omissa tiloissa.

Kohdennettu nuorisotyö rahoitettiin pääosin hanke- rahoituksella (etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta ja koulunuorisotyö).

Nuorisopalveluiden hankkeet

Kohdennettu nuorisotyö sai yhteensä 130 000 euroa avustusta etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpaja- toimintaan. Etsivän nuorisotyön kirjattuja asiakkaita oli 54 nuorta. Nuorten työpajalla nuoria oli yhteensä 7, määrään vaikutti osittain edelleen pandemia mutta myös kuntouttavan työtoiminnan siirtyminen palvelumuotona vuoden 2021 alusta työpaja Pollarille. Paikko-osaamistodistuksia kirjoitettiin 3kpl.

Kunnallisen nuorisotyön hankkeista jatkui vuonna 2020 myönnetty lasten ja nuorten kerhotoiminta (4 600 euroa) ja Koulun ja nuorisopalveluiden yhteistyön kehittäminen 2020-2022 (45 000 euroa, 37 000 euroa siirtyy vuodelle 2022). Koulunuorisotyö -hanke aloitettu tehostetusti 1.8.2021 0,5 htv voimin.

Hyvinvointipalveluiden myöntämät avustukset

Kulttuuripalveluiden avustuksia jaettiin monipuolisesti toiminta- ja kohdeavustuksina yhteensä 11 000 euroa sekä kulttuuripalkinto 1 000 euroa. Toiminta-avustukset yhteensä 4 800 euroa ja kohdeavustukset 6 200 euroa. Kohdeavustuksista esiin nousi mm. Eeva-Marja Kovanen osuus Valopirtin taidenäyttelyssä. Näyttelyssä kävi kesän aikana vierailijoita n. 800 kpl. Liikuntapalveluiden avustuksia jaettiin yhteensä 6 000 euroa. Avustuksia jaettiin melko tasaisesti eri toimijoille toiminta-avustuksina 4 600 euroa ja kohdeavustuksina 1 400 euroa. Nuorisopalveluiden avustuksia jaettiin toiminta-avustuksina yhteensä 3 000 euroa.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat hyvinvointipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Tiedottaminen	Tavoitetaan ja saadaan mahdollisemman moni kuntalainen osallistumaan tapahtumiin.	Kunnan hyvinvointipalveluiden graafisen ilmeen ja viestinnän kehittäminen monikanavaisiksi ja asiakaslähtöiseksi. Hyvinvointipalveluiden tapahtumavuosikellon rakentaminen.	Kävijämäärät ja aukiolotunnit (tapahtumat, kirjasto, nuorisotilat jne.)	Kirjastokäynnit: 40333 (+9,24%), verkkokirjastokäynnit 26338 (+7%), kirjasto aukiolotunnit yht. 7562, kirjaston asiakaspalvelutunnit 2497 (+14,96%), Aseman omatoimikirjaston aukiolotunnit 4469 (+360,72%). Nuorisotilat avoimena 0-25 tuntia viikossa. Kävijä-/osallistujamäärät: Yökirjasto n. 350, Rantatapahtuma n. 100, Kirkkopuisto soi n. 150, Kyläkiertue n. 200, Jorma Rissasen muistokonsertti n. 200, Suomalaisia säveliä 70, Keskienseläntien kodan avajaiset: yli 200, lumiveistoskisa 20, joulukirjoituskisa 18.
Henkilöstö	Hyvinvointipalveluiden henkilöstön yhteenkuuluvuuden ja joustavuuden lisääminen niin, että palvelutarjonnassa hyödynnetään eri sektoreiden vahvuudet ja rahoitus.	Henkilöstön osallistaminen ja asiantuntemuksen hyödyntäminen yli sektorirajojen. Riittävä täydennyskoulutus ja mahdollisuus työkiertoon. Esimiestyön kehittäminen.	Sairauspoissaolujen määrä, toteutuneet koulutuspäivät, työkierron, työtyytyväisyyskyselyt, Tyhy-toimintaan osallistuminen.	Sairauspoissaolot: 44, koulutuspäivät 71. Työnkiertoa toteutunut tarvittaessa, Työtyytyväisyyskyselyyn vastannut 75% työntekijöistä, Sivistyksen tyhy-päivissä 11.6. 5 henkilöä, 25.11. 14 henkilöä. Tyhy-liikuntoihin osallistuttu omaehtoisesti
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Kohtaamis- ja liikuntapaikat, niiden turvallisuus ja viihtyisyys	Kehitetään toimintatapoja yhteistyössä kunnan muiden hallintokuntien, järjestöjen, yrittäjien ja kyläkuntien kanssa kunnossapidon ja viihtyisyyden lisäämiseksi. Liikuntainvestoinnit, joilla kehitetään tasapuolisuus huomioiden kuntalaisten lähiliikuntamahdollisuuksia.	Uuden koulun monikäyttötilan (Kohtaamo) ja Kivikoulun hyödyntäminen ja yhteiskehittäminen. Torin ja kirjaston puiston yhteiskehittäminen kohtaamispaikaksi. Liikuntapaikkojen käyttäjäpalautejärjestelmän kehittäminen. Tiedotetaan luonto- ja kulttuurikohteista sekä tapahtumista	Liikuntapaikkojen käyttäjäpalaute alueiden kunnosta. Tilojen käyttäjämäärät.	Voimassaolevien kuntosalikorttien määrä: 277. Monitoimitalon liikuntasalin vuorojen määrä: 39/vko. Palautetta liikuntapaikoista saatu kunnan sähköisten kanavien ja some-sivustojen kautta sekä asiakaskohtaamisissa.
Osallistaminen	Ei jätetä ketään yksin. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen.	Kehitetään vapaaehtoistoimintaa yhteistyössä kunnan muiden toimialojen kanssa, aktivoidaan järjestöjä, yrittäjiä ja kuntalaisia toimimaan hyvän arjen Hankasalmen puolesta.	Vapaaehtoistoimijoiden määrä.	Digitutorit 3, Yhdistysyhteistyö kulttuuripalvelut n. 20 yhdistystä. Yksi toimijatapaaminen n. 20 henkeä. Hankasalmen toimijat Facebook-sivustolla 39 jäsentä.
Voimaannuttava Hankasalmi				
Positiivisuuden nostaminen tiedotuksessa ja toiminnassa	Inhimillisyyden toteuttaminen. Palvelujen tuottaminen ihmiseltä ihmiselle -periaatteella.	Hyvinvointipalveluiden henkilökunnan luoma positiivisuus toiminnassa ja tiedottamisessa.	Some-tiedottamisen tulokset; kävijämäärät, tykkäämiset ja jaot.	Hyvinvointipalvelujen Facebook/kirjaston Instagram: seuraajia 907/617, kattavuus 18465/2357, vierailut 5052/1075, Julkaisu keskimmäin 4/vko, julkaisun kattavuus ka. 350/165. Etsivän nuorisotyön seuraajat: Instagram 386, Facebook 121, Snapchat 29, Tiktok 121, Discord 94. Taitotuvan Facebook-seuraajat 432.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumista

Tiedottaminen

Tiedottaminen onnistunut tavoitteen mukaisesti. Eri-tyisesti hyvinvointipalveluiden Facebook-sivusto toimii näkyvänä tiedotuskanavana hyvinvointipalvelujen toiminnasta.

Henkilöstö

Henkilöstön tilanne on mittareiden mukaan hyvä. Ko-koaikaisessa henkilökunnassa on vähän sairauspoissa-oloja, keskimäärin noin kolme päivää per henkilö vuo- den aikana. Työtyytyväisyyskyselyn vastausten perus- teella ei ole merkittäviä huolia, ja henkilöstö on kes- kimääräisesti tyytyväisiä työhönsä ja työyhteisöön.

Hyvinvointipalveluiden koulutussuunnitelma toteu- tui hyvin. Verkkokoulutusmahdollisuudet näkyvät koulutusten määrässä. Hyvinvointipalveluiden koulu-

tuspäivät yhteensä 71,3. Pääpaino koulutuksissa oli yleisissä omien alojen koulutuksissa, digikoulutuksissa sekä erilaisiin hankkeisiin ja avustuksiin liittyvissä koulutuksissa.

Kohtaamis- ja liikuntapaikat, niiden turvallisuus ja viihtyisyys

Käyttäjäpalaute saadaan pääosin kunnan sähköisten palautekanavien ja some-sivustojen kautta, osin työntekijät saavat palautetta suoraan (esim. lauduista). Palautejärjestelmän yhtenäistäminen ja palautteen luonteva ohjautuvuus on edelleen haaste, joka osaltaan linkittyy myös pitkittyneeseen nettisivu-uudistukseen. Kertomusvuoden aikana toteutettujen uusien lähiliikuntapaikkojen kävijämäärät ovat loppuvuonna olleet runsaita. Esimerkiksi Keski-Selkälämmen luontopolun uuden taukopaikan avajaisissa oli yli 200 kävijää, ja käymälän tyhjennysväli loppuvuoden aikana on indikoinut ahkerana jatkuneesta retkeilystä. Voimassa olevien kuntosalikorttien määrä: 277, monitoimitalon liikuntasalin vuorojen määrä: 39 / vko.

Osallistaminen

Osallistamista on tehty, mutta koronapandemia vaikuttanut tähän, koska tapahtumia on jouduttu perumaan ja ihmiset ovat liikkuneet aiempaa varovaisemmin. Tämä näkyy erityisesti ikäihmisten osallistamisessa.

Positiivisuuden nostaminen tiedotuksessa ja toiminnassa

Positiivisuus on näkynyt tiedotuksessa ja toiminnassa. Ihmisille on palautteiden mukaan tuottanut iloa mm. tekijöiden nostaminen esiin tiedotuksessa.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteuttaminen

Hyvinvointipalveluiden toimintakate oli 1 069 993 euroa, tämä oli 43 000 euroa vähemmän kuin talousarviovalmistelussa.

Osa henkilöstösäästöistä syntyi koronaepidemian vaikutuksesta mm. kansalaisopiston liikunnan ja senioriryhmien opetuksen keskeyttämisen johdosta (opetus ja matkakulut). Kansalaisopiston kurssimaksutuloja palautettiin asiakkaille noin 5 400 euroa ja muutoinkin kurssimaksut toteutuivat vähäisempänä, koska opiston toimintaan osallistui vähemmän kurssilaisia kuin ennen koronapandemiasta johtuen. Kurssimaksutuloja jäi toteutumatta 14 600 euroa.

Myös nuorisotilojen sulkemisesta johtuen tilaohjaajien rekrytointi jäi vähäiseksi ja henkilöstökuluihin varatut tilaohjaajien tuntipalkkoja jäi käyttämättä. Nuorisopalveluiden muuttojen myötä toiminnat siirtyivät kunnan omiin tiloihin ja vuokrat sisäisiksi. Nuorisotyöntekijöissä oli vaihtuvuutta ja jonkun aikaa ei ollut rekrytoituna henkilöstöä, jolloin palkkakustannuksia on säästynyt 12 300 euroa.

Taiteen perusopetuksen osalta koronan vaikutuksesta Ala-Keiteleen musiikkiopistolta tuli palautusta 5 700 euroa (ta varaus 20 000 euroa).

Liikuntapalvelujen käyttötalouden toteuma ylittyi 45 100 euroa muun muassa hyvien talviolosuhteiden johdosta, joka mahdollisti hiihtolajien ja luistinratojen kunnossapidon normitalvea enemmän.

Sivistystoimenjohtaja toimi kansalaisopiston rehtorina ja henkilöstökuluista 20 % kohdistui kansalaisopistolle.

Henkilöstö

Vuoden 2021 aikana henkilöstömuutoksia tapahtui nuorisopalveluissa. Nuorisotyöntekijä että etsivänuorisotyöntekijä rekrytoitiin. Keväällä 2021 etsivän nuorisotyöntekijän irtisanouduttua toimintaa pyöritettiin hetkellisesti siirtämällä kunnallinen nuorisotyöntekijä etsiväksi nuorisotyöntekijäksi. Henkilökuntaa on ollut saatavilla, mutta avoimien työpaikkojen kohdalla hakijamäärät vaihtelevat. Marraskuussa oli avoinna hyvinvointipäällikön / kansalaisopiston rehtorin tehtävä. Sivistyslautakunta teki valinnan tehtävään joulukuussa.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	TA-TP %
Kirjastopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	66,97	68,33	67,82		67,82	69,58	1,76	2,6 %
Kulttuuripalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	16,95	14,78	16,62		16,62	14,54	-2,08	-12,5 %
Liikuntapalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	39,68	34,91	42,09		42,09	53,4	11,31	26,9 %
Nuorisopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/alle 29-vuotiaat asukkaat	119,58	119,11	115,58		115,58	100,61	-14,97	-13,0 %
Kansalaisopiston käyttötalouden nettomenot, euroa/opetustunti	44,5	55,17	48,93		48,93	54,84	5,91	12,1 %
Opetustuntien lukumäärä	7 217	5 612	7 200		7 200	5 726	-1474	-20,5 %
Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	TA-TP %
Vakituiset	6,62	6,81	7,94		7,94	7,20	-0,74	-9,3 %
Sijaiset	1	0,58						
Muut määräaikaiset	16,77	13,85	16,48		16,48	14,56	-1,92	-11,7 %
Oppisopimus	1,2	0,85						
Yhteensä	25,59	22,09	24,42		24,42	21,76	-2,66	-10,9 %
Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	TA-TP %
Kansalaisopisto								
Tulot	137	100	122		122	117	-5	-4,1 %
Menot	458	409	474		474	431	-43	-9,1 %
Netto	-321	-309	-352		-352	-314	38	-10,8 %
Kulttuuripalvelut								
Tulot	3	2	4		4	2	-2	-50,0 %
Menot	85	73	85		85	70	-15	-17,6 %
Netto	-82	-71	-81		-81	-68	13	-16,0 %
Kirjastopalvelut								
Tulot	19	5	5		5	10	5	100,0 %
Menot	346	332	336		336	336	0	0,0 %
Netto	-327	-327	-331		-331	-326	5	-1,5 %
Liikuntapalvelut								
Tulot	27	21	30		30	19	-11	-36,7 %
Menot	221	188	235		235	269	34	14,5 %
Netto	-194	-167	-205		-205	-250	-45	22,0 %
Nuorisopalvelut								
Tulot	166	160	175		175	173	-2	-1,1 %
Menot	315	300	319		319	285	-34	-10,7 %
Netto	-149	-140	-144		-144	-112	32	-22,2 %
Hyvinvointipalvelut yhteensä								
Tulot	352	288	336		336	321	-15	-4,5 %
Menot	1 425	1 302	1 449		1 449	1 391	-58	-4,0 %
Netto	-1 073	-1 014	-1 113		-1 113	-1 070	43	-3,9 %

Varhaiskasvatuspalvelut

Kunnassa oli toiminnassa kolme päiväkotiä: 50 paikkainen Sillankorvan päiväkoti, 30 paikkainen Metsätähden vuorohoitopäiväkoti ja 21 paikkainen Sinisiiven päiväkoti. Lisäksi perhepäivähoitopaikkoja oli tarjolla 24 lapselle. Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Varhaiskasvatukseen kohdistui vuonna 2021 monenlaisia uudistuksia. Vaka-lakia täsmennettiin henkilömitoituksen osalta siten, että mitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuen. Samalla lakiin lisättiin henkilöstön velvollisuus ilmoittaa havaitsemasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisessä. Muutokset astuivat voimaan 1.8.2021.

Ilmoitusvelvollisuus ja henkilöstömitoituksen täsmennys on haastanut esimiesten työtä ja vastuuta. Yhdessä edelleen jatkuvan koronatilanteen vuoksi myös varhaiskasvatukselle vuosi 2021 on ollut erityisen haastava.

Korona näyttäytyi myös päiväkodeissa. Sillankorvan päiväkodista suurin osa lapsista ja henkilökunnasta oli karanteenissa 12.3.-26.3.2021. Myös henkilöstön poissaoloja oli koronan vuoksi paljon, samoin lasten.

Lakimuutoksista johtuen vuoden 2021 aikana kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa on päivitetty. Päivitetty suunnitelma on ollut sivistyslautakunnan hyväksyttävänä toukokuussa 2021. Suunnitelmassa muutettiin ne kohdat, jotka koskivat esiopetuksen järjestämistä ja ilmoitusvelvollisuus lisättiin uutena kohtana. Aiempaa tekstiä selkeytettiin joiltain osin.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin 1.8.2021 alkaen. Kaikille asiakkaille tehtiin uudet maksupäätökset kevään ja kesän 2021 aikana. Maksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloeroja 31 prosenttia ja muuttamalla sisäruksilta perittävää maksuosuutta 40 prosenttiin aiemman 50 prosentin sijaan.

Varhaiskasvatus on saanut valtion erityistukea hankkeiden muodossa. Valtion erityisavustus koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen esi- ja perusopetuksessa sekä varhaiskasvatuksessa 4 000 euroa ja Valtion erityisaavutus varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2021–2022, myönnetty summa 56 400 euroa. Hankerahoituksella palkattiin ensimmäiseen hankkeeseen hyvinvointiagentti ja toiseen hankkeeseen saatiin palkattua kaksi työntekijää, toinen Sillankorvan ja Sinisiiven yhteiseksi lisäresurssiksi ja yksi Metsätähden vuorohoitopäiväkotiin.

Varhaiskasvatuksen opettajat siirtyivät 1.9.2021 alkaen OVTES:n piiriin. Muutos ei aiheuttanut palkkaukseen muutoksia. Kesällä 2021 irtisanoutuneet varhaiskasvatuksen opettajan tilalle ei saatu rekrytoitua uutta työntekijää, vuodenvaihteessa tiedossa olevaan toiseen vapautuvaan paikkaan haettiin myös opettajaa, mutta siihenkään ei saatu ensimmäisellä kerralla hakijoita. Rekrytointihaasteiden vuoksi käynnistettiin loppuvuodesta 2021 neuvottelut opettajien palkan paikalliseen korottamiseen. Korotus astui voimaan 1.1.2022 ja on 78,40 euroa kuukaudessa. Lastenhoitajien palkkaa nostettiin samassa yhteydessä seitsemällä eurolla. Loppuvuodesta 2021 vapautuneeseen lastenhoitajan tehtävään ei palkattu uutta työntekijää, tehtävä täytettiin sisäisin siirroin.

Asiakkaiden palvelun parantamiseksi otettiin loppuvuodesta käyttöön digitaalinen hoito- ja loma-aikojen ilmoittaminen. Neuvoteltavana oli myös sähköiseen tiedottamiseen liittyvä osio, mutta sen käyttöönottoa siirrettiin tulossa olevan paremman ohjelmaversioon vuoksi. Kesällä 2021 julkaistiin sähköinen varhaiskasvatus opas, josta on jaettu perhetyöhön myös pape- risia oppaita.

Lasten lukumäärä ei ole oleellisesti vähentynyt. 31.12.2020 sijoitettuja lapsia oli 136 lasta ja samana ajankohtana 2021 lukumäärä oli 126 lasta, eli kymmenen lasta vähemmän. Syntyvien lasten määrä vaikuttaa kotihoidon tukeen, jonka osuutta on vuosittain vähennetty. Varhaiskasvatus myi Jyväskylään yhden paikan, Pieksämäelle kaksi paikkaa ja Rautalamille yhden paikan. Hinnoittelussa noudatetaan seudullisen palvelualueen hinnoittelun periaatteita. Vastavasti Jyväskylästä ostettiin kaksi vuorohoitopaikkaa.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Perhepäivähoidon kehittäminen	Perhepäivähoitajien työssä jaksamisen tukeminen ja hoitopaikkojen säilymisen turvaaminen	Perhepäivähoitajien vasu-työskentelyn tukeminen varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatio / kotikäyntien ja koulutuksen avulla	Perhepäivähoitajien luokse tehdyt kotikäynnit ja koulutukseen osallistumiskerrat. Perhepäivähoitajien määrä.	Perhepäivähoitajien määrä pysynyt samana, 6 hoitajaa. Kotikäynnit vain ovensuukäyntejä n 4 kertaa. Koulutuksia neljällä hoitajalla 1 pv, kahdella 2 pv. VEO:n käyntejä 6
Tiedottamisen selkeyttäminen	Sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen tehostuminen ja oikea-aikaisuus	Jokainen työntekijä ottaa vastuun parantaa omalta osaltaan sisäistä ja ulkoista tiedottamista. Tiedottamisen kanavat ja keinot on yhteisesti sovittu työkokouksissa ja johtoryhmässä.	Työtyytyväisyyskyselyn, henkilöstön ja asiakkaiden palaute	Työtyytyväisyyskyselyn mukaan tiedottamiseen oltiin tyytyväisiä, keskiarvo 3,8. Työkokouksia päiväkodeissa 16, infotilaisuuksia 2 krt/ kk. Perhepäivähoidon työkokouksia 3, tiimejä 2. Koko varhaiskasvatuksen tiedotustilaisuuksia 1. Pedagogisen työryhmän kokouksia 3, varhaiskasvatuksen johtoryhmän kokouksia 7. Varhaiskasvatuspäällikön työpaikkakäyntejä päiväkodeihin 7. Asiakkaiden toiveesta uusi sähköinen hoitoaikojen ja lomien ilmoittaminen otettiin käyttöön.
Monialaisen yhteistyön kehittäminen	Sitoutuminen yhteisiin toimintamalleihin ja varhaiskasvatuksen ja perhetyön kanssa tehtävän yhteistyön vakiinnuttaminen	Uuden perhekeskuksen tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja tukemisessa.	Palvelu- ja prosessikuvausten laadinnat, asiakastytyväisyyskyselyn tulokset	Perhekeskustapaamisia 6, perhetyöntekijän kanssa 4 yhteistyökertaa, perhetyön kanssa yhteisiä leikkipuistotapaamisia 3 Tehty yksi kysely asiakkaille, vastausten perusteella oltu tyytyväisiä yhteistyöhön. Sähköinen varhaiskasvatuksen palveluopas laadittu.
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Kestävän kehityksen tukeminen, ympäröivästä luonnosta huolehtiminen ja hyödyntäminen	Yhdessä lasten, työntekijöiden, asiakasperheiden ja yhteistyötahojen kanssa huolehditaan ympäröivästä luonnosta, suunnitellaan ja järjestyttään hankintoja ja hyödynnetään luonnon antamia ilmaisia henkisiä ja materiaalisia anteja retkien ja tapahtumien avulla.	Tehdään retkiä luontoon, kerätään materiaalia ja opitaan yhdessä suojelemaan ja siistimään ympäröivää luontoa. Huolehditaan välineistä ja tavaroista ja vältetään turhia hankintoja.	Retkien ja tapahtumien määrä.	Retkiä päiväkodeissa tehty yhteensä 129, perhepäivähoidossa noin 90. Perhetapahtumia 7
Voimaannuttava Hankasalmi				
Muutosten näkeminen mahdollisuuksina	Yhteistyötä vahvistamalla tuetaan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja asiakkaiden hyvinvointia	Osallisuutta ja monialaista yhteistyötä lisäämällä, työnohjauksella ja koulutuksella luodaan myönteisyyttä muutoksia kohtaan. Koulutuksen, tiedottamisen tehostamisen ja osallisuuden keinoin parannetaan henkilöstön taitoja vastaanottaa muutoksia ja löytää niistä uusia mahdollisuuksia.	Toteutuneet koulutukset, uudet yhteistyömuodot, toteutuneet yhteistyöpalaverit ja palautteet.	Perhekeskustapaamiset säännöllisiä, 6 kertaa. VEO:n monialaisia yhteistyöpalavereja eri tahojen kanssa 46

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumista

Perhepäivähoidon kehittäminen

Kotona toimivien perhepäivähoitajien määrä on pysynyt ennallaan, vakituisten hoitajien määrä on 6. Yksi työntekijä, jolla on ollut toistaiseksi voimassa oleva sopimus perhepäivähoitajana, muutettiin vapautuneen lastenhoitajan toimen yhteydessä vuoden vaihteessa lastenhoitajan toimeksi. Hoitaja on ollut jo pitkään määräaikainen lastenhoitaja ja kouluttautunut oppisopimuksella lähihoitajaksi.

Koronasta johtuen normaaleja kotikäyntejä perhepäivähoitajien luona ei ole ollut, käynnit ovat olleet lähinnä ovensuukäyntejä. Työkokouksia on ollut vuoden aikana kolme, hoitajien oma tiimi on kokoontunut koronan vuoksi vain kaksi kertaa. Yhteyttä on pidetty 1-2 kertaa viikossa WhatsApp-ryhmässä. Ohjaaja on pitänyt yhteyttä kuukausikirjeitse, sähköpostitse, puhelimitse soittamalla ja viestein. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on käynyt kotikäynneillä eri hoitajien luona 6 kertaa. Hoitajien oma tyhy / työkokous oli toukokuussa ja koko varhaiskasvatuksen yhteinen tyhy-ruokailu joulukuussa. Perhepäivähoitajat ovat osallistuneet myös yhteiseen varhaiskasvatushenkilöstön infoiltaan lokakuussa.

Koulutukset ovat osittain siirtyneet, mutta kaikille on kertynyt vähintään yksi koulutuspäivä. Tarjolla on ollut enemmän, mutta kaikki eivät ole voineet tai halunneet osallistua esim. Metsämörriohjaaja-koulutukseen.

Tiedottamisen selkeyttäminen

Työtyytyväisyyskyselyn perusteella henkilöstö on tyytyväinen työpaikan tiedottamiseen, keskiarvo oli 3,8. Päivittäisen tiedottamisen keinoina on päiväkodeissa viestivihkot, johon jokaisella on velvollisuus viestiä kaikille tärkeät tiedot. Työkokouksissa on painotettu jokaisen vastuuta tiedottamisesta ja erityisesti tiimin tiedottamisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajat, jotka tuovat tiedon muille myös pedagogisen ryhmän kokouksista. Johtajilla on vähintään kerran kuukaudessa oma johtoryhmä, jonka asioista johtajat pitävät info- tilaisuuden kokouksen jälkeen työntekijöille. Koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle pidetään kerran vuodessa yhteinen infotilaisuus, jossa aiheet vaihtelevat kulloisenkin tilanteen mukaan. Loka-kuussa pidetyssä tilaisuudessa sivistystoimenjohtaja ja henkilöstöjohtaja kävivät läpi ennakkoon esitetyjä aihepiirejä.

Asiakkaiden suuntaan tiedottaminen tapahtuu edelleen pedanet-sivuilla, kirjeitse ja viestein ja ilmoitustaulujen tiedotusten avulla. Sillankorvan päiväkodissa on infotaulu, jota voidaan osittain hyödyntää tiedottamiseen. Hoitoaikojen ja lomien ilmoittaminen tapahtuu nyt sähköisesti, mutta suunnitteilla ollutta sähköistä viestintää ei otettu käyttöön vanhentuneen ohjelmiston vuoksi.

Edelleen tiedottamista kehitetään ja ollaan valmiudessa ottaa käyttöön uusia välineitä.

Monialaisen yhteistyön kehittäminen

Perhekeskuksen läheisyyden myötä ja hankkeiden avulla yhteistyötä perhetyön kanssa on lisätty ja tapaamiset ovat säännöllisiä. Varhaiskasvatuksen hanketyöntekijät ovat olleet mukana perhetyön järjestämissä leikkipuistotapaamisissa. Perhetyöntekijä on osallistunut hankkeeseen liittyviin palavereihin varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa ja yhteistä tiedottamista lapsiperheille somekanavien kautta on lisätty.

Perheneuvolan kanssa yhteistyötä on tehostettu ja säännöllistetty. Päiväkotien henkilöstö on osallistu-

nut Teams-yhteyden kautta perheneuvolan konsultaatiotapaamisiin neljä kertaa vuoden aikana. Henkilöstö on voinut toivoa konsultaatiotapaamisen aiheet ennakkoon, yhteyshenkilönä on toiminut varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Koronasta johtuen monialaiset yhteistyötapaamiset ovat toteutuneet suurimmaksi osaksi etänä. Tämä on nähty mahdollisuutena ja aikaa on säästynyt matkustamisen poisjäännin vuoksi.

Korona vuoksi perheille suunnattua toimintaa on pitänyt rajoittaa, ulkona tapahtuneita toiminnallisia kohtaamisia on järjestetty päiväkodeissa yhteensä 7 kertaa. Perhetyön edustaja on ollut näissä tapahtumissa mukana. Huoltajille on tehty kysely touku-kuussa 2021 tapaamisen yhteydessä, joissa on pyydetty arvioimaan toimintaa ja esittämään toiveita. Yhteistyöhön ollaan oltu tyytyväisiä ja perheiden yhteisiä toiminnallisia tapahtumia on toivottu lisää.

Kestävän kehityksen tukeminen, ympäröivästä luonnosta huolehtiminen ja hyödyntäminen

Varhaiskasvatus osallistui valtakunnalliseen Ilo kasvaa ulkona-hankkeeseen, jonka myötä henkilöstöllä oli mahdollisuus kouluttautua Metsämörri-ohjaajiksi. Päiväkotien henkilöstö osallistui kokonaisuudessaan, muutamaa esteestä johtuvaa poikkeusta lukuun ottamatta, koulutukseen ja kaksi kuudesta perhepäivähoitajasta osallistui myös koulutukseen. Retket luontoon ovat olleet osa viikoittaista toimintaa, ja niiden tavoitteena on luoda lapsille hyvä luontosuhde. Toiminnassa otetaan huomioon luonnonsuojelu ja siellä liikkumisen pelisäännöt.

Perhepäivähoitajat ovat omassa työssään painottaneet luonnon lisäksi terveellistä kasvisruokavaliota. Tätä tehostamaan on vuonna 2022 tulossa aiheeseen liittyvä koulutuspäivä.

Materiaalihankinnoissa on pyritty ottamaan huomioon kestävyys- ja turvallisuusnäkökohdat.

Muutosten näkeminen mahdollisuuksina

Vuosi 2021 on ollut varhaiskasvatuksessa monien muutosten ja uudistusten vuosi. Vuodelle suunniteltu koulutus muutosten mahdollisuuksista ei toteutunut. Tiedossa oleviin henkilöstömuutoksiin on ennakoidusti tiedusteltu sisäisten siirtojen halukkuutta ja siirtoja on tehty vuodenvaihteessa useita.

Perhekeskuksen kanssa tehtävä yhteistyö on tuonut uusia mahdollisuuksia yhdistää resursseja ja se on koettu henkilöstön taholta tärkeäksi. Samoin hanketyön kautta saatu henkilöstöllisä on koettu uutena mahdollisuutena, varhaiskasvatuksessa ei aiemmin ole ollut hanketyöntekijöitä.

Ulkopuolelta tulleet muutokset työn vaativuudessa ja koronan vuoksi muuttuneet olosuhteet on koettu työtyytyväisyyskyselyssä henkisen rasituksen lisääntymisenä.

Hankkeet ja niiden toteutuminen

Koronan vaikutusten tasoittaminen varhaiskasvatuksessa: Hankkeen avulla palkattiin varhaiskasvatukseen hyvinvointiagentti kaikkien kolmen päiväkodin yhteiskäyttöön. Varhaiskasvatuksen osuus rahoituksesta oli 4 000 euroa. Pääpaino oli tarjota lapsille päiväkodin arjessa positiivisia kokemuksia erilaisten projektien avulla, joita ei normaalisti olisi voitu toteuttaa. Hankkeessa käytettiin Älyä tunteet-materiaalia.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvohanke 2021–2022: Valtion hankerahoitusosuus 56 400 euroa. Rahoituksella on palkattu kaksi työntekijää päiväkotien käyttöön. Yksi hanketyöntekijä on kokonaisuudessaan Metsätähden vuorohoitopäiväkodin tarpeisiin ja toinen Sillankorvan ja Sinisiiven päiväkotien yhteiskäyttöön. Tavoitteena on ollut lasten ja perheiden tukeminen ja monialainen yhteistyö perhetyön kanssa. Hankkeen tavoite on ollut tukea erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia, jolla vahvistetaan oppimisen polkua.

Henkilöstö

Koulutussuunnitelma on toteutunut lähes suunnitellusti. Muutoksiin liittyvä koko henkilöstön koulutusosuus on jätetty pois koronarajoitusten vuoksi. Koulutus on sovittu pidettäväksi syksyllä 2022. Turvallisuuteen liittyvä EA-koulutus on voitu toteuttaa lähikoulutuksena. Palo- ja pelastautumiskoulutusta on saanut Sillankorvan päiväkodin työntekijät. Ohjelmiston uusimisen vuoksi koulutusta on ollut Teams-koulutuksena päiväkotien henkilöstölle. Musiikkikoulutus on toteutunut etäkoulutuksena pienissä osissa, koko henkilöstö on voinut osallistua siihen oman aikataulun mukaan. Työssä jaksamista on tuettu tyhytapaamisissa, joita on ollut kaksi kertaa vuodessa ja säännöllisissä työkokouksissa. Työssä jaksamista on tukenut myös koulutussuunnitelman ulkopuolelta tullut Ilo kasvaa ulkona-hankkeen koulutukset.

Varhaiskasvatuksessa vapautui kesällä yksi opettajan paikka, johon ei saatu rekrytoitua uutta henkilöä. Paikka on täytetty sisäisesti epäpätevällä työntekijällä määräaikaaisesti. Toisen opettajan irtisanouduttua 1.2.2022 alkaen haettiin varhaiskasvatukseen kahta opettajaa loppuvuodesta 2021. Hakijoita oli kaksi, molemmat valittiin tehtäviin, toinen perui tulonsa. Aiemmin aloitettua määräaikaista sopimusta on jatkettu ja sille on täyttölupa lokakuulle 2022. Opettajien tehtäviä on järjestelty myös sisäisin siirtein ja tällä tavoin mahdollistettu henkilöstöohjelman mukaisesti työntekijöiden ammattitaidon kehittymistä. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan paikka vapautui vuodenvaihteessa, paikka täytettiin sisäisten siirtojen avulla, ja uutta henkilöä ei rekrytoitu.

Opettajien rekrytoinneissa on ollut haasteita, lastenhoitajien osalta oppisopimuskoulutuksen kautta on saatu koulutettua omia työntekijöitä tehtäviin, eikä toimien täyttämässä ole ollut haasteita.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Varhaiskasvatuspalvelujen toimintakate oli 1 679 188 euroa, tämä oli 119 512 euroa vähemmän kuin talousarviovalmistelussa.

Koronan vuoksi toimintatapoja on jouduttu miettimään uudella tavalla, rajoituksia on tullut yhteistyöhön, koulutuksiin ja tapahtumien järjestämisiin. Teamsin välityksellä toteutuneet koulutukset ja yhteistyötapaamiset ovat säästäneet työaika ja matkustuskustannuksia. Henkilöstöä on ollut pois, mutta yhdessä lasten poissaolojen vuoksi on selviydytty henkilöstön yhteiskäytön avulla ja sijaisia ei ole tarvinnut palkata. Muutokset henkilöstöjärjestelyissä ovat vaikuttaneet henkilöstön työssä jaksamiseen ja se näkyy myös työtyytyväisyyskyselyn vastauksissa.

Lasten poissaolojen hyvityksiä koronan vuoksi on ollut vain pienelle osalle asiakkaista keväällä ja syksyllä, eikä sillä ole ollut juurikaan merkitystä maksutuloihin. Toiminnassa lasten poissaolot, varsinkin uusien ja pienimpien lasten kohdalla näyttäytyy haasteena. Toistuvat poissaolot vaikuttavat lasten ryhmään ja päiväkodin rytmiin totuttautumisen vaikeutena, myös tuen antaminen vaikeutuu, kun lapset ovat poissa usein. Huoltajille lasten sairastelu ja tiukentuneet rajoitukset ovat tuoneet haastetta, ja se näkyy jossain määrin huoltajien ja henkilöstön välisessä kanssakäymisessä.

Talousarviossa asiakasmaksutulot arvioitiin varovaisesti 1.8.2021 asiakasmaksulakimuutoksista johtuen ja hyvityksistä huolimatta asiakasmaksuja kertyi noin 25 100 euroa enemmän. Lasten kotihoidon tukea jäi käyttämättä 47 000 euroa. Tämä kertoo sen, että työllistyminen on päässyt parempaan vauhtiin ja lapset tuodaan päiväkotiin.

Henkilöstömenoja jäi toteutumatta 21 400 euroa, koska vuorohoitopäiväkodin hoitotarve on haastavaa arvioida ennakkoon. Koronasta johtuen koulutus- ja kulttuuripalveluihin varattua määrärahaa jäi käyttämättä 20 200 euroa.

31.12.2021 hoidossa oli 126 lasta, joten kustannukseksi tulee 12 124 euroa/hoidossa ollut lapsi. Kustannukset ovat pysyneet lähes vuoden 2020 tasossa. (Kaava: $1\,679\,188\text{ €} - \text{kotihoidontuen määrä } 151\,590\text{ €} = 1\,527\,598\text{ €} : 126 = 12\,124\text{ €/lapsi}$). Tavoite on pysyä valtakunnallisessa keskiarvossa. Kuntaliiton laskelma vuoden 2018 varhaiskasvatuksen kustannuksista alle 10 000 asukkaan kunnissa oli 12 969 euroa/lapsi. Vuonna 2017 summa on ollut 10 808 euroa.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	TP %
Päivähoidon nettokustannukset/hoidossa olleet lapset/vuosi	11 820	12 111	11 487		11 487	12 124	637	5,5 %
Henkilöstön määrä (htv1)								
Varhaiskasvatuspalvelut								
Vakituiset	28,24	30,19	27,3		27,3	26,08	-1,22	-4,5 %
Sijaiset	1,52	0,7	3		3	3,42	0,42	14,0 %
Työllistetyt	1,42	2,22				1,82	1,82	
Muut määräaikaiset	2,5	1,98	1,5		1,5	0,17	-1,33	-88,7 %
Oppisopimus	2,5	0	1		1		-1	-100,0 %
Yhteensä	36,18	35,09	32,8		32,8	31,49	-1,31	-4,0 %

Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	TA-TP %
Päiväkoti Sillankorva								
Tulot	56	60	65		65	78	13	20,0 %
Menot	628	624	570		570	593	23	4,0 %
Netto	-572	-564	-505		-505	-515	-10	2,0 %
Päiväkoti Metsätähti								
Tulot	36	35	27		27	32	5	18,5 %
Menot	490	503	541		541	462	-79	-14,6 %
Netto	-454	-468	-514		-514	-430	84	-16,3 %
Päiväkoti Sinisiipi								
Tulot	48	40	41		41	37	-4	-9,8 %
Menot	286	331	344		344	338	-6	-1,7 %
Netto	-238	-291	-303		-303	-301	2	-0,7 %
Perhepäivähoito								
Tulot	37	28	22		22	24	2	9,1 %
Menot	368	304	282		282	280	-2	-0,7 %
Netto	-331	-276	-260		-260	-256	4	-1,5 %
Lasten kotihoidontuki								
Tulot								
Menot	176	194	199		199	152	-47	-23,6 %
Netto	-176	-194	-199		-199	-152	47	-23,6 %
Varhaiskasvatuksen hankkeet								
Tulot	4					22	22	
Menot	4		18		18	46	28	155,6 %
Netto	0		-18		-18	-24	-6	33,3 %
Varhaiskasvatuspalvelut yhteensä								
Tulot	181	163	155		155	193	38	24,5 %
Menot	1 952	1 956	1 954		1 954	1 871	-83	-4,2 %
Netto	-1 771	-1 793	-1 799		-1 799	-1 678	121	-6,7 %

2.2.6 Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖTOIMI (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Ympäristölautakunta								
Myyntituotot	3 056	3 091	2 693		2 693	2 798	105	3,9 %
Maksutuotot	47	39				4	4	
Tuet ja Avustukset	1	5				1	1	
Muut toimintatuotot	2 273	2 352	1 970		1 970	1 896	-74	-3,8 %
TOIMINTATUOTOT	5 377	5 487	4 663		4 663	4 699	36	0,8 %
Henkilöstökulut	2 255	2 007	1 946		1 946	1 861	-85	-4,4 %
Palvelujen ostot	1 381	1 238	1 208	44	1 252	1 262	10	0,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 335	1 223	1 098	105	1 203	1 239	36	3,0 %
Avustukset	47	96	90		90	90	0	0,0 %
Muut toimintakulut	663	594	541		541	620	79	14,6 %
TOIMINTAKULUT	5 681	5 158	4 883	149	5 032	5 072	40	0,8 %
TOIMINTAKATE	-304	329	-220	-149	-369	-373	-4	1,1 %
Poistot	1 497	1 355	1 335		1 335	1 374	39	2,9 %
Kertaluonteiset poistot*		1 128						
Satunnaiset tuotot*		645						
Satunnaiset kulut**			0	120	120	119	-1	-0,8 %

TP 2019 ja TP 2020 sisältävät rakennus- ja valvontalautakunnan luvut.

*TP 2020 kertaluonteiset poistot sisältävät koulukeskuksen poiston ja satunnaiset tuotot sisältävät terveyskeskuksiinteistön myyntivoiton.

TA 2021 ympäristölautakunta sisältää ylikunnallisen lupa- ja valvontalautakunnan maksuosuudet.

**TP 2021 satunnaiset kulut sisältävät jätevesilaitoksen vahingonkorvauksen.

Toistaiseksi suuret rakennushankkeet ovat takana-päin ja uusia tai peruskorjattuja rakennuksia on jal-kauduttu käyttämään. Kaikissa kunnan kiinteistöissä on käytössä sähköinen huoltokirja, minkä mukaisesti rakennuksia huolletaan ja kuntoa seurataan. Tekemi-sen painopiste on siirtynyt rakentamisesta huoltami-seen.

Perusajatuksena ympäristötoimen toimialalla oli ja tulee olemaan, että tilat ja palvelut eivät ole itsetar-koitus, vaan ovat palvelemissa käyttäjien toimintaa. Strategian mukaisesti kaikilla ympäristötoimen toi-minta-alueilla tukeuduttiin oman tuotannon lisäksi yhteistyöhön, sekä kunnallisten, että liiketoiminnal-listen kumppaneiden kanssa.

Arkistojen ja käyttötiedon siirto kokonaan sähköiseen muotoon on hyvässä vauhdissa, jolloin arkistointiteh-tävien helpottumisen ja tietovarannon käytettävyy-den paranemisen kautta saavutetaan toiminnallisesti tehokkaampi palvelurakenne. Rakennusvalvonnan asiakirjojen skannaus on ollut toimistosihteerin ja tu-kityöllistetyn vastuulla. Työ vaatii vielä aikaa ja toteu-tuksen edetessä saadaan rekisterit kuntoon -hanke kunnolla käyntiin. Toimistosihteerin työpanosta pai-notetaan rakennusrekisterin ylläpitoon.

Kuntakonsernin kiinteistöjen kuntoa parannettiin tili-kaudella luopumalla heikoimmista rakennuksista ja peruskorjaamalla nykyisiä rakennuksia.

Infrapalvelut keskittyvät suunnitelmakaudella perus-korjauksissa kokonaisuuksiin, jotka priorisoidaan ris-kikartoituksen kautta.

Jätehuollon palvelutehtävät olivat ylikunnallisen yh-teisyrytysen hoidettavana.

Ympäristölautakunnan toimintakate jäi noin 373 000 euroa alijäämäiseksi. Alkuperäinen raami oli -220 000 euroa, mutta alkuvuoden kovien pakkasten ja run-saan lumisateen johdosta lautakunta joutui anomaan lisämäärärahaa käyttötalouteen 149 000 euroa.

Rakennushankkeista voidaan mainita monitoimitalon pihan saneeraus esteettömäksi ja pysäköintipaikoil-taan isommaksi, Kotirannan pyykkivaraston laajen-nus ja Tähtelän ulkoverhouksen korjaustyöt. Nämä talousarvion mukaiset investoinnit saatiin tehtyä val-miiksi vuoden loppuun mennessä niin, että kunnan ki-ristyvissä taloustilanteessa voidaan keskittyä ydin-tehtävien hoitamiseen lähitulevaisuudessa.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Koko ympäristötoimea koskettava kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden lähtökohta on

motivoitunut ja koulutettu henkilöstö. Strategian mukaisia tavoitteita ovat muun muassa esimiestoiminnan kehittäminen ja työssäjaksamiseen panostaminen.

Laadukkaat palvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Motivoitunut ja koulutettu henkilöstö	Tarpeisiin perustuva koulutussuunnitelma, jota tullaan toteuttamaan.	Osallistutaan sisäisiin ja ulkoisiin koulutuksiin.	3 vp/hlö/vuosi	Koronan vuoksi koulutukset etänä, toteutunut 2 pv/hlö/vuosi.
	Esimiestoiminnan kehittäminen.	Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskysely	Kehityskeskustelut ja työtyytyväisyyskyselyt pidetty.
	Työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.	Tyhy-toiminta	2 iltapäivää/vuosi Kunnossa kaiken ikää	Tyhy-toiminta 2ip/vuosi toteutunut. Koronan vuoksi kunnossa kaiken ikää ryhmätoiminta vähäistä.

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Ympäristölautakunta								
Tulot								
Menot	10	8	12		12	19	7	58,3 %
Netto	-10	-8	-12		-12	-19	-7	58,3 %
Koronasta aih.kustannukset, ympäristö								
Tulot								
Menot						7	7	
Netto						-7	-7	
Maa- ja metsäomaisuus								
Tulot	28	312	23		23	25	2	8,7 %
Menot	34	306	8		8	1	-7	-87,5 %
Netto	-6	6	15		15	24	9	60,0 %
Löytöeläimet								
Tulot								
Menot	8	8	9		9	6	-3	-33,3 %
Netto	-8	-8	-9		-9	-6	3	-33,3 %
Rakennustarkastus yhteistyö								
Tulot						6	6	
Menot			60		60	65	5	8,3 %
Netto			-60		-60	-59	1	-1,7 %
Ympäristönsuojelu yhteistyö								
Tulot								
Menot			59		59	63	4	6,8 %
Netto			-59		-59	-63	-4	6,8 %
Ympäristölautakunta yhteensä								
Tulot	28	312	23		23	31	8	34,8 %
Menot	52	322	148		148	161	13	8,8 %
Netto	-24	-10	-125		-125	-130	-5	4,0 %

Talon palvelut

Talon palveluissa ruokapalvelupalvelun osalta on takana ensimmäinen kokonainen toimintavuosi yhden valmistus- eli keskuskeittiön mallilla. Keskuskeittiön toiminnot ovat vakiintuneet, ja raaka-aineiden kotimaisuusaste on korkea. Laitos- ja kiinteistöhuollon henkilöstömitoitukset olivat kuluneen vuoden aikana optimitasoilla. Edelleen tiukkeneva talous näkyy toimialoittain ydintehtävään keskittymisenä. Uuden strategian mukaisesti KKK-toimintamallia (Kohtaa, Kuule, Kunnioita) jalkautettiin kaikkeen palvelutuotantoon ja työskentelytapoihin.

Talon palvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta oli tuottaa kunnan toimitiloihin taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua palveluja. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle

oli tuottaa puhtauspalvelu sopimusten mukaisesti sekä työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitettiin erityistä huomiota. Ruokapalvelun toimitiloissa toimittiin elinkaariajattelulla ja tuotettiin laadukkaita ruokapalveluita. Yksi strategian mukaisista tavoitteista oli myös kartoittaa lähiruokaan liittyviä mahdollisuuksia. Ruokapalvelussa lähiruoka katsotaan Suomessa tuotettu ruoka, mikäli jotain raaka-ainetta ei saada omalta paikkakunnalta. Kiinteistönhoidon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta oli tuottaa kunnan toimitiloihin sekä kiinteistöyhtiö Hakalle taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua kiinteistöhoitoa. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle oli varmistaa toiminnalla käyttäjille turvallinen toimintaympäristö sekä työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat talonpalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Työtapojen kehittäminen	Uusien toimintamallien sisäistäminen päivittäisessä työssä	Kiinteistöjen siivousmitoitukset ovat ajan tasalla. Uusien järjestelmien ja ohjelmistojen käyttöönotto-opastus. Ruokapalvelun sisäiset mitoitukset ajantasaisesti. Reseptiikka päivitetään tarvittaessa.	Siivottavat neliöt Ohjelmisto Jamix Kehityskeskustelut	Mitoitukset päivitetty ajantasaisiksi toimintojen tai tilojen käytön muuttamisen vuoksi. Tuotannonohjausjärjestelmä Jamix joka päiväisessä käytössä. Kehityskeskustelut laitoshuolto ja siivousohjelmaa pidetty.
	Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa toteutetaan aidosti	Sisäistä ja ulkoista ammatillista koulutusta järjestetään. Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistönhoidon ajantasakoulutuksin.	2 pv/hlö/vuosi 3 pv/hlö/vuosi	Koulutuksia järjestetty etänä niiltä osin kuin on ollut mahdollista. Tyhy-toiminta toteutunut laitoshuollon ja ruokapalvelun osalta. Kunnossa kaiken ikää ryhmätoimintaa ollut aiempaa vähäisemmässä määrin.
	Esimiestyötä kehitetään ja vuorovaikutus ja avoimuus nostetaan henkilöstömme sisällä voimavaraksi.	Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoimaan hallinnon avoimuutta.	Kehityskeskustelut	
	Työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.	Tyhy toiminta	2 iltapäivää/vuosi Kunnossa kaiken ikää-ryhmä	
Tehokas laitoshuolto	Kunnan toimintojen laitoshuollon ja puhtaushuollon järjestäminen taloudellisesti, tehokkaasti, asiakaslähtöisesti ja ekologisesti.	Luotettavasti tuotettua puhtaushuoltoa. Toiminta on taloudellista ja tehokasta.	Talouden toteuman seuranta. m ² /hlö Asiakastytytyväisyyskyselyt	Talouden toteuman seuranta toteutunut kuukausittain. Siivottavat neliöt 1412 m ² /hlö. Asiakastytytyväisyyskyselyä ei ole pidetty.
Elinkaariajattelu osaksi talonpalveluja	Palvelut tuotetaan elinkaariajattelun mukaisesti.	Tunnistetaan pintamateriaalit ja hoidetaan niitä ohjeistuksen mukaisesti. Tarkkaillaan valoja, lämpötiloja ja mahdollisia laiterikkoja.	Laatukierrokset, omavalvontaohjelma	Laatukierroksia pidetty siivousohjaajan sekä siivousohjaajan toimista laitoshuollossa. Omavalvonta ajantasalla ruokapalvelussa sekä laitoshuollossa.
Turvalliset ja terveelliset kiinteistöt	Kiinteistöhoito ylläpitää kiinteistötöknisin- ja huollollisin keinoin turvalliset ja terveelliset olosuhteet kiinteistöissä. Suunnitelmakaudella tavoitteena tehdä palvelukuvaus eri kiinteistöihin. Omaa sähköistä huoltokirjaa kehitetään edelleen.	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Toiminta vastaa palvelukuvausta, huomioiden asiakaskeuisein palvelun tilauksittain täydennettävät palvelut.	Asiakaspalautteet Huoltojen ja päivystystyökorjausten suhde / seuranta Palvelupyntöjen vasteajat	Eners-huolto-ohjelma jalkautunut käyttöön ja sen kautta tulee vikailmoituksista 90%. Huoltojen ja korjausten suhde painottuu huoltoihin. Palvelupyntöjen vasteaika 1 vrk.
Kunnossapidon tehostaminen	Tärkeimpänä prioriteettina pidetään Hakan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa sekä kiinteistöhoitoa tehostetaan.	Asuinkiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Kunnan kiinteistöissä omavalvonta	Kiinteistökatseukset	Kiinteistökatseukset vuoden 2021 loppupuolella → PTS-suunnitelma päivitty.
Yhteistyön mahdollisuudet	Yhteistyö kiinteistöhoitoon ja kunnossapitoon liittyvien lähiyrittysten välillä.	Ensisijaisesti vuosikorjauksissa käytetään sopimuskumppaneita	Yhteenveto käytetyistä yhteistyökumppaneista; sopimuskumppani/muu yrittäjä	Vuosikorjauksissa puitesopimukset, joista käytetään ensisijaisesti halvinta ja vapaanaolevaa.

Laitoshuolto

Hankasalmen siivouspalvelun tehtävänä on tuottaa siivousta ja laitoshuoltoa lähinnä kunnan omiin kiinteistöihin. Palveluajatuksena on tuottaa laitoshuolto- ja siivouspalveluja taloudellisesti ja tehokkaasti, sopimusten mukaisesti.

Koko toimintavuotta varjostanut koronapandemia on vaikuttanut työntekemiseen laitoshuollossa mm. suojarusteiden käytön lisääntymisellä esim. eristys-huoneiden siivouksessa palveluasumisen puolella. Siivouksen ohjeistuksia on päivitetty THL:n ja STM:n ohjeistuksien mukaan.

Henkilöstön poissaoloihin pandemiassa on ollut jonkin verran vaikutusta.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Palvelut on tuotettu sopimusten mukaisesti, ekologisesti ja taloudellisesti. Mitoituksia on päivitetty tilojen toimintojen muuttuessa, esim. Kotirannan laajennus, varaston osalta. Talouden seuranta on toteutunut kuukausittain. Kehityskeskustelut on pidetty. Laatu-kierroksia on pidetty ja todettu, että sopimusten mukaista laatua on tuotettu.

Laitoshuollon koulutukset ovat pääsääntöisesti lähikoulutuksia, joten sen vuoksi suunnitellut koulutuspäivät eivät ole toteutuneet täysimääräisinä koronarajoitusten vuoksi.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Laitoshuoltopalveluiden neliötavoite/työntekijä on suunnitellusti hieman noussut. Pintamateriaalien tunnistaminen ja hoito on onnistunut sekä laadullinen taso vaatimusten mukaista.

Taloudelliset tavoitteet Laitoshuolto	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Laitoshuollon ja puhtauspalvelun järjestäminen tehokkaasti/ Talouden toteuman seuranta m ² /hlö	1 243	1 293	1 391		1 391	1 412	21 1,5 %
Henkilöstön määrä (htv1) Laitoshuolto	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	15,5	13,5	14,2		14,2	13	-1,2 -8,5 %
Sijaiset	0,8	2,2	tarvitaan		tarvitaan	0,9	
Työllistetyt	0,3	1,2	2		2	0,3	-1,7 -85,0 %
Yhteensä	16,6	16,9	16,2		16,2	14,2	-2 -12,3 %

Ruokapalvelu

Hankasalmen kunnan ruokapalvelun tehtävänä on tuottaa laadukkaita, ravitsemussuositusten mukaisia ateriapalveluja asiakasläheisesti eri elämänkaaren vaiheissa oleville asiakkaille. Palveluajatuksena on, että ruokapalvelun toiminta on ammattitaitoista, turvallista, tehokasta ja taloudellista. Keskuskeittiön toiminnot ovat vakiintuneet toimintavuoden aikana.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Ruokapalvelut on tuotettu joustavalla, taloudellisella ja uudistuvalla toiminnalla. Hävikin seurantaan on

kiinnitetty erityistä huomiota. Talouden seuranta on toteutunut kuukausittain. Kehityskeskustelut on pidetty. Henkilöstön jaksamiseen on kiinnitetty huomiota. Koulutuspäivät eivät ole toteutuneet täysimääräisesti koronarajoitusten vuoksi.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Keskuskeittiön toimintojen tasoittuessa on kiinnitetty huomiota hävikin seurantaan, josta saadun datan pohjalta on ruoan valmistusprosessia päästy järjehtämään. Päivärannan aterioiden poisjäämisen vaikutukset ovat toimintavuoden aikana konkretisoituneet ja keventäneet ruokapalvelun taloudellisia haasteita.

Taloudelliset tavoitteet Ruokapalvelu	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Ruokapalvelu toimii tuottaen laadukkaan ruokapalvelut/ talouden toteuman seuranta. Suorite/hlö	20 732	26 048	41 399		41 399	37 996	-3 403 -8,2 %
Henkilöstön määrä (htv1) Ruokapalvelu	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	13,5	11,3	7,5		7,5	7,5	0 0,0 %
Sijaiset	0,6	0,65	tarvitaan		tarvitaan	0,6	
Työllistetyt	0,6	0,6	2		2		-2 -100,0 %
Yhteensä	14,7	12,55	9,5		9,5	8,1	-1,4 -14,7 %

Kiinteistöhoito

Kiinteistöhoiton tehtävänä on tuottaa kiinteistön hoitoa kunnan omille kiinteistöille, kiinteistöyhtiö Hakalle ja Vuokrahangalle.

Palveluajatuksena on tuottaa laadukkaita palveluja monipuolisesti ja joustavasti sekä varmistaa toiminnallaan käyttäjille turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö.

Kiinteistöhuollonresurssit koostuivat viidestä vakituisesta ja loppu vuodesta yhdestä oppisopimusopiskelijasta. Yksi kiinteistöhoitaja oli pitkäaikaisella lomalla, jota paikkasi kesällä työllistämistuella palkattu henkilö. Työsesongeissa myös vanhempimaalari oli apuna.

Tiukka taloustilanne on vaikuttanut resursseihin henkilöstön rekrytoinnissa ja esim. käyttötavaroiden hankinnassa.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Palvelut on tuotettu joustavasti ja monipuolisesti olemassa olevilla resursseilla huolehtimalla henkilöstön jaksamisesta.

Kehityskeskustelut ovat toteutuneet suunnitellusti ja niissä esille tulleisiin kysymyksiin on pyritty vastaamaan mahdollisimman pian. Koulutuspäivät on toteutettu suunnitellusti.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kiinteistöhoito pystyttiin tuottamaan taloudellisten ja strategisten tavoitteiden mukaisesti huolimatta kylmästä ja runsaslumisesta talvesta.

Taloudelliset tavoitteet Kiinteistöhoito	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Kiinteistöhoiton taso/ Seuranta m ² /hlö	8 200	8 200	7 000		7 000	9 300	2 300 32,9 %
Täydennyskoulutukseen osallistuminen pv/hlö/v	1	1	2		2	1	-1 -50,0 %
Veden kuluksen seuranta m ³ /v	22 700	22 000	21 000		21 000	21 000	0 0,0 %
Energian kulutuksen seuranta	4 800	4 300	4 500		4 500	5 400	900 20,0 %
Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistöhoito	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	6,6	6	6		6	6	0 0,0 %
Muut määräaikaiset		0,26	1		1	0,5	-0,5 -50,0 %
Oppisopimus	0,25	0,98	0,2		0,2	0,2	0 0,0 %
Yhteensä	6,85	7,24	7,2		7,2	6,7	-0,5 -6,9 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa	%
Talon palvelut, hallinto								
Tulot								
Menot	4	4				5	5	
Netto	-4	-4				-5	-5	
Laitoshuolto								
Tulot	569	560	524		524	531	7	1,3 %
Menot	533	484	524		524	474	-50	-9,5 %
Netto	36	76				57	57	
Kiinteistöhuolto								
Tulot	1 520	1 313	1 063		1 063	1 074	11	1,0 %
Menot	944	854	581	149	730	887	157	21,5 %
Netto	576	459	482	-149	333	187	-146	-43,8 %
Ruokapalvelu								
Tulot	1 192	1 208	938		938	993	55	5,9 %
Menot	1 126	980	938		938	836	-102	-10,9 %
Netto	66	228				157	157	
Talon palvelut yhteensä								
Tulot	3 281	3 081	2 525		2 525	2 598	73	2,9 %
Menot	2 607	2 322	2 043	149	2 192	2 202	10	0,5 %
Netto	674	759	482	-149	333	397	64	19,2 %

Konsernin kiinteistöhallinto

Konsernin kiinteistöhallintopalvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on parantaa elinympäristön viihtyisyyttä ja siisteyttä. Toiminnan tarkoituksena on hallinnoida kiinteistö kantaa kuntataloutta tukevalla tavalla.

Asuntotoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille ja yrityksille monipuolisia, kohtuuhintaisia ja sopivia huoneistoja ja tiloja niin asumiseen kuin

liiketoimintaan. Asuntotoimen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on luoda asukkaille viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö panostamalla kunnan omistamien kiinteistöjen hoitamiseen ja kunnostamiseen. Asuntotoimessa tuliaan myös jatkossa tehostamaan osakehuoneistojen sekä käyttämättömien kiinteistöjen myyntiä eli osakkeiden vapautuessa huoneistoa ei jälleen vuokrata vaan se pyritään myymään. Asuntotoimen haasteena on vanhojen ja huonokuntoisten kiinteistöjen myynti, koska myyntihinnat ovat hyvin alhaisia.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Konsernin kiinteistönhallinto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Konsernin kiinteistönhallinto	Huonokuntoiset ja/tai käytöstä poistetut kiinteistöt/rakennelmat puretaan tai kunnostetaan	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluina. Konsernin yhtiöiden toimintaa ohjataan maan ja tilankäyttöä tehostavin toimin parantamaan asuinympäristön siisteyttä.	Kiinteistöjen ulkoiseen siisteyteen käytetään vähintään 10 % kiinteistöhoitokuluista Vuokrausaste toimitilakiinteistöissä vähintään 75 %. Osakehuoneistojen tuotto vähintään 5 %/v.	Kunnan kiinteistöissä toteutuu, Hakalla n. 6%, koska korjaukset keskittyneet sisätiloihin. Toimitilojen vuokrausaste 90%. Osakehuoneistojen tuotto 8%.
Konsernin kiinteistönhallinto	Päiväkotien piha-alueita parannetaan aidoiksi liikkumis- ja oppimisympäristöiksi Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa aidosti toteutetaan Esimiestyötä kehitetään ja vuorovaikutus ja avoimuus nostetaan henkilöstömme sisällä voimavaraksi.	Kiinteistöhallinnon keinoin varmistetaan koulujen ja päiväkotien toimivat tilat Pääpaino tila-asioissa on koulukeskuksen rakennuttamisessa. Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistöhallinnon, kiinteistönpidon ja rakennusalan ajantasakoulutuksin Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Toimivuus, käytännöllisyys ja turvallisuus Rakennuttamisen valvonta, laatu ja aikataulussa pysyminen Henkilöstön koulutuspäivien määrä koulutussuunnitelman mukaisesti vähintään 3 pv/hlö/v Työntekijöiden vuosittaisissa kehityskeskusteluissa esille nousseisiin asioihin vastataan 3 kk kuluessa. Toteutetaan työtyytyväisyyskysely.	Rakennuttaminen vähäistä, mutta aikataulut pitävät ja laatu tavoitteen mukaista. Koronan vuoksi koulutukset etänä ja 2 pv/hlö/vuosi. Kehityskeskusteluissa esille tullessiin asioihin vastattu määräajassa ja työtyytyväisyyskysely pidetty. Kehityskeskusteluissa esille tullessiin asioihin vastattu määräajassa ja työtyytyväisyyskysely pidetty.
Konsernin kiinteistönhallinto	Metsäomaisuuden kohdalla tähtätään arvon nousuun huomioiden luonto ja ympäristö vastuullisesti metsien hoidossa. Hakan asuntokohteiden peruskorjauksissa edetään suunnitelman mukaisesti ja kunnalle turhista kiinteistöistä luovutaan. Hankan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa ja kiinteistöhoitoa tehostetaan.	Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluna. Konsernin kiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Hoidetaan metsäomaisuutta suunnitelmallisesti	Ei käytössä olevien kiinteistöjen aktiivinen myynti vuosittain. Konsernin kiinteistöjen peruskorjaussuunnitelmaa tarkennetaan töiden edetessä	Venekosken koulun ja kirkonkylän vanhan neuvolan myynti toteutui. Hakan peruskorjaussuunnitelmaa päivitetty töiden edetessä.
Konsernin kiinteistönhallinto	Palvelualan ja hoivapalvelujen toimalojen toimintamahdollisuudet turvataan. Vaikutusten arviointi tulee aidosti osaksi päätöksentekoa ja kunnassa hankitaan vastuullisesti.	Yhteistyö Hankasalmalaisten yritysten kanssa. Hankinnoissa otetaan käyttöön yritysvaikutteinen arviointimenettely. Sähköisen tarjouskanavan kautta parannetaan yrittäjien mahdollisuutta aktivoitua tuottamaan palveluja kunnalle.	Hankintalain kansallisten kynnysarvon alittavista kipailutuksista 90 %:ssa tehdään yritysvaikutusarviointi. Sähköisessä tarjouskanavassa ilmoitettujen tarjouspyyntöjen määrä.	Yritysvaikutusarviointi tehty. Clouidiassa tehty 5 tarjouspyyntöä.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Asuinalueiden viihtyisyyttä ja turvallisuutta ylläpidettiin hoitamalla alueita olemassa olevilla resursseilla. Toimitilojen vuokrausaste oli vielä kohtuullinen kulu-neella tilikaudella, mutta osakehuoneistojen tuotto-prosentti alhainen huoneistojen alhaisen kysynnän vuoksi.

Vastuullista omistajuus oli haastava toteuttaa tässä ajassa, koska kuntien väkiluku on aleneva, kiinteistöjen arvot ovat romahtaneet ja korjausvelka on mit-tava. Asuntokannan mitoitus on ajalta, jolloin kun-nassa oli reilusti yli 6000 asukasta. Tilikaudelle mitoi-tettuna kunnan asuntokanta on reilut 20 % ylimitoi-tettu.

Kunnan elinvoimaisuutta pyrittiin vahvistamaan julki-silla vuosikorjaustarjouspyynnöillä, joiden huomiota vahvistettiin some- sekä paikallislehti-ilmoituksilla. Sähköinen viestintä koettiin työkaluksi, mitä tullaan käyttämään jatkossakin sen tehokkuuden ja helppou-den vuoksi.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutu-minen

Taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti ja toiminta tiloissa pystyttiin turvaamaan. Talousarvio oli laadittu tiukalla kulukuurilla, mutta kovan talven vuoksi käyttötalouden toteutumisessa oli haasteita ja tarkan seurannan ansiosta loppuvuodesta asiaan pys-tyttiin puuttumaan.

Asuntotoimessa menoja lisäsivät mm. osakehuoneis-
tojen alaskirjaukset, kova alkutalvi ja muutamat pie-
net vuokratulomenetykset koronan vuoksi.

Henkilöstön määrä (htv1) Konsernin kiinteistöhallinto	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	1,3	1,3	1,3		1,3	1,3	0 0,0 %
Muut määräaikaiset	1	1					
Yhteensä	2,3	2,3	1,3		1,3	1,3	0 0,0 %
Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistön hallinta, kunnan kiinteistöt ja asuntotoimi	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	1	1,1	1		1	1	0 0,0 %
Sijaiset	0,1		0,1		0,1	0,1	0 0,0 %
Yhteensä	1,1	1,1	1,1		1,1	1,1	0 0,0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa %
Konsernin kiinteistöhallinto							
Tulot	41	40	40		40	40	0 0,0 %
Menot	145	124	101		101	114	13 12,9 %
Netto	-104	-84	-61		-61	-74	-13 21,3 %
Asuntotoimi							
Tulot	873	961	1 022		1 022	944	-78 -7,6 %
Menot	926	835	804		804	871	67 8,3 %
Netto	-53	126	218		218	73	-145 66,5 %
Pelastustoimi							
Tulot							
Menot	406	435	442		442	445	3 0,7 %
Netto	-406	-435	-442		-442	-445	-3 0,7 %
Konsernin kiinteistöhallinto yhteensä							
Tulot	914	1 001	1 062		1 062	984	-78 -7,3 %
Menot	1 477	1 394	1 347		1 347	1 430	83 6,2 %
Netto	-563	-393	-284		-284	-446	-162 57,0 %

Infrapalvelut

Infrapalvelujen tehtävänä on kunnan maankäytön suunnittelu ja ohjaus, infraverkkojen ylläpito sekä ympäristön hoito.

Katujen peruskorjauksia tehtiin hieman investointisuunnitelmasta poiketen. Näkinniementie asfaltoitiin ja Kääköntie peruskorjattiin investointisuunnitelman mukaisesti. Aiemmistä suunnitelmista poiketen Anterontie saneerattiin koko pituudeltaan ja Suotie sekä osa Rinnetietä saneerattiin bitumistabiloimalla. Näistä muutoksista johtuen päätettiin siirtää Laitalantien pinnoitusta ja tarkastella vaihtoehtoista korjaustapaa.

Infrapalveluiden henkilöstöä työllisti vuoden aikana myös mm. Monitoimitalon pihan ja Niemisjärven kuntoradan peruskorjaukset. Liikuntapaikkojen

hoito- ja kunnostustöitä tehtiin aikaisempien vuosien tapaan.

Vihertoimen hoidossa on viheralueita noin 19 ha. Kesällä 2021 ei ollut enää käytössä puutarhurin työpanosta. Puistoissa toteutuneet kausityöntekijöiden hoitokauden työtunnit ovat noin 3 500 tuntia. Kaikkiin puistoihin kertyi noin 3 henkilötyövuotta. Kesäaikana puistoissa oli yhteensä 5 kausityöntekijää. Lisäksi konetöitä ostettiin yksityisiltä urakoitsijoilta. Kirkonkylän tiealueiden viherkaistojen hoitoa jatkettiin. Palveluita vihertoimi tuotti myös kiinteistötoimelle, liikuntatoimelle, Hakalle, Virastotalo Oy:lle ja Sammakkokangas Oy:lle. Leikkialueilta ei ole tiedossa yhtään tapaturmaa tai vahinkoa. Anterontien leikkipaikka saneerattiin ja sinne hankittiin uusia leikkivälineitä. Uusien leikkivälineiden paikalleen asennus siirtyi keväälle 2022.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Infrapalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Asuin ympäristön viihtyisyys	Hyvin hoidetut viheralueet	Erilaisia puisto- ja viheralueita sekä kunnan kiinteistöjen, että kirkonkylän taajaman tiealueen viherkaistoja, hoidetaan niin että ne lisäävät asukasviihtyvyyttä.	Hoitokertojen määrä	Alueita hoidettiin talousarvion puitteissa. Kausityöntekijöiden toteutuneet työtunnit olivat noin 3500 tuntia.
	Tie- ja kevyenliikenteen –väylät pidetään turvallisen liikkumisen edellyttämällä tasolla.	Pyritään varmistamaan liikenneturvallisuus teiden hoidon keinoin	Korvaushakemusten määrä	0 kpl.
Voimaannuttava Hankasalmi				
Kaavoituksella luodaan puitteet	Pienmäen asuinalue rakentuu Niemisjärvelle.	Pienmäen alueen rakennuspaikkojen markkinointi.	Toteutuneet rakennukset kaava-alueella strategiakauden kuluessa, asukasmäärä	Uusia asuinrakennuksia ei ole alueelle tullut.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Viheralueiden hoitotyötä sekä liikennealueiden saneerausta ja hoitoa tehtiin suunnitelmien ja tarpeen mukaisesti talousarvion puitteissa.

Pienmäen asuinalueella maisemoitiin muutama rakennuspaikka myyntikuntoon. Varsinainen markkinointi siirtyi seuraavalle vuodelle.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Toimittiin talousarvion puitteissa.

Henkilöstön määrä (htv1) Infrapalvelut	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	7,5	7,6	7,2		7,2	6,5	-0,7 -9,7 %
Työllistetyt	1,7	1,3	2		2	1	-1 -50,0 %
Muut määräaikaiset	1,2	1	1,5		1,5	1,2	-0,3 -20,0 %
Yhteensä	10,4	9,9	10,7		10,7	8,7	-2 -18,7 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa %
Infrapalvelut, hallinto							
Tulot	2					7	7
Menot	31	37	43		43	47	4 9,3 %
Netto	-29	-37	-43		-43	-40	3 -7,0 %
Viheralueet							
Tulot	16	22	12		12	20	8 66,7 %
Menot	82	99	74		74	73	-1 -1,4 %
Netto	-66	-77	-62		-62	-53	9 -14,5 %
Kaavoitus							
Tulot							
Menot	54	44	46		46	37	-9 -19,6 %
Netto	-54	-44	-46		-46	-37	9 -19,6 %
Hulevesien käsittely							
Tulot	40	40	38		38	41	3 7,9 %
Menot	13	18	38		38	12	-26 -68,4 %
Netto	27	22				29	29
Liikennealueet							
Tulot	3	4				4	4
Menot	229	288	283		283	268	-15 -5,3 %
Netto	-226	-284	-283		-283	-264	19 -6,7 %
Varikko							
Tulot	119	95	120		120	163	43 35,8 %
Menot	223	208	278		278	284	6 2,2 %
Netto	-104	-113	-158		-158	-121	37 -23,4 %
Infrapalvelut yhteensä							
Tulot	180	161	170		170	235	65 38,2 %
Menot	632	694	762		762	721	-41 -5,4 %
Netto	-452	-533	-592		-592	-486	106 -17,9 %

Vesihuoltolaitos – kirjanpidollinen muu taseyksikkö

Vesihuoltolain (681/2014) mukaan kunnan tuli kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Hankasalmen kunnan vesi- ja viemärlaitoksesta on muodostettu kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö 1.1.2015 alkaen, kunnanvaltuuston päätös 14.12.2015 § 46. Erillisestä toimintayksiköstä tulee laatia tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomus. Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen toimintakertomus on sisällytetty ympäristölautakunnan ja koko kunnan toimintakertomukseen.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa asiakkaille laatuvaatimukset täyttävää talousvettä sekä vastaanottaa ja käsitellä jätevettä.

Hankasalmen kunnan vesihuoltolaitos toimittamana talousvesi on peräisin kunnan pohjavesilaitokselta. Kunnan verkoston asiakkaiden lisäksi talousvettä

johdetaan lisäksi 10 vesiosuuskunnalle. Vuonna 2021 laskutettu talousveden määrä oli n. 146 t m³ eli noin 400 m³ vuorokaudessa. Laadultaan talousvesi on hyvää ja se täyttää Sosiaali- terveysministeriön laatuvaatimukset. Kunnan vesihuollon asiakkaiden sekä 5 vesiosuuskunnasta syntyvät jätevedet johdetaan puhdistettavaksi kunnan jätevedenpuhdistamolle. Jätevettä laskutettiin vuonna 2021 n. 123 t m³.

Vuonna 2021 vesihuoltolaitoksen toiminnassa tapahtunut poikkeama oli vesivuoto aseman kylän alueella.

Vuonna 2021 vesilaitoksella, vedenottamalla, jäteveden puhdistamalla, pumppaamoilla ja vesihuoltoverkossa tehtiin normaaleja korjaus-, ylläpito- ja saneeraus-toimenpiteitä. Niemisjärvellä saneerattiin Purrintiellä sijaitseva pumppaamo. Vesimittareiden vaihtoa etäluettaviin jatkettiin. Vaihto keskittyi aseman taajaman alueella, jonne marraskuun lopussa ostopalveluna vaihdettiin viikon aikana yli 150 mittaria omakotaloihin.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Vesihuolto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Toimiva vesihuolto	Toimiva vesihuolto	Pyritään turvaamaan vesihuollon toimintavarmuus kaikissa tilanteissa	Häiriötilanteissa yli 2 tuntia kestäneiden vesikatkojen määrä	1 kpl, putkirikon korjaaminen aiheutti yli 2 tuntia kestävä vesikatkon Yrjönkadun ja Välitien alueella.

Arvio strategian mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Vuoden 2021 aikana tapahtunut vesivuoto aiheutti noin 2-3 tunnin vesikatkon lähialueelle.

Taloudellisten tavoitteiden ja talousarvion toteutuminen

Vesihuoltolaitokselle jouduttiin hakemaan lisämäärärahaa 119 600 euroa vuonna 2020 tapahtuneen jätevesiviemärin tulvimisessa tuhoutuneen rakennuksen hankkimiseksi kunnan omistukseen.

Henkilöstön määrä (htv1) Vesihuoltolaitos	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP %
Vakituiset	2,7	2,7	2,7		2,7	2,7	0 0,0 %
Yhteensä	2,7	2,7	2,7		2,7	2,7	0 0,0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa %
Vesilaitos							
Tulot	302	369	375		375	350	-25 -6,7 %
Menot	172	158	172		172	152	-20 -11,6 %
Netto	130	211	203		203	198	-5 -2,5 %
Viemärlaitos							
Tulot	477	516	507		507	500	-7 -1,4 %
Menot	416	407	412		412	405	-7 -1,7 %
Netto	61	109	95		95	95	0 0,0 %
Vesihuoltolaitos yhteensä							
Tulot	779	885	882		882	850	-32 -3,6 %
Menot	588	565	584		584	557	-27 -4,6 %
Netto	191	320	298		298	293	-5 -1,7 %
Poistot	253	251	247		247	245	-2 -0,8 %
Satunnaiset kulut				120	120	119	-1 -0,8 %
Vesihuoltolaitos (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021	TP 2021	Poikkeama TA-TP euroa %
Toimintatulot	779	886	882		882	850	-32 -3,6 %
Toimintamenot	-588	-565	-584		-584	-557	27 -4,6 %
Toimintakate	191	321	298		298	293	-5 -1,7 %
Rahoitustulot ja -menot	-46	-27	-16		-16	-14	2 -12,5 %
Korkotulot (sisäiset)							
Muut rahoitustulot							
Korkomenot (sisäiset)							
Korvaus peruspääomasta	-19	-13	-13		-13	-13	0 0,0 %
Muut rahoitusmenot	-27	-14	-3		-3	-1	2 -66,7 %
Vuosikate	145	294	282		282	279	-3 -1,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	253	251	247		247	245	-2 -0,8 %
Satunnaiset tulot ja -menot				-120	-120	-119	1 -0,8 %
Tilikauden tulos	-108	43	35	-120	-85	-84	1 -1,2 %

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöstiedot löytyvät luvusta 5 Eriytetyt tilipäätökset.

2.3 Määrärahojen ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

KUNNAN KÄYTTÖTALOUS ulkoiset ja sisäiset tuotot ja kulut, 1000 euroa	TP 2019	TP 2020	Alkuperäinen TA 2021	TA-Muutokset 2021	TA 2021	TP 2021	Poikkeama
Toimintatuotot	8 768	8 869	7 685	748	8 433	8 755	322
Myyntituotot	3 755	3 741	3 367		3 367	3 516	149
Maksutuotot	1 719	1 778	1 403		1 403	1 470	67
Tuet ja avustukset	693	673	739	429	1 168	1 345	177
Muut toimintatuotot	2 601	2 677	2 176	319	2 495	2 424	-71
Toimintakulut	-42 627	-40 553	-40 479	-2 240	-42 719	-42 043	676
Henkilöstökulut	-15 590	-14 940	-14 451	0	-14 451	-14 114	337
Palvelujen ostot	-21 098	-19 802	-19 539	-2 684	-22 223	-21 813	410
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 013	-2 043	-1 718	-105	-1 823	-1 960	-137
Avustukset	-1 595	-1 486	-2 389	868	-1 521	-1 462	59
Muut toimintakulut	-2 331	-2 282	-2 382	-319	-2 701	-2 694	7
Toimintakate	-33 859	-31 684	-32 794	-1 492	-34 286	-33 288	998
Poistot	-1 654	-1 654	-1 730		-1 730	-1 715	15
Kertaluonteiset poistot		-1 128					
Satunnaiset tuotot		645					
Satunnaiset kulut			-120		-120	-119	1

2.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2021	Poikkeama TA-TP	Poikkeama %
Toimintatuotot	7 685	748	8 433	8 755	322	3,8
Myyntituotot	3 367		3 367	3 516	149	4,4
Maksutuotot	1 403		1 403	1 470	67	4,8
Tuet ja avustukset	739	429	1 168	1 345	177	15,2
Muut toimintatuotot	2 176	319	2 495	2 424	-71	-2,8
Toimintakulut	40 479	2 240	42 719	42 043	-676	-1,6
Henkilöstökulut	14 451		14 451	14 114	-337	-2,3
Palkat ja palkkiot	11 407		11 407	11 189	-218	-1,9
Henkilösivukulut	3 044		3 044	2 925	-119	-3,9
Eläkekulut	2 605		2 605	2 509	-96	-3,7
Muut henkilösivukulut	439		439	416	-23	-5,2
Palvelujen ostot	19 539	2 684	22 223	21 813	-410	-1,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 718	105	1 823	1 960	137	7,5
Avustukset	2 389	-868	1 521	1 462	-59	-3,9
Muut toimintakulut	2 382	319	2 701	2 694	-7	-0,3
Toimintakate	-32 794	-1 492	-34 286	-33 288	998	-2,9
Verotulot	15 690	500	16 190	16 744	554	3,4
Valtionosuudet	19 180	106	19 286	19 281	-5	-0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	50		50	230	180	360,0
Korkotuotot						
Muut rahoitustuotot	111		111	281	170	153,2
Korkokulut	43		43	38	-5	-11,6
Muut rahoituskulut	18		18	13	-5	-27,8
Vuosikate	2 126	-886	1 240	2 967	1 727	139,3
Poistot ja arvonalentumiset	1 730	0	1 730	1 715	-15	-0,9
Suunnitelman mukaiset poistot	1 730		1 730	1 715	-15	-0,9
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	-120	-120	-119	1	-0,8
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut		120	120	119	-1	-0,8
Tilikauden tulos	396	-1 006	-610	1 133	1 743	-285,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	396	-1 006	-610	1 133	1 743	-285,7

Verotulojen erittely

Verotulot 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2021	Poikkeama TA-TP	Poikkeama %
Kunnan tulovero	13 126	218	13 344	13 778	434	3,3
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 252	190	1 442	1 534	92	6,4
Kiinteistövero	1 312	92	1 404	1 432	28	2,0
Yhteensä	15 690	500	16 190	16 744	554	3,4

Verotulot 1000 euroa	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Verotulot									
Kunnan tulovero	12 462	13 233	13 209	13 534	13 141	12 406	13 140	13 086	13 778
Osuus yhteisöveron tuotosta	695	700	790	708	854	873	949	1 057	1 534
Kiinteistövero	1 057	1 160	1 330	1 333	1 308	1 307	1 323	1 281	1 432
Yhteensä	14 214	15 093	15 329	15 575	15 304	14 586	15 412	15 424	16 744

Veroprosentit %	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tuloveroprosentti	20,5	21,5	22	22	22	22	22	22	22
Kiinteistöveroprosentit									
- yleinen kiinteistövero	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
- vakituinen asuinrakennus	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
- muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
- voimalaitokseen kuuluva rakennus	2,5	2,5	2,5	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
- yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tuloveron määräytymisen perusteet	Tuloveroprosentti %	Verotettava tulo 1000 euroa	Muutos %
2012	20,5	59 010	
2013	20,5	61 001	3,4
2014	22	61 156	0,3
2015	22	61 138	0,0
2016	22	60 551	-1,0
2017	22	57 912	-4,4
2018	22	58 898	1,7
2019	22	59 138	0,4
2020	22	61 009	3,2
2021 (Arvio)	22	62 015	1,6

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaus 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2021	Poikkeama TA-TP	Poikkeama %
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10 906	106	11 012	10 948	-64	-0,6
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 239		5 239	5 239	0	0,0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-23		-23	33	56	243,5
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus						
Verotulomenetysten kompensatio	3 058		3 058	3 061	3	0,1
Yhteensä	19 180	106	19 286	19 281	-5	0,0

Valtionosuudet 1000 euroa	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Valtionosuudet									
- peruspalvelujen valtionosuus	13 249	13 231	13 547	14 577	13 746	13 481	13 100	11 767	10 948
- verotuloihin perustuva valt.os.tasaus	5 056	5 082	5 293	5 541	5 410	5 424	5 349	5 131	5 239
- järjestelmämuutoksen tasaus	158	161							
- opetus- ja kulttuuritoimen muut valt.os.	-642	-588	-324	-225	-29	-93	37	7	33
- harkinnanvarainen valt.os. korotus								670	
- verotulomenetysten kompensatio								3 013	3 061
Yhteensä	17 821	17 886	18 516	19 893	19 127	18 812	18 486	20 588	19 281

2.3.3 Investointien toteutuminen

nelmat sekä liikenneväylät hankekohtainen ja muut investoinnit hankkeiden kokonaiskustannus lautakunta-kohtaisesti.

Investointiraja 10.000 euroa (arvonlisäveroton). Sijoitustaso valtuustoon nähden: rakennukset ja raken-

Valmiusaste: V= valmis, K=kesken, E= ei tot

	Valmiusaste	Kokonais- kustannusarvio	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma TP 2021	TA - TOT 2021
Investointiosia Hankasalmen kunta, nettomenot			-951 500	-49 200	-1 000 700	-916 018	-84 682
Tulot			30 000	0	30 000	0	30 000
Menot			-981 500	-49 200	-1 030 700	-916 018	-114 682
Aineeton käyttöomaisuus, nettomenot yhteensä			-174 000	0	-174 000	-104 980	-69 020
Office 365 siirtyminen	V	-20 000	-20 000	0	-20 000	-18 615	-1 385
Sosiaalihuollon tietojärjestelmän hankinnat	V	-154 000	-154 000	0	-154 000	-86 365	-67 635
Muut talonrakennukset, nettomenot yhteensä			-147 000	-49 200	-196 200	-197 100	900
Kotirannan pyykkivarasto	V	-30 000	-30 000	7 000	-23 000	-22 914	-86
Metsätähden ja Tähtelän uusi ulkoverous	V	-35 000	-35 000	0	-35 000	-31 097	-3 903
Monitoimitalon pihan saneeraus	V	-70 000	-70 000	-32 500	-102 500	-107 405	4 905
Niemisjärven koulun salaojaremontti	E	-12 000	-12 000	12 000	0	0	0
Monitoimitalon iv-urakka	V	-35 700	0	-35 700	-35 700	-35 684	-16
Kiinteät rakenteet ja laitteet, nettomenot yhteensä			-505 500	0	-505 500	-511 107	5 607
Kiinteät rakenteet ja laitteet, tulot			30 000	0	30 000	0	30 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet, menot			-428 500	0	-428 500	-446 220	17 720
Kaavateiden peruseräparannus (vuotuinen)	E	-	-10 000	0	-10 000	0	-10 000
Kaavateiden päällysteiden uusiminen	E	-	-10 000	0	-10 000	0	-10 000
Katuvalaistuksen saneerausohjelma	V	-30 000	-15 000	0	-15 000	-15 318	318
Näkinniementien peruskorjaus	V	-184 000	-36 000	0	-36 000	-28 316	-7 684
Anterontien peruskorjaus	V	-85 000	-60 000	0	-60 000	-97 280	37 280
Kääköntien peruskorjaus	V	-195 000	-87 500	0	-87 500	-78 181	-9 319
Suotien-Rinnetien päällystäminen	V	-35 000	-35 000	0	-35 000	-65 467	30 467
Laitalantien päällystäminen	E	-20 000	-20 000	0	-20 000	0	-20 000
Puistot ja leikkialueet	E	-	-20 000	0	-20 000	0	-20 000
Latupohjien peruseräparannus	V	-	-10 000	0	-10 000	-11 457	1 457
Kameravalvonnan ajanmukaistaminen	V	-20 000	-10 000	0	-10 000	-10 634	634
Niemisjärven leikkipuiston kunnostus	V	-15 000	-15 000	0	-15 000	-18 658	3 658
Venevalkaimien peruskorjaus	E	-20 000	-10 000	0	-10 000	0	-10 000
Kirkonkylän uimalaiturin uusiminen	V	-10 000	-10 000	0	-10 000	-9 469	-531
Niemisjärven kuntoradan peruseräparannus I-vaihe	V	-20 000	-20 000	0	-20 000	-20 398	398
Mörkölänmäenrinteen lähiliikuntakuntoporaat -hanke	K	-10 000	-10 000	0	-10 000	-27 045	17 045
Mörkölänmäenrinteen lähiliikuntakuntoporaat -hanke, tulot	K	10 000	10 000	0	10 000	0	10 000
Mörkölänmäenrinteen lähiliikuntakuntoporaat -hanke, menot	K	-20 000	-20 000	0	-20 000	-27 045	7 045
Keskisenlammen luontopolun parannus -hanke	K	-20 000	-20 000	0	-20 000	-63 997	43 997
Keskisenlammen luontopolun parannus -hanke, tulot	K	20 000	20 000	0	20 000	0	20 000
Keskisenlammen luontopolun parannus -hanke, menot	K	-40 000	-40 000	0	-40 000	-63 997	23 997
Vesihuoltolaitoksen kiinteät rakenteet, nettomenot yhteensä			-107 000	0	-107 000	-64 887	-42 113
Talohdot ja uudet linjat	K	-	-15 000	0	-15 000	-6 748	-8 252
KK/As viemäriverkosto, vuotovesien vähentäminen	E	-120 000	-30 000	0	-30 000	0	-30 000
Viemäripumppujen uusiminen	V	-80 000	-20 000	0	-20 000	-16 984	-3 016
Vesimittareiden uusinta	V	-140 000	-30 000	0	-30 000	-29 990	-10
Vedenaisten putkilinjojen tarkastus	V	-12 000	-12 000	0	-12 000	-11 165	-835
Koneet ja kalusto/irtain omaisuus, nettomenot yhteensä			-125 000	0	-125 000	-102 831	-22 169
Luottamushenkilöiden kannettavat	V	-35 000	-35 000	0	-35 000	-14 694	-20 306
Lukion ykkösille kannettavat tietokoneet	V	-	-15 000	0	-15 000	-15 000	0
Suunnistuskartat	V	-20 000	-10 000	0	-10 000	-9 990	-10
Aseman koulun kannettavat	V	-15 000	-15 000	0	-15 000	-15 054	54
Liikuntapaikkojen varustaminen	V	-	-15 000	0	-15 000	-15 595	595
Konekeskuksen kalustohankinnat	V	-70 000	-20 000	0	-20 000	-17 919	-2 081
Pääkirjaston vak:n uusiminen	V	-15 000	-15 000	0	-15 000	-14 579	-421

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2021	Poikkeama TA-TP	Poikkeama %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta	2 126	-1 006	1 120	3 696	2 576	230,0
Vuosikate	2 126	-886	1 240	2 967	1 727	139,3
Satunnaiset erät		-120	-120	-119	1	-0,8
Tulorahoituksen korjaukset				848	848	
Investointien rahavirta	-952	-49	-1 001	-882	119	-11,9
Investointimenot	-982	-49	-1 031	-916	115	-11,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin	30		30	0	-30	-100,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				34	34	
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 174	-1 055	119	2 814	2 695	2264,7
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0	0,0
Antolainasaamisten lisäykset muille						
Antolainasaamisten vähennykset muilta						
Lainakannan muutokset	-756	0	-756	-756	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-756		-756	-581	175	-23,1
Lyhytaikaisten lainojen muutos				-175	-175	
Oman pääoman muutokset				-292	-292	
Vaikutus maksuvalmiuteen	418	-1 055	-637	2 058	2 695	-423,1

2.3.5 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIIEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

1000 euroa	Sitovuus	Määrärahat						Tuloarviot					
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio B = bruttomääräraha/-tuloarvio	N B	Alkup. talous- arvio	TA muutok- set	TA muut. jälkeen	Toteuma 2021	Poik- keama	Poik- keama %	Alkup. talous- arvio	TA muutok- set	TA muut. jälkeen	Toteuma 2021	Poik- keama	Poik- keama %
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Keskusvaalilautakunta	N	22		22	37	15	68,2	0		0	6	6	
Tarkastuslautakunta	N	27		27	25	-2	-7,4	0			0		
Kunnanhallitus	N	1 887		1 887	1 778	-109	-5,8	111		111	138	27	24,3
Perusturvalautakunta	N	23 677	2 091	25 768	25 357	-411	-1,6	1 888	748	2 636	2 725	89	3,4
Sivistyslautakunta	N	9 983		9 983	9 775	-208	-2,1	1 023		1 023	1 188	165	16,1
Ympäristölautakunta, ilman vesihuoltolaitosta	N	4 299	149	4 448	4 514	66	1,5	3 781		3 781	3 848	67	1,8
Ympäristölautakunta, vesihuoltolaitos	N	584		584	557	-27	-4,6	882		882	850	-32	-3,6
Rakennus- ja valvontalautakunta	N			0	0	0	0,0			0	0	0	0,0
TOIMINTAKATE	N	40 479	2 240	42 719	42 043	-676	48,2	7 685	748	8 433	8 755	322	42,0
TUOSLASKELMAOSA													
Verotulot	B							15 690	500	16 190	16 744	554	3,4
Valtionosuudet	B							19 180	106	19 286	19 281	-5	0,0
Korkotulot	B												
Muut rahoitustulot	B							111		111	281	170	153,2
Korkomenot	B	43		43	38	-5	-11,6						
Muut rahoitusmenot	B	18		18	13	-5	-27,8						
Satunnaiset erät	B		120	120	119	-1	-0,8						
YHTEENSÄ	N	40 540	2 360	42 900	42 213	-687	7,9	42 666	1 354	44 020	45 061	1 041	198,52
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ	B	982	49	1 031	916	-115	-11,2	30	0	30	0	-30	355,07
RAHOITUSOSA													
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäykset	B												
Antolainasaamisten vähennykset	B												
Lainakannan muutokset													
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B												
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	756		756	581	-175	-23,1						
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N				175	175							
Oman pääoman muutokset	B				292	292							
Vaikutus maksuvalmiuteen								418	-1 055	-637	2 058	2 695	-423,1
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	B	756	0	756	1 048	292	-23,1	418	-1 055	-637	2 058	2 695	-423,1
YHTEENSÄ		42 278	2 409	44 687	44 177	-510	-1,1	43 114	299	43 413	47 119	3 706	8,5

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEKSI NETTOMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMISESTA

1000 euroa	Sitovuus	Nettomäärärahat					
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio	N	Alkup. talousarvio	TA muutokset	TA muut. jälkeen	Toteuma 2021	Poikkeama	Poikkeama %
B = bruttomääräraha/-tuloarvio	B						
KÄYTTÖTALOUSOSA							
Keskusvaalilautakunta	N	-22		-22	-31	-9	40,9
Tarkastuslautakunta	N	-27		-27	-25	2	-7,4
Kunnanhallitus	N	-1 776		-1 776	-1 640	136	-7,7
Perusturvalautakunta	N	-21 789	-1 343	-23 132	-22 632	500	-2,2
Sivistyslautakunta	N	-8 960		-8 960	-8 587	373	-4,2
Ympäristölautakunta, ilman vesihuoltolaitosta	N	-518	-149	-667	-666	1	-0,1
Ympäristölautakunta, vesihuoltolaitos	N	298		298	293	-5	-1,7
Rakennus- ja valvontalautakunta	N	0		0	0	0	0,0
TOIMINTAKATE	N	-32 794	-1 492	-34 286	-33 288	998	17,7
TULOSLASKELMAOSA							
Verotulot	B	15 690	500	16 190	16 744	554	3,4
Valtionosuudet	B	19 180	106	19 286	19 281	-5	0,0
Korkotulot	B	0		0	0	0	0,0
Muut rahoitustulot	B	111		111	281	170	153,2
Korkomenot	B	-43		-43	-38	5	-11,6
Muut rahoitusmenot	B	-18		-18	-13	5	-27,8
Satunnaiset erät	B	0	-120	-120	-119	1	-0,8
YHTEENSÄ	N	2 126	-1 006	1 120	2 848	1 728	134,0
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ	B	-952	-49	-1 001	-916	85	-8,5
RAHOITUSOSA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	B						
Antolainasaamisten vähennykset	B						
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-756		-756	-581	175	-23,1
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N				-175	-175	
Oman pääoman muutokset	B				-292		
Vaikutus maksuvalmiuteen	B	418	-1 055	-637	2 058	2 695	-423,1
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	B	-338	-1 055	-1 393	1 010	2 403	-446,2
YHTEENSÄ		836	-2 110	-1 274	2 942	4 216	-330,9

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase sekä

konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta kirjanpitolausakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

3.2 Kunnan tuloslaskelma

Ulkoiset tuotot ja kulut, euroa	2021	2020	Muutos
Toimintatuotot	5 870 740,85	5 572 663,73	298 077,12
Myyntituotot	1 729 965,47	1 785 909,42	-55 943,95
Maksutuotot	1 470 572,46	1 778 367,17	-307 794,71
Tuet ja avustukset	1 344 725,31	672 467,28	672 258,03
Muut toimintatuotot	1 325 477,61	1 335 919,86	-10 442,25
Toimintakulut	-39 158 897,83	-37 548 069,10	-1 610 828,73
Henkilöstökulut	-14 114 370,08	-14 939 766,83	825 396,75
Palkat ja palkkiot	-11 189 415,17	-11 901 632,84	712 217,67
Henkilöstösivukulut	-2 924 954,91	-3 038 133,99	113 179,08
Eläkekulut	-2 509 367,74	-2 637 941,85	128 574,11
Muut henkilöstösivukulut	-415 587,17	-400 192,14	-15 395,03
Palvelujen ostot	-20 097 777,55	-18 206 152,52 *	-1 891 625,03
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 889 520,22	-1 975 696,70	86 176,48
Avustukset	-1 461 848,51	-1 485 838,17	23 989,66
Muut toimintakulut	-1 595 381,47	-940 614,88	-654 766,59
Toimintakate	-33 288 156,98	-31 975 405,37	-1 312 751,61
Verotulot	16 744 226,46	15 423 769,06	1 320 457,40
Valtionosuudet	19 281 032,00	20 587 962,00	-1 306 930,00
Rahoitustuotot ja -kulut	229 509,89	130 333,07	99 176,82
Muut rahoitustuotot	268 255,76	188 925,27	79 330,49
Korkokulut	-38 664,53	-58 563,40	19 898,87
Muut rahoituskulut	-81,34	-28,80	-52,54
Vuosikate	2 966 611,37	4 166 658,76	-1 200 047,39
Poistot ja arvonalentumiset	-1 714 536,99	-2 666 818,75	952 281,76
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 714 536,99	-1 538 449,01	-176 087,98
Kertaluonteiset poistot	0,00	-1 128 369,74	1 128 369,74
Satunnaiset erät	-118 700,00	644 561,42	-763 261,42
Satunnaiset tuotot	0,00	644 561,42	-644 561,42
Satunnaiset kulut	-118 700,00	0,00	-118 700,00
Tilikauden tulos	1 133 374,38	2 144 401,43	-1 011 027,05
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 133 374,38	2 144 401,43	-1 011 027,05

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

3.3 Kunnan rahoituslaskelma

euroa	2021	2020	Muutos
Toiminnan rahavirta	3 696 035,46	4 257 198,71	-561 163,25
Vuosikate	2 966 611,37	4 166 658,76 *	-1 200 047,39
Satunnaiset erät	-118 700,00	644 561,42	-763 261,42
Tulorahoituksen korjaukset	848 124,09	-554 021,47 *	1 402 145,56
Investointien rahavirta	-881 911,52	2 237 016,18	-3 118 927,70
Investointimenot	-916 017,86	-2 188 951,13	1 272 933,27
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	504 999,99	-504 999,99
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	34 106,34	3 920 967,32	-3 886 860,98
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 814 123,94	6 494 214,89	-3 680 090,95
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset	-756 492,00	-6 931 492,00	6 175 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-581 492,00	-931 492,00	350 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-175 000,00	-6 000 000,00	5 825 000,00
Oman pääoman muutokset	-291 820,00	0,00	-291 820,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-633 154,52	277 680,27	-910 834,79
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	5 279,28	82 718,67	-77 439,39
Vaihto-omaisuuden muutos	1 595,27	4 753,67	-3 158,40
Saamisten muutos	-695 906,18	251 270,05	-947 176,23
Korottomien velkojen muutos	55 877,11	-61 062,12	116 939,23
Rahoituksen rahavirta	-1 681 466,52	-6 653 811,73	4 972 345,21
Rahavarojen muutos	1 132 657,42	-159 596,84	1 292 254,26
Rahavarojen muutos	1 132 657,42	-159 596,84	1 292 254,26
Rahavarat 31.12.	2 095 206,41	962 548,99	1 132 657,42
Rahavarat 1.1.	962 548,99	1 122 145,83	-159 596,84

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

3.4 Kunnan tase

euroa	2021	2020	Muutos
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	25 634 482,02	26 496 171,58	-861 689,56
Aineettomat hyödykkeet	80 472,75	0,00	80 472,75
Aineettomat oikeudet	80 472,75	0,00	80 472,75
Aineelliset hyödykkeet	22 506 923,60	23 438 617,02	-931 693,42
Maa- ja vesialueet	1 673 848,44	1 675 067,81	-1 219,37
Rakennukset	14 976 946,97	15 744 596,37	-767 649,40
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 963 555,27	4 889 713,77	73 841,50
Koneet ja kalusto	742 539,92	959 558,99	-217 019,07
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	150 033,00	169 680,08	-19 647,08
Sijoitukset	3 047 085,67	3 057 554,56	-10 468,89
Osakkeet ja osuudet	2 989 473,61	2 999 942,50	-10 468,89
Muut saamiset	57 612,06	57 612,06	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 793 869,62	2 966 901,29	1 826 968,33
Vaihto-omaisuus	34 127,61	35 722,88	-1 595,27
Muu vaihto-omaisuus	34 127,61	35 722,88	-1 595,27
Saamiset	2 664 535,60	1 968 629,42	695 906,18
Pitkäaikaiset saamiset	621 000,65	762 051,09	-141 050,44
Lainasaamiset	617 000,65	762 051,09	-145 050,44
Muut saamiset	4 000,00	0,00	4 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	2 043 534,95	1 206 578,33	836 956,62
Myyntisaamiset	860 331,14	858 808,21	1 522,93
Muut saamiset	147 930,00	133 034,46	14 895,54
Siirtosaamiset	1 035 273,81	214 735,66	820 538,15
Rahoitusarvopaperit	194 800,26	245 713,02	-50 912,76
Muut arvopaperit	194 800,26	245 713,02	-50 912,76
Rahat ja pankkisaamiset	1 900 406,15	716 835,97	1 183 570,18
VASTAAVAA YHTEENSÄ	30 428 351,64	29 463 072,87	965 278,77

euroa	2021	2020	Muutos
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	19 596 569,89	18 463 195,51	1 133 374,38
Peruspääoma	18 668 837,74	18 668 837,74	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-205 642,23	-2 350 043,66	2 144 401,43
Tilikauden yli-/alijäämä	1 133 374,38	2 144 401,43 *	-1 011 027,05
PAKOLLISET VARAUKSET	819 060,00	291 820,00	527 240,00
Muut pakolliset varaukset	819 060,00	291 820,00 *	527 240,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	95 754,36	90 475,08	5 279,28
Muut toimeksiantojen pääomat	95 754,36	90 475,08	5 279,28
VIERAS PÄÄOMA	9 916 967,39	10 617 582,28	-700 614,89
Pitkäaikainen	5 382 353,21	5 965 106,61	-582 753,40
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 920 004,00	5 501 496,00	-581 492,00
Liittymismaksut ja muut velat	462 349,21	463 610,61	-1 261,40
Lyhytaikainen	4 534 614,18	4 652 475,67	-117 861,49
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	581 492,00	756 492,00	-175 000,00
Ostovelat	1 791 145,96	1 508 962,10	282 183,86
Muut velat	280 703,31	267 294,21	13 409,10
Siirtovelat	1 881 272,91	2 119 727,36	-238 454,45
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	30 428 351,64	29 463 072,87	965 278,77

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

3.5 Konsernin tuloslaskelma

1000 euroa	2021	2020	Muutos
Toimintatuotot	15 292	14 472 *	820
Toimintakulut	-49 310	-46 857 *	-2 453
Toimintakate	-34 018	-32 385	-1 633
Verotulot	16 699	15 358	1 341
Valtionosuudet	20 674	22 009	-1 335
Rahoitustuotot ja -kulut	332	169	163
Korkotuotot	80	80	0
Muut rahoitustuotot	388	193	195
Korkokulut	-126	-93	-33
Muut rahoituskulut	-10	-11	1
Vuosikate	3 687	5 151	-1 464
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 670	-3 416	746
Arvonalentumiset	-190	-134	-56
Satunnaiset erät	87	645	-558
Tilikauden tulos	914	2 246	-1 332
Tilinpäätössiirrot	22	-5 *	27
Laskennalliset verot	27	11	16
Vähemmistöosuudet	-1	-8	7
Tilikauden ylijäämä	963	2 245	-1 282

*Vertailuvuoden 2020 lukua muutettu

3.6 Konsernin rahoituslaskelma

1000 euroa	2021	2020	Muutos
Toiminnan rahavirta	3 742	4 927	-1 185
Vuosikate	3 687	5 151	-1 464
Satunnaiset erät	84	645	-561
Tulorahoituksen korjauserä	-29	-869	840
Investointien rahavirta	-1 274	-133	-1 141
Investointimenot	-2 265	-4 786 *	2 521
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	505	-505
Pysyvien vastaavien luovutustulot	991	4 148	-3 157
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 468	4 794	-2 326
Rahoituksen rahavirta	-1 671	-5 444	3 773
Antolainojen muutokset	0	0	0
Lainakannan muutokset	-731	-5 693	4 962
Pitkäaikaisten lainojen muutos	615	-632 *	1 247
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 346	-5 061 *	3 715
Oman pääoman muutokset	0	-8	8
Muut maksuvalmiuden muutokset	-940	257	-1 197
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	5	81	-76
Vaihto-omaisuuden muutos	8	-56	64
Saamisten muutos	-674	572 *	-1 246
Korottomien velkojen muutos	-279	-340 *	61
RAHAVAROJEN MUUTOS	797	-650	1 447
Rahavarat 31.12	3 166	2 369	797
Rahavarat 1.1.	2 369	3 019	-650
RAHAVAROJEN MUUTOS	797	-650	1 447

*Vertailuvuoden 2020 lukua muutettu

3.7 Konsernin tase

1000 euroa	2021	2020	Muutos
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	40 570	42 074	-1 504
Aineettomat hyödykkeet	1 214	1 047	167
Aineettomat oikeudet	740	341	399
Muut pitkävaikutteiset menot	474	706	-232
Aineelliset hyödykkeet	38 236	40 115	-1 879
Maa- ja vesialueet	2 169	2 174	-5
Rakennukset	29 014	22 603	6 411
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 351	4 895	456
Koneet ja kalusto	1 440	1 296	144
Muut aineelliset hyödykkeet	32	15	17
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	230	9 132	-8 902
Sijoitukset	1 120	912	208
Osakkuusyhtiöosuudet	315	315	0
Muut osakkeet ja osuudet	745	537	208
Muut lainasaamiset	60	60	0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	133	55	78
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 926	4 395	1 531
Vaihto-omaisuus	172	181	-9
Saamiset	2 588	1 846	742
Pitkäaikaiset saamiset	69	210	-141
Lyhytaikaiset saamiset	2 519	1 636	883
Rahoitusarvopaperit	401	678	-277
Rahat ja pankkisaamiset	2 765	1 690	1 075
VASTAAVAA YHTEENSÄ	46 629	46 524	105

1000 euroa	2021	2020	Muutos
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	19 970	19 033	937
Peruspääoma	18 669	18 669	0
Arvonkorotusrahasto			
Muut omat rahastot	1 055	1 081	-26
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-717	-2 962	2 245
Tilikauden ylijäämä	963	2 245 *	-1 282
VÄHEMMISTÖOSUUDET	548	547	1
PAKOLLISET VARAUKSET	337	372	-35
Muut pakolliset varaukset	337	372	-35
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	230	146	84
VIERAS PÄÄOMA	25 544	26 426	-882
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	17 581	17 043	538
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	404	407 *	-3
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 351	2 620	-1 269
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	6 208	6 356	-148
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	46 629	46 524	105

*Vertailuvuoden 2020 lukua muutettu

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetiedoissa ilmoitetaan oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa (Kuntal 113 § ja KPL 3:2 §).

Liitetietojen sisällöstä on säädetty pääasiassa kirjanpitolaisissa (1336/1997) ja -asetuksessa (1339/1997). Liitetiedoilla tarkoitetaan taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä ilmoitettavia tietoja. Rahoituslaskelmalle ei kuitenkaan ole esitetty liitetietovaatimuksia liitetieto-ohjeistuksessa. Kirjanpitolain mukaisesti liitetietoina on selostettava yleisistä tilinpäätösperiaatteista tehtyjä poikkeuksia sekä poikkeamien perusteita ja vaikutusta.

Tilinpäätöksen liitetietojen tarkoituksena on täydentää laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta.

Kunnan Vesihuoltolaitos on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö. Vesihuoltolaitoksen liitetiedot esitetään sen tilinpäätöstietojen yhteydessä sekä yhdistettyinä kunnan tilinpäätöksen liitetietoihin.

Kunnan tilinpäätöksen liitetiedot ryhmitellään tilinpäätöksessä

- tilinpäätöksen laatimista
- tilinpäätöksen esittämistapaa
- tuloslaskelmaa
- taseen vastaavia ja vastattavia
- vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä
- henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskeviin liitetietoihin.

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen

verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoajkoja tarkistettu siten, että ennen vuotta 2013 hankittuihin hyödykkeisiin sovelletaan aiempaa (kv 16.12.1996 § 6) poistosuunnitelmaa ja 1.1.2013 jälkeen hankittuihin hyödykkeisiin uutta poistosuunnitelmaa (kv 2.9.2013 § 56). Muutos on perustunut hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisen poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen varastotavaroiden hankinta-arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Tilinpäätöksen esittämistapa

Tilinpäätöslaskelmien ja liitetietojen esitystavat ovat Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaiset. Taseen yksittäiset erät eivät sisällä useisiin taseeriin kuuluvia olennaisia eriä. Tilinpäätökseen ei sisälly ulkomaanrahan määräisiä saamisia, velkoja tai muita sitoumuksia.

Oikaisut edellisen vuoden tietoihin

Hyvinvointialueuudistusta koskevan lainsäädännön mukaan jäsenkuntien tulee kattaa sairaanhoitopiirin kertyneet alijäämät vuoden 2022 loppuun mennessä ennen kuin hyvinvointialueet aloittavat toimintansa. Vuoden 2020 lopussa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kertyneet alijäämät olivat -14,6 miljoonaa euroa, josta kunnan osuus on 291 820 euroa. Se kirjattiin pakollisena varauksena edellisten tilikausien yli- / alijäämään. Se heikentää kertynyttä ylijäämää ja muuttaa edellisten tilikausien ylijäämän alijäämäiseksi. Vuoden 2020 lopussa kertyneitten alijäämien pakollinen varaus on lisätty vertailuvuoden 2020 lukuihin, tunnuslukuihin ja liitetietoihin. Nämä korjaukset on tehty vain vuodelle 2020, eikä sitä ole jaettu aiemmille vuosille. Tarkennukset ja korjaukset edellisen tilikauden vertailutietoihin on merkitty tiedon esittämiskohtaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Hankasalmen kunta kirjasi vuodelle 2021 tulosvaikutteisesti pakollisena varauksena oman osuutensa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tilikauden alijäämästä, joka oli tilinpäätöksen ennakkotiedoilla noin -26,4 miljoonaa euroa. Kunnan käytön mukainen osuus on noin 2 % eli 527 240 euroa, joka näkyy kuluna erikoissairaanhoidon menokohdassa. Vuoden 2020 lopussa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kertyneet alijäämät olivat -14,6 miljoonaa euroa, josta kunnan osuus on 291 820 euroa. Se kirjattiin pakollisena varauksena edellisten tilikausien yli- / alijäämään. Kirjauksella ei ole tulosvaikutusta vuoden 2021 tilinpäätökseen, mutta se heikentää kertynyttä ylijäämää ja muuttaa edellisten tilikausien ylijäämän alijäämäiseksi. Vuoden 2020 lopussa kertyneitten alijäämien pakollinen varaus on lisätty vertailuvuoden

2020 lukuihin, tunnuslukuihin ja liitetietoihin. Nämä korjaukset on tehty vain vuodelle 2020, eikä sitä ole jaettu aiemmille vuosille.

Vuoden 2021 toimintatuottoihin sisältyy välittömiin koronan hoidon kustannuksiin saatuja korvauksia 507 660 euroa. Näihin liittyvät kustannukset toimintakuluissa ovat 422 000 euroa.

Satunnaisissa erissä kuluina on 118 700 euroa jätevesiviemärin tulvimisesta aiheutuneen kiinteistön tuhoutumisen korvauksesta.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kunnan konsernitilinpäätöksen liitetietoina esitetään soveltuvin osin vastaavat tiedot kuin kunnan tilinpäätöksen liitetietona (KPA 4:1 §). Konsernitilinpäätöksen liitetiedot muodostuvat lähtökohtaisesti erillistilinpäätösten liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätöksen laadinnan yhteydessä suoritettujen eliminointien ja oikaisujen otetaan huomioon myös liitetiedoissa. Konsernitilinpäätöksen liitetietoinformaatio koskee konsernitilinpäätöksessä olevaa asianomaisen nimikkeen rahamäärää.

Kuntayhtymien liitetiedot yhdistellään konsernitilinpäätökseen lukuarvoltaan peruspääoman jäsenosuiden mukaisessa suhteessa.

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kunnan tytäryhteisöt, joissa kunnan määräysvalta 31.12.2021 on yli 50 %: Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka, Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma, Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo ja Kiinteistö Oy Vuokrahanka.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä 31.12.2021: Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Keski-Suomen liitto ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä on purkautunut 1.8.2021, sitä ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vuonna 2021.

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset

tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat vähäisiä liiketa-
pahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöverot sekä kun-
nan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eli-
minoitu.

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisten hyödykkeiden
poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jään-
nösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa
tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja ali-
jäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin
omasta pääomasta konsernitaseessa. Osakkuusyhteis-
söt on jätetty yhdistelemättä, koska niiden vaikutus
konsernin tulokseen ja omaan pääomaan ei ole olen-
nainen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konser-
nin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Osakkuusyhteisöistä on liitetiedossa 22 ilmoitettu
nimi, omistusosuus ja omistusosuutta vastaava määrä
omasta ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden voi-
tosta tai tappiosta viimeksi laaditusta tilinpäätök-
sestä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernitilinpäätöksen osalta tulee huomioida, että
Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä on purkau-
nut 1.8.2021, sitä ei yhdistellä konsernitilinpäätök-
seen vuonna 2021. K-S sairaanhoitopiirin alijäämän
kattamisen vuoksi tehdyt pakolliset varaukset ovat
eliminoitu konsernitilinpäätöksessä, jottei alijäämä
tule huomioiduksi kahteen kertaan kunnan konserni-
tilinpäätöksessä.

4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtävälueittain (ulkoiset)

	Kunta	
	2021	2020
Keskusvaali- ja tarkastuslautakunta	5 503,40	0,00
Kunnanhallitus	137 425,69	442 083,39
Perusturvalautakunta	2 628 947,77	1 950 547,41
Sivistyslautakunta	1 174 714,32	883 910,75
Ympäristölautakunta	1 924 149,67	2 296 122,30
Toimintatuotot yhteensä	5 870 740,85	5 572 663,85

7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan tulovero	13 777 882,88	13 085 767,19
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 534 653,90	1 057 051,43
Kiinteistövero	1 431 689,68	1 280 950,44
Verotulot yhteensä	16 744 226,46	15 423 769,06

8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	16 187 206,00	17 568 151,00
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	5 239 021,00	5 131 154,00
<i>Siitä:</i> Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		670 000,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	33 179,00	7 379,00
Verotulomenetysten kompensatio	3 060 647,00	3 012 432,00
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	19 281 032,00	20 587 962,00

9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Asiakaspalveluiden ostot *	16 136 582,29	14 323 625,28
Muut palvelujen ostot	3 961 195,26	3 882 527,24
Palvelujen ostot yhteensä	20 097 777,55	18 206 152,52

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

10) Valtuustoryhmille annetut tuet, ei ilmoitettavaa

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden aktivointiraja on 10 000,00 euroa.

POISTOSUUNNITELMA PYSYVÄT VASTAAVAT <i>Investoinnit ennen 1.1.2013</i>	KV 16.12.1996 § 6 Poisto- Poisto- aika menetelmä	POISTOSUUNNITELMA PYSYVÄT VASTAAVAT <i>Investoinnit 1.1.2013 alkaen</i>	Poisto- aika	KV 2.9.2013 § 56 Poisto- menetelmä
Aineettomat hyödykkeet		Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot		Kehittämismenot	2 vuotta	tasapoisto
Atk-ohjelmistot	3 tp	Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto
		Liikearvo	2 vuotta	tasapoisto
		Muut pitkävaikutteiset menot		
		Atk-ohjelmat	2 vuotta	tasapoisto
		Muut	2 vuotta	tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	Maa- ja vesialueet		ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset		Hallinto- ja laitosrakennukset	20 vuotta	tasapoisto
kivirakenteiset	40 tp	Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	tasapoisto
puurakenteiset	30 tp	Talourakennukset	10 vuotta	tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 tp	Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta	tasapoisto
Muut rakennukset	20 tp	Asuinrakennukset	30 vuotta	tasapoisto
Asuinrakennukset		Muut rakennukset ja rakennelmat	20 vuotta	tasapoisto
kivirakenteiset	40 tp			
puurakenteiset	35 tp			
Vedenottamot	20 tp			
teräsrakenteiset	20 tp			
betonirakenteiset	30 tp			
Ylävesisäiliö	40 tp			
Kiinteät rakenteet ja laitteet		Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Urheilukentät	15 % mjp	Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	tasapoisto
Jääkiekkokaukalot	25 % mjp	Sillat, laiturit ja uimalat	10 vuotta	tasapoisto
Leikkikentät	20 % mjp	Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	tasapoisto
Kuntorata-ladut	20 % mjp	Vedenjakeluverkosto	30 vuotta	tasapoisto
Uimarannat	20 % mjp	Viemäriverkko	30 vuotta	tasapoisto
Tenniskentät	20 % mjp	Kaukolämpöverkko	20 vuotta	tasapoisto
Pallokentät	20 % mjp	Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta	tasapoisto
Rakennuskaavatiet	15 % mjp	Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 vuotta	tasapoisto
Puistot	15 % mjp	Maakasuverkko	20 vuotta	tasapoisto
Kaatopaikat	15 % mjp	Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta	tasapoisto
Venevalkamat	25 % mjp	Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	tasapoisto
Ulkoilureitit	20 % mjp	Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	tasapoisto
Vesijohtoverkosto	8 % mjp	Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	tasapoisto
Viemäriverkko	8 % mjp	Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	tasapoisto
Katuvalaistusverkko	15 % mjp			
Viemäripumppaamot	20 % mjp			
Tasaussäiliö ja paineenkorotuslaitos	20 % mjp			
Linja-autolatokset	25 % mjp			
Sammutusveden ottopaikat	20 % mjp			
Haja-asutusalueitten viitoitus	20 % mjp			
Kuntamainoskyltit ja opastetaulut	25 % mjp			
Koneet ja kalusto		Koneet ja kalusto		
Ympäristöltk		Rautaiset alukset	15 vuotta	tasapoisto
ajoneuvot	15 tp	Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta	tasapoisto
muut investoinnit	3 tp	Muut kuljetusvälineet	4 vuotta	tasapoisto
Sosiaali- ja terveystk		Muut liikkuvat työkoneet (traktorit, ruohonleikkurit)	5 vuotta	tasapoisto
ajoneuvot	5 tp	Muut raskaat koneet	10 vuotta	tasapoisto
muut investoinnit	3 tp	Muut kevyet koneet	5 vuotta	tasapoisto
Sivistystk		Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 vuotta	tasapoisto
muut investoinnit	3 tp	Atk-laitteet	3 vuotta	tasapoisto
Tekninen ltk		Muut laitteet ja kalusteet (autot)	3 vuotta	tasapoisto
auto	5 tp			
traktori	8 tp	Muut aineelliset hyödykkeet		
muut investoinnit	3 tp	Luonnonvarat		käytön mukainen poisto
Kunnanhallitus (mm. atk-laitteet)	3 tp	Arvo- ja taide-esineet		ei poistoa
		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		ei poistoa
Osakkeet ja osuudet		Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet (As Oy, Kiint Oy, ym.)	ei poistoa	Osakkeet ja osuudet		ei poistoa
Osuudet (Kuntayhtymät ym.)	ei poistoa			
tp = tasapoisto				
mjp= menojäännöspoisto				

12) Pakollisten varausten muutos

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Potilasvahinkovakuutusvastuu 1.1.	371 336,16	363 011,59		
Lisäykset tilikaudella		8 324,56		
Vähennykset tilikaudella	-34 881,77			
Potilasvahinkovakuutusvastuu 31.12.	336 454,38	371 336,16		
Ympäristövastuu 1.1.	856,62	17 716,00		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-648,80	-16 859,38		
Ympäristövastuu 31.12.	207,83	856,62		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			291 820,00	
Lisäykset tilikaudella			527 240,00	291 820,00
Vähennykset tilikaudella				
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12. *			819 060,00	291 820,00
Pakolliset varaukset yhteensä	336 662,21	372 192,78	819 060,00	291 820,00

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot		287 580,52		287 580,52
Rakennusten luovutusvoitot		644 561,42		644 561,42
Muut luovutusvoitot	12 868,54			
Luovutusvoitot yhteensä	12 868,54	932 141,94		932 141,94
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	618,49	3 451,00	618,49	3 451,00
Rakennusten luovutustappiot	540 339,23	82 849,47	26 583,04	82 849,47
Muut luovutustappiot				
Luovutustappiot yhteensä	540 957,72	86 300,47	27 201,53	86 300,47

14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset tuotot	206 000,00	644 561,42		644 561,42
Satunnaiset tuotot yhteensä	206 000,00	644 561,42		644 561,42
Satunnaiset kulut				
Satunnaiset kulut	118 700,00		118 700,00	
Satunnaiset kulut yhteensä	118 700,00		118 700,00	

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Osinkotuotot muista yhteisöistä		
Savon Energiaholding Oy, 2841 osaketta	85 230,00	85 230,00
Suur-Savon Sähkö Oy, 671 osaketta	67 100,00	73 810,00
Kuntarahoitus Oyj, 15600 osaketta	8 112,00	2 496,00
Muut	265,00	236,65
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	6 627,52	6 627,52
Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot yhteensä	167 334,52	168 400,17

16) Poistoeron muutokset, ei ilmoitettavaa

4.4 Tasetta koskevat liitetiedot

17) Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, ei ilmoitettavaa

18) Arvonkorotukset, ei ilmoitettavaa

19) Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Muut aineettomat oikeudet	Tietokone-ohjelmistot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Enn.maksut ja keskener. hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	1 675 067,81	15 744 596,37	4 889 713,77	959 558,99	169 680,08	23 438 617,02
Lisäykset tilikauden aikana		104 980,02			211 678,32	402 683,37	98 886,60	97 789,55	811 037,84
Rahoitusosuudet tilikaudella									0,00
Vähennykset tilikauden aikana				-1 219,37	-51 482,17	0,00			-52 701,54
Siirrot erien välillä						113 763,85	3 672,78	-117 436,63	0,00
Tilikauden poisto	0,00	24 507,27	24 507,27		927 845,55	442 605,72	319 578,45		1 690 029,72
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Aktivoidut korkomenot									
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	80 472,75	-24 507,27	1 673 848,44	14 976 946,97	4 963 555,27	742 539,92	150 033,00	22 506 923,60
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	80 472,75	-24 507,27	1 673 848,44	14 976 946,97	4 963 555,27	742 539,92	150 033,00	22 506 923,60
Sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Muut saamiset			Yhteensä
	Osakkeet tytäryhtiöt	Osakkuus-yhteisö osuudet	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Muut saamiset muilta	Liittymismaksut palautettavat		
Hankintameno 1.1.	974 454,99	315 310,20	1 228 973,26	481 240,05	2 999 978,50	0,00	57 612,06	57 612,06	
Lisäykset									
Vähennykset			-10 468,89		-10 468,89				
Siirto									
Hankintameno 31.12.	974 454,99	315 310,20	1 218 504,37	481 240,05	2 989 509,61	0,00	57 612,06	57 612,06	
Arvonlennukset									
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	974 454,99	315 310,20	1 218 504,37	481 240,05	2 989 509,61	0,00	57 612,06	57 612,06	

20) Omistukset muissa yhteisöissä, tytäryhtiöt

Tytäryhtiöt					Kuntakonsernin osuus (euroa)		
	Kotipaikka	Kunnan osuus %	Konsernin osuus %	Kirjanpito-arvo 31.12.2021	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka	Hankasalmi	100,00	100,00	78 376	115 732	2 983 201	0
Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma	Hankasalmi	100,00	100,00	291 232	288 450	5 385	114
Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo	Hankasalmi	68,54	68,54	597 781	1 011 976	313 252	12 115
Kiinteistö Oy Vuokrahanka	Hankasalmi	58,20	58,20	7 066	4 716	4 192	0

21) Omistukset muissa yhteisöissä, kuntayhtymät

Kuntayhtymät					Kuntakonsernin osuus (euroa)		
	Kotipaikka	Kunnan osuus %	Konsernin osuus %	Kirjanpito-arvo 31.12.2021	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	1,57	1,57	9 333	8 969	25 686	-1 753
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	1,62	1,62	221 255	1 687 002	617 989	-33 294
Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Jyväskylä	2,06	2,06	987 880	151 402	11 985 125	-542 178

Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä on purkautunut 31.8.2021

22) Omistukset muissa yhteisöissä, osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt					Kuntakonsernin osuus (euroa)		
	Kotipaikka	Kunnan osuus %	Konsernin osuus %	Kirjanpito-arvo 31.12.2021	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
As Oy Hankasalmen Hankamäki I	Hankasalmi	20,37	20,37	70 585	68 255	398	-4
As Oy Hankasalmen Koivulehto	Hankasalmi	21,05	21,05	71 936	93 842	202	1
As Oy Hankasalmen Petäjärinta	Hankasalmi	27,23	27,23	29 123	27 093	550	-11
As Oy Säkinmäen Kuusirinne	Hankasalmi	47,75	47,75	57 184	64 844	113	334
Kiinteistö Oy Kuuhanavesi	Hankasalmi	40,83	40,83	86 482	31 199	1 339	-7

23) Saamisten erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		183 304,54		66 617,12
Lainasaamiset	552 088,65		552 088,65	
Yhteensä	552 088,65	183 304,54	552 088,65	66 617,12
Saamiset kuntayhtymiltä				
Siirtosaamiset		3 350,00		3 320,00
Yhteensä		3 350,00		3 320,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		5 228,36		7 070,42
Lainasaamiset				
Yhteensä		5 228,36		7 070,42
Saamiset yhteensä	552 088,65	191 882,90	552 088,65	77 007,54

24) Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tieteellinen tutkimustoiminta		208,61		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	72 258,88	83 543,31	49 203,94	59 783,84
Ely-keskuksen korvaukset kuntouttavasta työtoiminnasta	4 399,24	3 814,02	4 399,24	3 814,02
TVR, koulutuskorvaus	14 321,65	14 074,58	11 389,06	10 045,72
Hankesaamiset	20 750,32	8 815,78		
Tuet ja avustukset	535 080,04	19 661,20	535 080,04	19 661,20
Muut siirtosaamiset	375 091,28	133 020,47	246 058,04	117 676,37
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 021 901,40	263 137,97	846 130,32	210 981,15
Siirtosaamiset yhteensä	1 021 901,40	263 137,97	846 130,32	210 981,15

25) Oma pääoma

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	18 668 837,74	18 665 941,49	18 668 837,74	18 668 837,74
Peruspääoma 31.12.	18 668 837,74	18 668 837,74	18 668 837,74	18 668 837,74
Arvonkorotusrahasto				
Muut rahastot	1 055 385,69	1 081 317,77		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	-717 218,70	-2 962 239,91	-205 642,23	-2 350 043,66
Tilikauden ylijäämä/alijäämä) *	963 269,97	2 245 021,21	1 133 374,38	2 144 401,43
Ylijäämä/alijäämä yhteensä 31.12. *	246 051,27	-717 218,70	927 732,15	-205 642,23
Oma pääoma yhteensä	19 970 274,70	19 032 936,81	19 596 569,89	18 463 195,51

* Kunnan vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

26) Erittely poistoerosta, ei ilmoitettavaa

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Kunta	
	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 580 108,00	3 168 564,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 580 108,00	3 168 564,00

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista, ei ilmoitettavaa

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvastuumaksuvastuu	336 454,38	371 336,16		
Ympäristövastuu	207,83	856,62		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä *			819 060,00	291 820,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	336 662,21	372 192,78	819 060,00	291 820,00

* Vertailuvuoden 2020 lukuun on korjattu edellisiin tilikausiin kohdistuva K-S sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen vuoksi tehty pakollisen varauksen osuus 291.820 euroa

30) Velkojen erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Muut velat	91 386,26		91 386,26	
Yhteensä	91 386,26		91 386,26	
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat		660,81		305,26
Yhteensä		660,81		305,26
Velat yhteensä	91 386,26	660,81	91 386,26	305,26

31) Sekkitililimiitti, ei ilmoitettavaa

32) Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut velat				
Liittymismaksut	368 944,71	368 944,71	460 330,97	460 330,97
Muut velat	2 018,24	3 279,64	2 018,24	3 279,64
Muut velat yhteensä	370 962,95	372 224,35	462 349,21	463 610,61

33) Siirtovelkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	2 363 174,01	2 486 770,13	1 542 127,31	1 699 105,09
Eläkevakuutusmaksut	973,20	964,84		
Korkojaksotukset	23 244,91	20 502,94	8 070,10	9 996,13
Hankesiirrot ja avustukset	304 691,25	428 955,25	280 530,00	391 854,19
Muut siirtovelat	230 565,04	142 354,51	50 545,50	14 389,83
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	2 922 648,42	3 079 547,67	1 881 272,91	2 115 345,24

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34) Velkojen kiinnitykset ja panttaukset, ei ilmoitettavaa

35) Vakuudet, jotka annettu muiden omien sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi, ei ilmoitettavaa

36) Vakuudet samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta, ei ilmoitettavaa

37) Muut vakuudet, ei ilmoitettavaa

38) Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	17 068 731,92	16 300 979,24	15 722 241,35	16 149 054,75
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	744 751,93	598 475,70	597 192,17	573 344,33
- siitä PPP-hankkeet (public-private-partnership)				
- siitä sopimukseen sisältyvät lunastusveloitteet*				

* Kunta on tehnyt Kuntarahoitus Oyj:n kanssa kiinteistöleasing-sopimuksen kirkonkylän koulukeskusrakennuksesta.

20 vuoden vuokra-ajan jälkeen kunnan on

1) sovittava lisävuokra-ajasta tai

2) ostettava kiinteistö sopimuksen mukaisella jäännösarvolla (35 %) tai

3) osoitettava vuokratiohjeelle ostaja sopimuksen mukaisella jäännösarvolla (35 %).

39) Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			5 749 290,00	5 249 290,00
Jäljellä oleva pääoma			2 348 738,91	2 440 192,49
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 080 000,00	1 630 000,00	1 080 000,00	1 630 000,00
Jäljellä oleva pääoma	270 733,91	339 114,59	270 733,91	339 114,59

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	33 809 789,00	32 519 266,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	22 147,00	20 262,00

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Kunta	
	2021	2020
Muut järjestelyt		
Urakoitsijoiden vakuustalletukset	327 117,39	327 117,39
Maa-ainelupien vakuudet	79 540,05	79 540,05
Ympäristölupapäätösten vakuudet	17 000,00	13 000,00

4.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä vastualueittain

	Kunta	
	2021	2020
Kunnanhallitus	11	13
Perusturvalautakunta	116	144
Sivistyslautakunta	165	140
Ympäristölautakunta	43	53
Yhteensä	335	350

43) Henkilöstökulut

	Kunta	
	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	14 114 370,08	14 939 766,83
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	88 551,07	28 010,12
Henkilöstökulut yhteensä	14 202 921,15	14 967 776,95

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2021	2020
Suomen Keskusta	6 327,55	6 335,05
Kansallinen Kokoomus	263,00	513,25
Suomen Kristillisdemokraatit	491,88	385,13
Perussuomalaiset	1 548,00	1 229,25
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	1 820,43	2 405,66
Vasemmistoliitto	1 370,63	1 544,38
Vihreä liitto	626,88	977,51
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	12 448,37	13 390,23

45) Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2021	2020
Talvea Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	9 085,00	12 765,00
Tilintarkastuslautakunta	7 406,00	7 452,00
Muut palkkiot (hanketarkastukset)	437,00	0,00
Palkkiot yhteensä	16 928,00	20 217,00

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu (kvalt 29.5.2017) kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu normaalin irtisanomisajan palkan lisäksi 10 kk palkkaa vastaava siirtymäkorvaus.

Konsernin lähipiiriin tai intressipiiriin kanssa ei ole ollut muita tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Vesihuoltolaitos-taseyksikön tilinpäätös

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.	2021	2020
Liikevaihto	850 119,02	885 838,19
Materiaalit ja palvelut	-377 603,64	-393 154,27
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-163 418,74	-161 613,53
Palvelujen ostot	-214 184,90	-231 540,74
Henkilöstökulut	-153 097,17	-164 334,05
Palkat ja palkkiot	-122 952,61	-132 653,35
Henkilöstösivukulut	-30 144,56	-31 680,70
Eläkekulut	-26 149,54	-27 840,52
Muut henkilöstösivukulut	-3 995,02	-3 840,18
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-244 826,71	-250 581,60
Liiketoiminnan muut kulut	-26 243,97	-8 183,18
Liikeylijäämä (-alijäämä)	48 347,53	69 585,09
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 090,28	-26 582,70
Korvaus peruspääomasta	-12 827,85	-12 827,85
Muut rahoituskulut	-1 262,43	-13 754,85
Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	34 257,25	43 002,39
Satunnaiset tuotot ja -kulut	-118 700,00	
Yli-/alijäämä ennen varauksia	-84 442,75	43 002,39
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	3 357,89	3 357,89
Tilikauden yli-/alijäämä	-81 084,86	46 360,28
Liikevaihto sisältää sekä kunnan ulkopuolisilta että muilta toimijoilta saadut myyntitulot.		
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	1,17	1,60
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	1,16	1,39
Voitto, %	-9,93	4,85

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
Toiminnan rahavirta	160 383,96	293 583,99
Liikelyijäämä (-alijäämä)	48 347,53	69 585,09
Poistot ja arvonalentumiset	244 826,71	250 581,60
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 090,28	-26 582,70
Satunnaiset erät	-118 700,00	0,00
Investointien rahavirta	-81 207,68	-22 436,21
Investointimenot	-81 207,68	-22 436,21
Toiminnan ja investointien rahavirta	79 176,28	271 147,78
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	-175 000,00	-350 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-175 000,00	-350 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	95 823,72	78 852,22
Saamisten muutos muilta	42 223,90	-25 738,86
Korottomien velkojen muutos kunnalta	52 027,78	98 124,81
Korottomien velkojen muutos muilta	1 572,04	6 466,27
Rahoituksen rahavirta	-79 176,28	-271 147,78
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	522	468
Investointien tulorahoitus, %	343,7	1308,5
Laskennallinen lainanhoitokate	1,6	0,9

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE	2021	2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	4 246 372,33	4 409 991,36
Aineelliset hyödykkeet	4 246 372,33	4 409 991,36
Rakennukset	2 650 004,90	2 793 902,86
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 589 619,33	1 599 767,69
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 748,10	16 320,81
VAIHTUVAT VASTAAVAT	292 387,36	334 611,26
Saamiset	292 387,36	334 611,26
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	292 387,36	334 611,26
VASTAAVAA	4 538 759,69	4 744 602,62
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	2 297 583,29	2 378 668,15
Peruspääoma	3 206 961,43	3 206 961,43
Edellisten tilikausien alijäämä	-828 293,28	-874 653,56
Tilikauden alijäämä	-81 084,86	46 360,28
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	18 771,71	22 129,60
Poistoero	18 771,71	22 129,60
VIERAS PÄÄOMA	2 222 404,69	2 343 804,87
Pitkäaikainen	2 185 158,38	2 133 130,60
Lainat kotimaisilta talletuspankeilta	0,00	0,00
Korottomat velat kunnalta	1 724 827,41	1 672 799,63
Liittymismaksuvelat	460 330,97	460 330,97
Lyhytaikainen	37 246,31	210 674,27
Lainat kotimaisilta talletuspankeilta	0,00	175 000,00
Ostovelat	37 246,31	35 674,27
VASTATTAVAA	4 538 759,69	4 744 602,62
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	51,0	50,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	261,4	264,6
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	261,4	264,6
Kertynyt alijäämä, 1000 €	909	828
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	175
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

5.2 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät:

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti.

Tuloslaskelman liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

	2021	2020
Vesilaitos	350 092,44	369 242,24
Viemärlaitos	500 026,58	516 595,95
Yhteensä	850 119,02	885 838,19

9) Palvelujen ostojen erittely

	2021	2020
Asiakaspalveluiden ostot	0,00	0,00
Muut palveluiden ostot	217 884,90	231 540,74
Yhteensä	217 884,90	231 540,74

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden aktivointiraja on 10 000,00 euroa. Arvioidut poistajat sekä poistomenetelmät on esitetty kunnan liitetietojen kohdassa 11.

16) Poistoeron muutokset – poistoeron vähennys

Poistoeron vähennys (+) on tehty Kunnanhallituksen 6.2.2012 § 20 päätöksen mukaisesti: Poistoero käsitellään kunnan kirjanpidossa vähentämällä 21 941,84 euroa tasasuuruusina erinä yhdeksän vuoden aikana alkaen vuodesta 2011. Kunnan kirjanpidossa poistoeron käsittely on päättynyt vuonna 2019. Vesihuoltolaitoksen poistoeron vähennys on vuosittain 3 357,89 euroa ja se jatkuu vuoteen 2027 asti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti (kv 2.9.2013 § 56). Laskentaperusteet on esitetty kunnan liitetiedoissa.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

9) Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet			
	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Enn.maksut ja keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 793 902,86	1 599 767,69	16 320,81	4 409 991,36
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	74 459,58	6 748,10	81 207,68
Rahoitusosuudet tilikaudella				0,00
Vähennykset tilikauden aikana				0,00
Siirrot erien välillä		16 320,81	-16 320,81	0,00
Tilikauden poisto	143 897,96	100 928,75		244 826,71
Arvonlennukset ja niiden palautukset				0,00
Aktivoidut korkomenot				
Poistamaton hankintameno 31.12.	2 650 004,90	1 589 619,33	6 748,10	4 246 372,33
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 650 004,90	1 589 619,33	6 748,10	4 246 372,33

Vastattavaa

25) Oma pääoma

	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	3 206 961,43	3 206 961,43
Peruspääoma 31.12.	3 206 961,43	3 206 961,43
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	-828 293,28	-874 653,56
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-81 084,86	46 360,28
Oma pääoma yhteensä	2 297 583,29	2 378 668,15

26) Erittely poistoerosta – poistoeron vähennys

Poistoeron vähennys (+) on tehty Kunnanhallituksen 6.2.2012 § 20 päätöksen mukaisesti: Poistoero käsitellään kunnan kirjanpidossa vähentämällä 21 941,84 euroa tasasuuruksina erinä yhdeksän vuoden aikana alkaen vuodesta 2011. Kunnan kirjanpidossa poistoeron käsittely on päättynyt vuonna 2019. Vesihuoltolaitoksen poistoeron vähennys on vuosittain 3 357,89 euroa ja se jatkuu vuoteen 2027 asti.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä

	2021	2020
Vesihuoltolaitos	2,7	2,7
Yhteensä	2,7	2,7

43) Henkilöstökulut

	2021	2020
Palkat ja palkkiot	122 952,61	132 653,35
Henkilöstösivukulut	30 144,56	31 680,70
Eläkekulut	26 149,54	27 840,52
Muut henkilösivukulut	3 995,02	3 840,18
Henkilöstökulut yhteensä	153 097,17	164 334,05

6 Konzernin tytäryhtiöiden tilinpäätöstiedot

Kunnan tytäryhtiöt

Osakkeiden tuottama määräysvalta:

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka	100 %
Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma	100 %
Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo	68,54 %
Kiinteistö Oy Vuokrahanka	58,20 %

Kuntakonsernin tytäryhtiöiden asettamat suunnittelukauden taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet:

6.1 Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistökannan korjausvelan vähentäminen	Kiinteistöjä on kunnostettu ja kunnostetaan erillisen korjausohjelman mukaisesti.	Korjausohjelma
Vuokrien kohtuullinen hintataso	Vertailu ympäryskuntien vuokra-asuntotarjonnan hintatasoon.	Vertailu aikaisempien vuosien ja ympäryskuntien vuokratason.

Riskit

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle:

- Rahoituksen saamisen ongelmat
- Lainojen korkojen nousu
- Vuokrasaatavien luottoriskit
- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Heikko käyttöaste
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Luottokelpoisuuden tarkastus asuntoa haettaessa ja tehokas perintä varmistamaan vuokrasaatavia
- Kokonaistaloudellisessa tarkastelussa vertaillaan eri energiamuotojen käytön vaikutuksia ja pyritään löytämään edullisin lämmitystapa
- Käyttöastetta nostetaan kiinteistökantaa kunto- ja korjattavuusarvioiden tulosten perusteella muuttamalla, sekä korjausrakentamisella.
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä

Perustehtävänä on tuottaa ja ylläpitää Hankasalmen kunnassa kohtuuhintaista vuokra-asuntotoimintaa. Kiinteistöjä ylläpidetään teknistaloudellisesti järkevällä tavalla. Yhtiön taloudenpidossa noudatetaan omistajan ohjausta.

Toiminnan lyhyt kuvaus (palveluajatus):

Tarjoamme kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Taloudelliset tavoitteet

Vuoden 2021 tavoitteena oli pitää vuokrausaste samalla tasolla. Yhtiöllä on menossa kiinteistöjen korjaustoimenpiteet ja etenkin kirkonkylässä pitää muutama väistöasunto. Asemalle oli haastavaa saada lisää vuokralaisia.

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP2021	TS 2022
Vuokrausaste	%	90	> 90	> 75	> 75	> 85

Merkittävimmät investoinnit 2021

- Korjausohjelman mukainen eteneminen remonteissa
- Vuokrausasteen nostaminen tyhjentämällä yksi rakennus ja siirtämällä vuokralaiset vajaatäytöllä oleviin taloihin.

Tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset tapahtumat tilikauden aikana

Hakan kiinteistöjen sisäpuoliset remontit etenivät Kaupintiellä, Kääköntiellä, Pajukujalla, Kirkkorannantiellä ja Metsätiellä. Ulkopuolisissa remonteissa pois-

tettiin rakennusten läheisyydessä olevien puita ja pensaita.

Vuokrausaste tai oikeammin käyttöaste oli 70,3 % (TP20 74,2 %). Pitkäaikaista lainaa yhtiöllä oli 2,69 M€ (rahoituslaitoksilta 2,14 M€ ja kunnalta 0,55 M€). Taseen loppusumma on 4,60 M€. Yhtiö on suorittanut lainanlyhennykset suunnitellusti ja tehnyt poistot suunnitelman mukaisesti.

Vertailtaessa Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakan ja ympäristökuntien vastaavien vuokranantajien vuokratasoja, niin Haka on vähintäänkin kilpailukykyinen.

6.2 Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvo säilyy ja omistaja saa kohtuullisen tuoton.	Kiinteistöä ylläpidetään siten, että tavoite täyttyy. Tarvittaessa vuokrasopimukset neuvotellaan uudelleen.	Kiinteistö tuottaa omistajalle kohtuullista voittoa (1-5 % vuokratulosta)

Tehtävä:

Omistaa ja hallita Hankasalmen kunnan Hankaveden kylässä sijaitsevaa liikekiinteistöä (077-404-4-24).

Toiminnan lyhyt kuvaus /palveluajatus:

Kiinteistön liike- ja asuintilojen käyttöaste pyritään pitämään korkeana, alueellisesti kilpailukykyisillä mutta kannattavilla vuokratasoilla.

Merkittävimmät Investoinnit 2017-2021

- Kiinteistön ulkomaalaus on toteutettu vuonna 2017

Merkittävimmät investoinnit 2020-2023

- Hallituksen/yhtiökokouksen korjaussuunnitelmassa ei ole esitetty investointeja 2020-2023.

Tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset tapahtumat tilikauden aikana

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulman tuottoprosentti oli 0,8 % eli ei täyttänyt tuottoprosenttitavoitetta. Kiinteistöllä ei ollut tarvetta korjauksille.

6.3 Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvon ylläpito	Suunnitelmallisten ylläpitokorjausten avulla estetään kiinteistön arvon lasku.	Hoitovastikkeen taso Kiinteistöarvion tulos

Riskit

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle:

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Lainojen korkojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet
- Kiinteistön käyttöaste SoTe-uudistuksen jälkeen vuonna 2026

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Käyttöaste pyritään pitämään korkeana
- Kiinteistön vetovoimaisuus ylläpidetään
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP2021	TS 2022
Hoitovastike	€/osake	4,38	4,58	4,58	5,53	4,85
Rahoitusvastike	€/osake	3,07	3,07	3,07	3,07	3,07

Merkittävimmät Investoinnit 2018-2021

- Olosuhteita parantavien ylläpitokorjausten valmiiksi saattaminen 2018
- Sosiaali- ja taukutilojen perusparannus 2018
- toimistohuoneiden ja käytävien pintojen kapselointikorjaukset 2019-2020
- Vuonna 2021 ei ollut investointeja

Tehtävä

Tarjota nykyaikaiset ja tarpeenmukaiset toimitilat kiinteistön käyttäjille, ja täyttää kiinteistön omistajien tuotto-odotukset.

Toiminnan kuvaus/palveluajatus

- Tarjotaan käyttäjille terveelliset ja toimivat tilat
- Järjestetään käyttäjille toimitilapalvelut sopimusten mukaisesti

Taloudelliset tavoitteet

- Tiloja ylläpitämällä säilytetään kilpailukyky, vetovoimaisuus, käyttäjille kohtuulliset menot ja omistajille odotusten mukainen tuotto.

Tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset tapahtumat tilikauden aikana

Kiinteistö Oy Hankasalmen virastotalon hoitovastike nostettiin vuodelle 2021 0,95 €:lla, jotta yhtiön kassasta tehtyjen sisäilma- ja kosteuskorjauksien kassavaje saatiin rahoitettua. Kassa saatiin kuntoon vuoden loppuun mennessä.

Tehdyt korjaukset olivat välttämättömiä, mikä luo edellytykset kiinteistön arvon säilymiselle.

6.4 Kiinteistö Oy Vuokrahanka

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Käyttöaste	Huoneistojen käyttöaste 97%	%
Asukastyytyväisyys	Huoneistojen kunnossapito	Asukaskysely

Yhtiö pidetään itsenäisenä, ellei sen myynti onnistu taloudellisesti järkevästi.

Riskit

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan

- Yhtiön maineen ylläpitäminen kohtuuhintaisena ja huoneistojen kunnosta huolehdittavana yhtiönä

- Luottokelpoisuuden ja elämäntapojen tarkastus asuntoa haettaessa
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä

- Omistaa ja hallita vuokra-asuntoja

Toiminnan kuvaus/palveluajatus

- Vuokra-asuntojen vuokraus ja ylläpito

Taloudelliset tavoitteet

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP2021	TS 2022
Käyttöaste	%	97,00	97	97	79	79

Merkittävimmät Investoinnit 2021

- Ei investointeja.

Tavoitteiden toteutuminen ja olennaiset tapahtumat tilikauden aikana

Kiinteistö Oy Vuokrahanka on ollut haluttu vuokra-kohte ja sen käyttöaste on ollut tavoitteessa 97 %.

Asukaskyselyllä on kartoitettu korjaustarpeita ja niiden pohjalta on toteutettu asuntojen keittiöremontit vuonna 2019. Hissin rakentamista on lykätty tois- tai kolme vuoksi kolme huoneistokorjausten vuoksi kolme huoneistoa on pidetty tyhjillään, jotta korjaukset voidaan tehdä linjasaneeruksena.

7 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Hankasalmella 31. päivänä maaliskuuta 2022

Anja Kauppinen
kunnanhallituksen puheenjohtaja

Matti Mäkinen
kunnanjohtaja

Esko Pöyhönen
kunnanhallituksen 2. varapuheenjohtaja

Sanna Hänninen
kunnanhallituksen jäsen

Ari Leinonen
kunnanhallituksen jäsen

Markku Manninen
kunnanhallituksen jäsen

Marjo Pihlaja
kunnanhallituksen varajäsen

Arto Rämö
kunnanhallituksen jäsen

Katariina Siikki
kunnanhallituksen jäsen

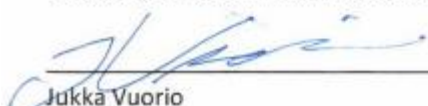

Lasse Vilenius
kunnanhallituksen jäsen

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Hankasalmella 27.5.2022

Talvea Oy Julkishallinnon Palvelut Oy

Jukka Vuorio
Tilintarkastaja, HT, JHT

8 Kuvaus kirjanpitojärjestelmästä ja kirjanpidossa käytetyistä kirjoista

Kunnalla on käytössä taloushallinnon SAP ECC-toiminnanohjausjärjestelmä. Talousjärjestelmän ylläpidon ja pääkäyttäjätöiminnot hoitaa Monetra Keski-Suomi

Oy. Hankasalmen kunta on omana yrityksenään Monetra Keski-Suomi Oy:n palvelimilla.

Käytössä olevat SAP-sovellukset:

- kirjanpito
- myyntireskontra ja yleislaskutus
- ostoreskontra
- käyttöomaisuuskirjanpito
- BI-raportointi
- HR-henkilöstöraportointi

Historiatietojen osalta käytössä olevat Pegasos-sovellukset:

- kirjanpito, palkanlaskenta ja myyntireskontra

Muut sovellukset:

- maksuliikenneohjelmisto, Nomentia Banking
- Basware IP sähköinen ostolaskujen käsittely
- päivähoitolaskutus, Effica/Lifecare, Tieto Oyj
- vanhustenhuollon laskutus, Effica/Lifecare, Tieto Oyj
- sosiaalityö, Effica/Lifecare, Tieto Oyj
- terveystoimi, Effica/Lifecare -potilastietojärjestelmä
- jätehuollon valvontaohjelmisto, CGI Suomi
- rakennusvalvontaohjelmisto Trimble Locus ja Trimble Locus Cloud
- kansalais- ja työväenopistojen opetushallinto-ohjelmisto VerkkoHelleWi, Wildfrost Oy
- vesi- ja jätevesilaskutus, CGI Suomi Oy
- konsernitilinpäätös, Visma
- työvuorosunnittelu- ja laskentajärjestelmä, MD-Titania, CGI Suomi
- palkanlaskentaohjelma, Personec F/ Personec F2, Visma
- Sijaismaksajapalvelu Oima

Kirjanpidossa käytetyt kirjat:

- päiväkirja
- pääkirja
- palkkakortisto
- tilinpäätös liitetietoineen

Tositelajit:

AA Pysyvien vastaavien kirjanpito
AF Poistokirjaukset
AZ Investointien purku
DL Luottotappiotilitys
H1 Tiliote Nordea
H2 Tiliote Hannulan Osuuspankki
H4 Tiliote Keski-Suomen Osuuspankki
H5 Tiliote Danske Bank

DV Myyntisuor. (autom.)
DZ Myyntisuor. (man)
KR Toim. – lasku Basware
KS Sisäiset maksut
KZ Toimittajat – maksu
PA Palkkaliittymä
PE Peruutusosite
RS Sis.sopimuslask.
SA Muistiotositteet